

gina își duse degetul la buze, recomandându-ne tăcerea.

Ei încerca să obiectez ceva, dar Regina îmi răspunse printr'un gest atât de imperios în cât văzu că ar fi fost zadarnic să mai stăru.

Am înțeles că Regina voia să surprindă convorbirea funcționarilor haitienii, crezând că va putea căpăta astfel vre-un amănunt folositor.

În adevăr, negrii stăteau de vorbă. Auzeam sunete, fără să înțeleg ceva. Oamenii aceia vorbeau într'un dialect pe jumătate creol pe jumătate bambora, și nici chiar eu, care cunoșteam unele dialecte negre, nu puteam înțelege nimic.

Ridica ochii spre Regina; spre marea mea uimire, dânsa râdea.

Atunci, observând-o bine, am ghicit care era cauza acestei veselii: Satina înțelegea dialectul.

Și fără îndoială, oamenii aceia, convinși că nu le puteam înțelege dialectul, vorbeau în toată libertatea, ca și cum nici n'am fi fost acolo.

CAP. II

Iată ce ne povesti Satina, o oră după aceea, când, așezați în partea dinainte a luntrei, păream a observa cu un viu interes *baia* de care ne apropiam.

Deosebeam un mic port și niște barace care ne indicau prezența unor comptuare europene. Mai încolo, dominând grădinile, cari în fermecătoarea Haïti înconjoară toate locuințele, era un fel de citadelă de piatră, pătrată, masivă, enormă.

Toți guvernatorii haitienii locuiesc în niște palate cari sunt adevărate fortărețe.

Privind aceste locuințe, ghicești îndată că administrația lor aplică legile cu o fantezie așa de largă, încât sunt siliți să pue între ei și lume niște ziduri cât mai largi, cât mai masive.

Exșcelența sa Epaminonda Smochină era un om bine crescut; în adevăr, iată conversația sa cu frumoasa Ceres, reproducă de Satina:

— În modul acesta, spunea guvernatorul, vom putea căpăta ceva aur dela dobitocii de albi din Mexic; și aurul nu ne va face de loc rău pe vremurile acestea.

— Fără îndoială, miorlăi frumoasa Ceres; sunt mai mult de opt zile de când doresc frumosul colier de argint pe care l'am zărit la bijutierul englez. Și d-ta n'ai putut avea încă mica sumă necesară pentru cumpărarea acestui colier...

— Ce să-ți fac, gazela inimei mele? Timpurile sunt grele.

Și, mănios, Epaminonda adăugă:

— Blestemații aceia de albi sunt lacomi de aur cum sunt guzganii la-

comi de zahăr. Ei au împrumutat ceva bani guvernului din Port-au-Prince și pentru plata acestui împrumut au cerut ca agenții lor să încaseze drepturile de vamă în diferite porturi. În modul acesta ne-am secăt toate veniturile. Altădată vămile ne asigurau o existență ușoară. În fiecare an trimetam guvernului central bilanțul mișcării din portul Bonio.

«Imi era destul să scriu: nici un vas intrat, nici unul eșit și prin urmare ca drept de vamă, neantul. Toți banii, bine înțeles, îi păstram pentru mine și puteam semăna numai trandafiri în calea ta.

«Acum nu mai avem nimic. Europeanii iau totul. Dacă atunci când împrumută cineva bani este ținut să-i înapoeze, împrumutul devine o adevărată înșelătorie. Eu sunt pentru părerea lui Monroe: America a americanilor, și prin urmare toți banii cari intră în America trebuie să fie de asemenea tot ai americanilor.

— De aceea europenii ne iau toți banii, suspină Ceres, și eu n'am cu ce mi plăti colierul de argint.

— Oh! frumoasa mea drăguță, imi zdrobești inima!.. Îți jur însă, că vei avea colierul. Banii pe cari-i voi lua pentru paza acestor tâlhari, îi voi da bijutierului. Sunt dornic și eu să te văd purtând această bijuterie, care te va face și mai frumoasă încă. Mi-i sete să-mi văd împodobit idolul, pe obrazul adorat al căruia, noaptea pare că și-a pictat întunecimile sale misterioase.

— O! frumosul meu trubadur cu fața de bazalt!

— Trubadur înamorat de farmecele tale. Știi bine că am încercat să scot banii pe cari îi perdeam la vamă, punând un impozit pe toți negustorii europenii din Bonis. Dar oamenii aceștia s-au revoltat. Consulii lor s-au pus îndată în mișcare, ca și cum guvernele lor i-ar plăti ca să se agite.

«Și guvernele europene au niște procedee când nu le place un lucru! Indată trimet câteva vase de război! Spune-mi te rog, ce poate face în asemenea caz un sârman funcționar ca mine?..

«Și când mă gândesc, mica mea perla neagră, că nu-ți pot cumpăra nici măcar un sârman colier de argint!...

Dar guvernatorul negru era un suflet mărinimos pe care desparerea nu-l putea abate.

El se reculesc îndată și murmură:

— În sfârșit, arestarea acestor patru tâlhari ne va asigura câteva zile de liniște. Vom umfla nota cheltuielilor cât ne va fi mai mult cu putință. Și când mă gândesc că eu, un demnitar al republicii sunt silit să întrebunțez asemenea mijloace!

— E foarte trist! gemu tovarășa sa.

— Sfișietor de trist! Ah! dacă n'ar fi dragostea mea pentru tine, și dacă nu m'aș teme că lipsesc Statul de serviciile mele, m'aș sinucide.

Ceres se îngrozi:

— Scumpul meu soț, nu mai vorbi astfel, mi se înălbește fruntea de teamă.

— Liniștește-te, draga mea, voi trăi, de vreme ce tu mă iubești.

— Da, inima mea are credința întunecată a casei noastre. Nici noaptea nu este mai neagră de cât undele inimei mele.

Urmă un moment de tăcere. Cei doi soți, își urmăreau fie-care în parte, gândurile lor triste.

Apoi Ceres vorbi din nou:

— Așa dar va trebui să am o purtare blândă față de acești oameni?

— Negreșit; oare nu sunt ei aceia cari îți vor procura colierul de argint?

— În adevăr, aceasta pledează în favoarea lor.

— Și apoi, nici nu prea avem motive să-i ținem în nume de rău. A fura de la câni de albi din Mexic, nu e de loc o crimă; singura imputare pe care le-aș putea-o face, e că ne-au furat vre-o câțiva saci de aur. Mi-ar fi prins foarte bine. În cazul acesta aș fi putut primi sute de telegrame prin care să mi se ceară să semnalez trecerea lor; conștiința mea dreaptă m'ar fi împiedecat s'o fac; căci, după ce oamenii aceștia mi-ar fi făcut un serviciu destul de mare, nu-i puteam da pe mâna justiției albilor.

Așa dar Orsoni ne regăsisse urma. Oare de ce mijloace de investigație dispunea omul acesta? Oare nici o dată nu vom putea scăpa de omul acesta și de criminala sa asociație?

N'ar fi fost oare mai bine să implor mila sa? Să-i spu, de pildă:

«— Am încercat să lupt. Recunosc că am fost învins pe toată linia. Cruță te rog pe acelea cari s-au devotat pentru mine, pentru că nu sunt de cât niște copile nevinovate.

«Voi uita că fac parte dintr'o rasă de prinți, bogată și puternică. Voi duce o viață modestă, dacă Regina va rămânea lângă mine; în privirea ei voi găsi curajul de a munci, pentru a-mi câștiga existența.

Și la urma urmei, n'ar fi fost aceasta adevărata fericire.

Dar n'avui răgazul să stau multă vreme pe gânduri.

Regina se apropie de mine, și-mi șopti, cu îndrăzneala ei obișnuită, dar cu un ton oare cum rugător:

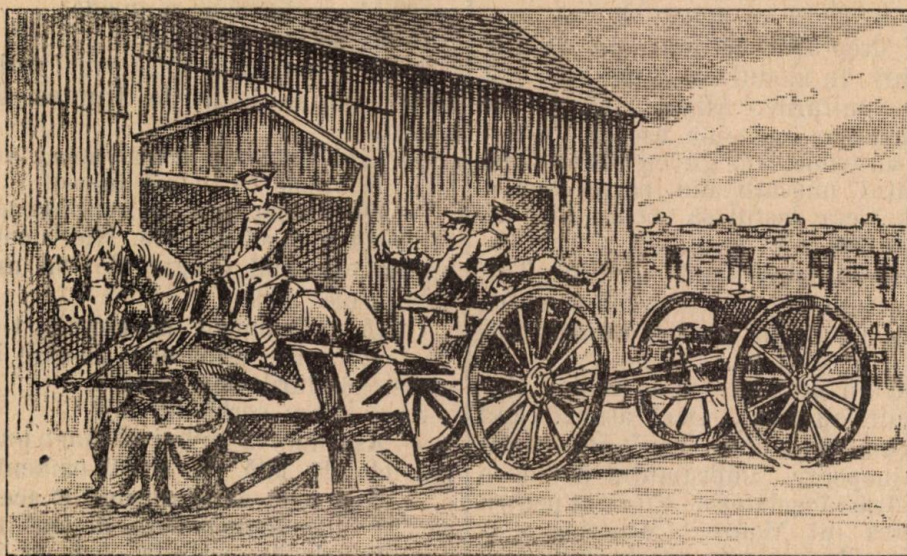
— Poate că vom putea obține de la guvernator să nu ne mai predea justiției mexicane.

— Cum asta? murmură eu, plăcut impresionat de această speranță.

— Ar trebui să-mi îngădui...

(Va urma).

Cai automați pentru armată

De cât-va timp s'a adoptat în armata engleză o curioasă mașină, pentru înlesnirea tinerilor recruți din cavalerie și artilerie. Această mașină sunt—două cai-mecanici, cari, printr'o complicată și simplă mașinărie, merg, galopează și fac chiar unele

mişcări cu capul, cari, la prima vedere, par naturale.

Pe acești cai-automatî noui caveriști și artileriști se familiarizează foarte curând cu primelă regulă de călărie fără să risce a cădea victimă vre-unui accident neașteptat.

SCURTĂ PRIVIRE

asupra excursiunii făcută de elevii școlii de notari din Curtea de Argeș

În dimineața zilei de 10 August c., la orele 2, noaptea, pe o vreme splendidă cu lună plină, 32 de elevi ai școlii de notari din Curtea de Argeș, potrivit unui constant obicei al acestei școli, au pornit în excursiune spre părțile Sibiului, în Ardeal.

Drumul de la Curtea de Argeș, până la R.-Vâlcea, peste 32 de klm., a fost străbătut pe jos. La orele 9 dim. elevii și profesorii se întâlnesc în parcul orașului R.-Vâlcea, și după o scurtă vizită a acestui frumos oraș, pornesc cu trenul spre Căineni, de-alungul Oltului. Minunata vale a străvechiului râu, se desfășură treptat, în priveliști pline de farmec și nebănuite încântări. În viforoasa goană a trenului, având Oltul când în dreapta, când în stânga, străbătând, aci pământul județului Vâlcea, aci pământul județului Argeș, afundându-ne în întunericul aspru al multelor tuneluri și ieșind iarăși în lumina zilei, privim cu multă însetare sufletească perindarea locurilor și a negritelor frumuseți ale țării noastre: Călimăneștii, cu risipa lui de vile cochete; Căciulata cu apa tămăduitoare; Cozia, mănăstirea bătrânului Mircea, cu zidurile tari, înegrite de vreme și de prelingerea apelor: Masa lui Traian, purtând în creștet o cruce de amintire; Brezoiul cu minunate vederi, și de-o parte

și de alta, munții Carpați cu piscuri înalte și caprițioase, împădurite sau sfâșiate de piatra sură și grea.

La Căineni ne scoatem bilete de trecere și pornim spre graniță.

Valea se îmbracă în toate podoabele încântării, perspectivele se schimbă la fie care cotitură a drumului.

Uimirea ne-a amuțit, și numai sufletele se primenesc în sărbătoarea frumuseților. Postul de grăniceri; încă puțin și la stânga se ivește poarta de graniță vopsită în culorile țării; un pod mareț care e tot al nostru; trecem râul Vadului și suntem... pe pământ românesc, dar în țară ungurească! Dincolo de râuleț, a rămas soldatul român, drept încremenit în poziția scurtă a prezentării, turnat în tunica simplă de un albastru închis... O siluetă nespuse de elegantă!

Dincoace, jandarmul ungur, cu picioarele rășchirate, cu o mână în șold, cu multe și colorate pene la capela lui înaltă... Două simboluri! E peste puțină să oprim o undă de înduioșare și mândrie, care ne înecă piepturile! Prin cristalul curat al lacrimelor, privim spre țara care rămâne în urmă, și apoi spre țara în care am intrat. Aceleași locuri, cu aceleași înfățișări. Un părăias de munte le desparte... Gândurile ne îmbie cu visurile mari ale vremilor ce vor veni, și în legănarea lor molcomă, ajungem la Veresteröny, prima stație de vamă ungurească. Aci, cercetare de bagaje, funcționari crunți, un casier bătrân care se incurcă în socoteli...

Pornim spre Sibiul în tovărășia unui învățător român, care ne lămurește asupra multor lucruri, văzute în cale și ne desvăluie cu durere, multele nevoi cu cari luptă românii de dincolo.

Dealurile se depărtează și câmpia apare brăzdată de frumoase arături de iarnă, de întinse lanuri cu porumb bine legat, de multe trifoiuri și lucerne, de largi curele cu sfeclă de nutreț.

Satul curat sădesc Cisdăia se zărește la capătul unei ramuri de linia ferată și tradiționala posăcie a acestui neam, se vedește și în zidurile înalte cari le apără bine curțile de ori ce privire străină.

La 3 și jumătate (decî la 4 și jumătate dupe ora noastră), suntem în Sibiul (Nagyszeben! strigă conductorul).

Oraș vechi, ziduri negre, uliți strânse, treceri întunecoase, înfățișare medievală. Mulți funcționari și ofițeri unguri, mulți sași, iar limba de înțelegere aproape pretutindeni, cea românească.

Suntem îndreptați spre seminarul românesc, unde găsim pe director, d-rul Eusebiu Roșca. Suntem primiți cu cea mai mare dragoste și bunăvoință, și părintele director pune la dispoziția elevilor, dormitoare internatului seminarial. Până seara căutam să vizităm orașul, elevii sunt conduși de d. Ilie Belcuță, licențiat în teologie și de economul seminarului.

A doua zi dimineața pornim spre Săliște, cu un tren care face numai câte 20 klm. pe oră.

Săliște e o comună rurală, exclusiv românească, care poate rivaliza cu orice-dintre târgușoarele noastre urbane. Am văzut în această comună rurală, minuni de frumusețe și inteligență românească, minuni de-ale gospodăriei și de-ale spiritului de asociație. Strade pavate și curate, grădina publică cu un prea frumos pavilion pentru jocurile tineretului în zilele de sărbători, bancă populară cu depuneri de peste 2 milioane, o fabrică cooperativă pentru fabricarea celui mai gustos unt ce ne-a fost dat să gustăm, o școală cu 10 învățători, cu grădina de copii și cu o sală de conferințe, cum nu cred să aibă vre-unul din liceele noastre, două biserici, dintre cari una nouă în stil gotic, trei Casino-uri (unul al inteligenței, altul al meseriașilor, și al treilea al țăranilor), unde se găsesc cele mai bune cărți și reviste românești; societăți de cântări, de ajutor, de înmormântare, de pompieri. etc. Primar român, notari și subprefect, români. Toate inscripțiile în românește, toată înțelegerea în limba noastră.

Cu așa cunoștință, cu așa inteligență, cu atâta solidaritate și neclintită statornicie națională, înțelegem că românul din Ardeal nu va pieri. Am văzut, am simțit lucrul acesta, la Săliște, mai mult ca ori uude.

Minunatele lucrări de edilitate și ad-

ministrație comunală, pe cari le-au văzut la Săliște, vor fi nădăduim, pentru elevii noștri, pilda strălucită pentru cele ce vor avea să facă ei înșiși în satele din România liberă. Plecăm, spre seară, cu impresia că părăsim țara visurilor sau a basmelor cu minuni.

Noaptea o petrecem la Sibiu, iar a doua zi dimineața, însoțiți de înflăcăratul naționalist d. Silviu Traian, vizităm superbă clădire a Mitropoliei ortodoxe române. Proportțiile acestui locaș, asemănarea lui cu Sf. Sofia din Constantinopol, zugrăveala brodată numai pe motive românești, pictura bolții, executată de Smigelski, atât de bogată prin ornamentație și prin expresivitatea naturală a chipurilor, toate acestea ne-au făcut să înțelegem de ce Mitropolia din Sibiu a fost unul din visurile marelui arhieru Șaguna, și este astăzi una din gloriile cu care se mândrește frații noștri din Ardeal.

Pe la orele 10, suntem primiți în audiență de I. P. S. S. Mitropolitul Ion Metianu. În frumosul salon de recepție, se înșiră cei 32 de elevi îmbrăcați în port național, și octogenarul ierarh ne întâmpină cu binecuvântarea arhierască. Timp de peste 20 minute, I. P. S. S. ne vorbește, în picioare, cu voce puternică și cuceritoare. Ce au făcut și ce mai au de făcut Românii de dincolo, ce rol a avut Biserica în luptele lor; re-lele de cari e bântuită societatea românească din Regat și ce ar trebui să facă notarii pentru binecuvântarea arhierască. Timp de peste 20 minute, I. P. S. S. ne vorbește, în picioare, cu voce puternică și cuceritoare. Ce au făcut și ce mai au de făcut Românii de dincolo, ce rol a avut Biserica în luptele lor; re-lele de cari e bântuită societatea românească din Regat și ce ar trebui să facă notarii pentru binecuvântarea arhierască.

Puterile sufletului prind aripă... Cuvintele de mulțumire și binecuvântarea tremură... Plecăm învăluți de caldă privire a bunului părinte și ochii ni se umezesc de învrednicirea ce au avut. Ne gândim cât câștigă sufletul unui neam oropsit prin sfatul de mângăiere al celor mai înalți părinți suletești ai lui.

Abia avem timpul să vizităm pe fugă imensa galerie de tablouri a muzăului săsesc Brukenthal și să luăm masa de prânz, iar la ora 1 după amiază părăsim Sibiul și luăm drumul spre țară. Aceleași tinuturi, același părau de graniță; cercetări la vama Căineni și apoi oprire la halta Turnu, unde scoborâm spre a sălășlui la mănăstirea Turnu, în primirea noului stareț, părintele Ambrozie. Părintele stareț, o veche cunoștință a noastră din Curtea de Argeș, ne primește cu voce bună, ne dă găzduire și ne ospătează după cuviință.

Noaptea ne odihnim în mijlocul naturii mărețe, în murmur de isvoare și în cântec de codru. Intr'un târziu luna răsare din adâncuri, purtându-și privirile întârziate peste singurătatea solemnă a munților sălhuți.

Dimineața ne sculăm în aer tare și rece; trecem Oltul și pornim pe șoseaua

cea bună din dreapta râului. Vizităm Cozia, unde ne impresionează plăcut mulțimea copilelor de școală, cari lucrează în aer curat, sub privigherea profesoarelor; trecem la Căciulata și apoi la Călimănești, unde prânzim și unde excursiunea noastră se sfârșește.

De aci drumul la Curtea de Argeș s'a făcut pe jos, în cele mai bune condițiuni, peste dealuri îmbelșugate, prin valea Topologului și cu popas la satul Șuici.

Iar dacă am ținut să dăm la lumină aceste note fugitive, am făcut-o din convingerea ce avem că excursiunile trebuie socotite ca mijloace efective de învățământ. E trist să constați că elevii unei școli de notari, cari mâine vor fi chemați să administreze comunele noastre rurale, sunt cu desăvârșire lipsiți de bogata experiență a lucrurilor văzute, și e mai întristător încă să auzi că un român nu cunoaște nici locurile, nici frumusețile, nici pe oamenii neamului său, nici faptele minunate cu cari acest neam s'a învrednicit, în trecut ca și acum.

Aceste neajunsuri noi căutăm să le suplینim, după puteri.

Vătoarea excursiune a școlii noastre e proiectată pe valea Prahovei, până la Brașov.

Petre Ștefănescu
Directorul școlii.

O aventură... extraordinară

(Din «Insemnările unui drumeț»)

22 Iulie. — Pe un vapor cu pavilion englez, spre un port depărtat, în Apusul european, sub cerul albastru al Italiei, plutesc de azi dela amiază pe apele răzvrătite și mohorâte ale oceanului Indian. E seară. Purpura cerului dela Miază-Noapte s'a estompat și țărurile stâncoase cu falezele lor bizare, cu flamingii și ibișii lor au pierit în pâcla orizontului de nouri vineți; iar în văzduh e liniște grea. Pe bord nu mai sunt decât matrozii de noapte, trei bretoni de o statură herculeană, cei doi locotenenți ai vasului, eu, și la bord, bătrânul căpitan, francez de origină; o siluetă rotundă și balonată, ca un butoi cu rom, stă pe un fotoliu, la pupă, — nu știu cine o fi!

Vântul se mărește, iar noaptea și scutură mantia în falduri pline de... mister. E o tăcere apăsătoare, căci mașinile nu se aud și nu mai pot vedea nimic. Prevăd lipsa stelelor...

În cabină deci. Aci e mai plăcut, într'o asemenea oră și fiind că simt dispoziția necesară, să trec în acest al meu *caet personal*, în urma atâtor alte *peripeții*, și aventura, cu adevărat extraordinară, pe care am avut-o, câte-va zile înaintea imbarcării mele, — în Bombay, marele oraș

indian, care m'a ospătat aproape două săptămâni. Mai am o jumătate de oră până la cină. Va trebui deci să fiu lapidar și... impecabil. Putința o am prin limpezimea gândurilor și amintirilor, din această clipă, și prin întrebunțarea cripto-stilului.

În seara de 18 Iulie, înaintea prânzului, îmi făceam plimbarea obicinuită, de o jumătate de oră, pe *Esplanada* din Bombay.

Venisem de câte-va zile și fiind că m'î plăcuse și mă interesam de aproape de viața și adeturile celor 500 de miș de hinduși, în special, (cari constituiesc peste jumătate populația orașului) eram hotărât să mai rămân, prin excepție, câte-va zile. Eram oaspele unui compatriot stabilit acolo, a cărui locuință era în *orașul curopenesc*, partea sudică a orașului, unde e și vechiul port. *Orașul indigen* — partea nordică — era dincolo de *Esplanada*; în el se aflau noile docuri. Mă plimbam între cele «două orașe» (?) din Bombay și, întâlnind o bancă, mă așezai să mă odihnesc o clipă ca apoi s'o pornesc spre ospitaliera casă din orașul european.

Abea mă așezai și ridicându-mi ochii în direcția nordică a insulei Bombay zării doi *parși* bătrâni cari veneau spre mine, gesticulând și discutând gălăgios. Când fură în apropierea mea se repeziră de o dată, unul împotriva celuilalt, gata să se sfâșie. Intervenii, și nu cu puțină greutate, izbutii să-i liniștesc și să află cauza vrajbei dintre ei.

Iată ce era: cel mai bătrân descoperise niște catacombe la periferia orașului indigen, pe cari le explo-rase, fără știrea nimănui, mai multe luni de-a rândul. În fundul unei galerii strimte găsisse în dimineața acelei zile un alto-relief pe care, spălându-l, deslușise o inscripție sanscrită, ceva din *Veda*, sau *Mahabara-ta*, după credința lui, în josul unui cap mare cu expresia și cu ochii lui Budha.

Tovarășul său îl amenința cu trădarea pentru că i-a ascuns atâta vreme descoperirea ce făcuse. Motivul disensiunii lor mi s'a părut interesant.

Am uneori impulsii ciudate, că- rora, alte ori, regret că nu m'am împotrivit. Tot un asemenea îndemn nebiruit am avut de sigur, în înserarea aceea caldă, când, cu nădejdea că voi vedea lucruri interesante pe cari nu mai aveam prilej poate, altădată, să le văd, m'am dus cu cei doi *parși* în cartierul indigen și, după un umblet de o jumătate de oră, prin uliți insalubre și întunecoase, am intrat, într'un chip misterios, în catacombele mici de la marginea orașului nordic.

Pentru cititorul care se poate mira de «imprudența» ce o făptuiam ducându-mă cu doi păgâni necunoscuți, noaptea, într'un cartier pur asiatic, și în deosebire intrând într'o subterană în care intunerecul era de nepătruns și aerul greu de respirat, afirm că de mai mulți ani mă duc ori unde, ori când și cu ori cine, fără umbră de teamă, căci de mai mulți ani eu nu mă mai tem de nimic, de nimeni, și de «moarte» mi-e și mai puțin frică.

La căți-va pași în interior, am aprins fanalul ce-l aveau ei în mână și am luat-o pe o cuniculă îngustă și joasă pe care abia am descoperit-o, mergând anevoie aproape o jumătate de oră.

Nu aveam decât un sentiment de curiozitate rară, și dorința de a vedea și de a descifra alto-relieful acela cu ajutorul modestelor mele cunoștințe de limba sanscrită, mă ducea ușor și senin. În fine ajunserăm în fața unui perete de granit în care era fixat alto-relieful. La lumina fanalului văzui mai întâi — vă puteți închipui ce? — figurile amenințătoare ale *parșilor* și un cuțit lung, ascuțit și scilpitor în mâna celui mai voinic. Subt pământ, la o adâncime de 10 pînă la 20 metri, departe de intrarea acestor cunicule lungi poate de un kilometru, între doi bandiți fără milă, fără Dumnezeu și legi, cine oare ar fi putut să facă ceea ce am făcut eu? Întreb și mi răspund însuși: Nimeni! Dar știți ce-am făcut în situația aceea? — Veți crede oare?

Am zămbit împăciuitor și senin și i-am întrebat ce vor dela mine. În fața atitudinii mele neașteptate, sărmanii *parș*, flămânzi, abrutizați și bolnavi de mizerie, hotărâți dela început să mă ucidă și să mă îngroape acolo unde-va, lăsară mâinile în jos și se priviră... speriați de... *neprevăzutul*. Imi descriseră apoi starea lor pe care o ghicisem și imi cerură bani și jurăminte, sau... viața. Le-am dat tot ce am avut și ce le puteam da, și i-am convins că nu le voi face nimic și numai astfel, cu mare îndoială, m'au scos de-acolo la aer, în libertatea relativă... Afară, când au vrut să fugă care încotro, făcură un gest de părere de rău și nu m'ăși fi mirat dacă m'ar fi străpuns cuțitul vreunuia. Au dispărut însă imediat și nu i-am mai văzut. — Nu eram nici emoționat, nici mirat; nu eram de loc altfel ca înainte și ca totdeauna. Ca o dovadă a *indiferenței* mele absolute poate sta faptul că în clipa de îndoială a bandiților față de zămbetul meu... olimpic, în cea mai mare primejdie, eu am privit în tihnă și cu interes, inscripția și capul grosolan al alto-reliefului și am izbutit

chiar să descifrez câte-va cuvinte pe care nu le-am înțeles...

Inchei înseamnărea aceasta care nu mai are nici un interes.

Clopotul, chemarea la cină, a sunat de mult, probabil, căci în sufragerie nu mai e nimeni. Mănânc singur... și mă voi culca imediat.

Vremea e tot posomorâtă. Oceanul geme și se zbate în zadar ca și cei

care «trăiesc», ca și mintea mea poate; — *deasupra tuturor* însă, ca totdeauna domnește aceeași pace majestoasă, același senin pe care nu-l va putea descrie nici picta vre-odată un simplu muritor. În această lume, *cealtaltă*, — cum au numit-o, simți că poți fi deapururea într'o beatitudine fără seamăn... — Plec să dorm! Somn îngeresc...

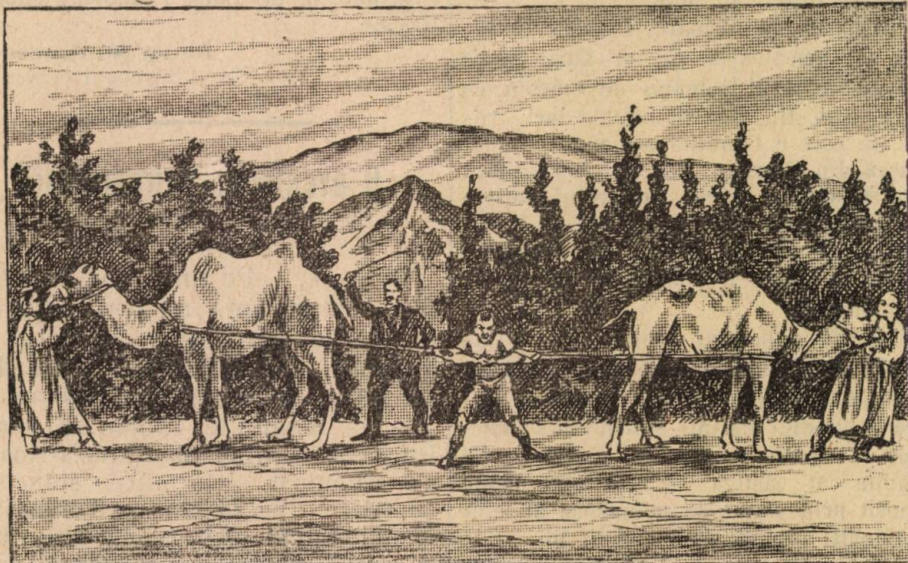
A.

UN RECORD MARE

Un dar al emirului de Boukhara și atletul

De puțin timp, apariția pe scenă și triumful celebrului campion al luptelor, atletul incomparabil George Lurich, au făcut cu drept cuvânt o enormă senzație în capitala vechiului hanat, orașul Astrahan. George Lurich și-a arătat în acest oraș puterea supra-omenească și a profitat de ocazia ce i s'a oferit spre a com-

a lui Lurich s'a răspândit ca fulgerul de-alungul stepelor, în preajma mării Caspice și a ajuns tot odată la urechile emirului din Bukhara, cunoscut ca un bun sportman. Se hotărî să pună la o probă forța lui Lurich, și proba fu pe cât de originală, pe atât de severă. Alese din numeroasele sale cămile două din dobitoacele cele mai puternice și cele mai dârze și le trimise la Astrahan cu o deputație. Este știut că forța unei cămile este mult mai mare ca aceea

pleta eminențele sale recorduri, printr'unul nou, foarte greu de bătut. Lurich oferise un premiu de 500 ruble aceluia dintre proprietarii de cai, ale căruia animale vor fi în stare să-l deschiză brațele și să-l miște din loc. Printre întreținătorii și proprietarii de cai ai stepelor, cunoscuți prin tăria și încăpățănarea lor, se găsiră destui amatori pentru acest premiu — ei alergară de prin vecinătățile Astrahanului pentru a-și încerca norocul.

La sgomotul sbieretelor și strigătelor sălbatice, și subt loviturile biciului neîndurător, copitele nebunilor alergători ai stepelor se infundară adânc în nisipul manegiului din circ; dar ei n'au putut să-și îndeplinească rolul. Vestea despre forța fenomenală

a unui cal. Lurich primi proba răzând.

Sigur de victorie, Lurich intră în arena cercului, unde prețul locurilor era îndoit. După ce încercă dacă hamurile sunt țapene, își luă poziția: legă hamurile de brațe și, la strigătele sălbatice și sub loviturile biciului bukhariilor în costume pitorești, puternicele animale începură să tragă.

Vinele gâtului și ale brațelor lui Lurich se umflară de erau aproape să plesnească; fața sa roșie, prin sfortare deveni de o culoare vântată; o clipă oscilă, apoi se înțepeni ca o stâncă și cămilele, cu toate sfortările lor, nu putură să-l desfacă brațele, nici să-l miște din loc.

Un ropot de aplauze se deslăn-

tui în circ; Lurich îndurase proba în mod strălucit. După obiceiul oriental, bukharii se înclină la pământ înaintea învingătorului în această luptă neegală, și în clipa când șeful lor îi prezenta, în numele emirului Bukharei, cele două nobile cămile ca dar, atletul căzu leșinat. Marea efortare și această distincțiune neașteptată, au impresionat adânc nervii de oțel ai lui Lurich. Când se deșteaptă din acest lesin, medicii și noii săi prieteni, bukharii, cari nu se dau lesne învinși, isbucniră în exclamări de admirație.

George Lurich este deci singurul atlet al lumii pe care un suveran oriental l'a onorat cu un dar pe cât de original, pe atât de prețios.

Cele două minunate cămile, prețul unei victorii atât de greu câștigată, au fost trimise de Lurich la proprietatea sa din Estland, așezată aproape de Reval; el vrea să încerce a acclimatiza aceste animale în țara sa natală și a le întrebuința la agricultură. Dacă această încercare va reuși, e cu puțință ca proprietarii pământurilor vecine să-și urmeze exemplul.

„Dulapul“ său jocul logodiților

Dăm aci, cu titlul de curiozitate, și spre a vedea cât de bine ne cunosc streinii, articolul de mai jos, pe care îl găsim în ziarul de aventuri din Paris *Journal des Voyages*. Nu e de altfel întâia oară când găsim în acest ziar nădrăvăniile de soiul acesta.

Revista pariziană publică cu ocazia asta și o ilustrație reprezentând un dulap care nu mai dulap nu e, și în care se dau români și românce cari, după îmbrăcăminte cel puțin, numai români și românce nu sunt.

Dulapul este în România, un joc național care însoțește toate sărbătorile. El e un fel de leagăn monumental și foarte înalt, ce se ridică în *Piața Târgului*, prin sate, sau chiar aproape de porțile orașului.

Dulapul se aseamănă, într'un chip primitiv, cu *Marea roată* pariziană. Dar dulapul este în formă de cruce.

Sunt deci patru leagăne, și fiecare este împins de o mișcare dublă: pleacă dela pământ, se ridică pe o parte, se află sus, apoi coboară pe partea cealaltă, către pământ.

Cea-l-altă mișcare a fiecărui leagăn constă în o oscilație care îi este naturală. În adevăr, leagănul e atârnat prin frînghiile de o grindă transversală; iar frînghiile fiind mobile împrejurul acestei bare, leagănul poate oscila separat, tot odată urmând mișcarea mașinei întregi.

Dulapul se numește de asemenea *jocul logodiților*, pentru că logodiții fac în mod solemn și în fața întregii tinerimi a satului, o partidă de du-

lap, pentru a-și manifesta recordul pentru a arăta, într'un fel, că ei primesc să străbată împreună greutatea vieții.

Flăcăul balansează dulapul cât poate mai zdravăn. Dacă tânăra fată e prinsă de ametele în legănatul nebun, se lipește de logodnicul său și închide ochii.

Scoate mici strigăte de spaimă; tânăra, prin încurajări, o potolește, și, prin chiuituri de bravură, se silăște să înăbușe sgomotul vocii femeiești. Totuși mulțimea care, jos, se îngrămădește împrejurul dulapului, răspunde cu hui dueli la strigătul de frică și învâluie sub o furtună de vociferări ironice și desprețuitoare văicărelile fricoasei fete.

Dacă, în sfârșit, logodnica, cuprinsă de o groază de nespus, roagă flăcăul să oprească dulapul și declară gemând că vrea să coboare, tânăra primește această rugăciune lașă, dar, odată ce e pe pământ, în mijlocul flăcăilor și fetelor strânși în cerc, el renunță în fața tuturor la logodnica sa și o proclamă nedemnă, prin lașitatea sa, de a împărți viața unui om războinic și pe care soarta îl va expune poate pericolelor din războaie.

Atunci, fata respinsă ca logodnică, trebuie să-și acopere fața cu un voal des. Dacă n'o face, i se pune cu sila. Ea se retrage departe de mulțime și se întoarce la părinții săi în hui dueli tinerelor fete de vârsta sa. Din contră, când logodnica arată destulă îndrăzneală și sânge rece în dulap; îndată flăcăii și fetele se apucă de mâini și dăntesc jocul național, *hora*. Acest joc are acea particularitate că danțul nu e alcătuit din fete și flăcăi rânduiți alternativ, ci la întâmplare; mai mulți tineri pot să se țină de mâini și tot astfel mai multe fete.

Hora este un joc național care se execută făcând doi pași înainte și doi înapoi; ar fi monotonă dacă n'ar fi însoțită de cântece, de sărituri și mai ales de accentele repezi ale cobzei.

Oamenii veniți să urce și să scoabă dulapul, se numesc *dulăpari*. Ei au îmbrăcăminte cusută cu roșu și sunt pitorești cu pălăriile lor mari, de cari sunt atârinate panglici multicolore, ce câte odată ating pământul.

După cum se poate bănui, dulapul a fost isvorul multor povești și legende.

Un flăcău, Iancu, iubea pe frumoasa Marița, dar el nu era iubit. Ea prefera pe bravul și frumosul Carol. Într-o zi, când jocul dulapului trebuia să aibă loc, Iancu se duse la dulăpari și dându-le bani, — căci el era mai bogat decât Carol, — le șopti

câteva cuvinte, la care ei răspunseră prin semne afirmative din cap.

Când Carol și Marița fură în dulap, voia să-și arate bravura și începură a învârti în mod îndrăzneț leagănul în care se aflau. Dar bara superioară a dulapului lunecă și se desprinse; Carol și Marița fură aruncați departe. În cădere ei se răniră foarte grav și muriră unul lângă altul.

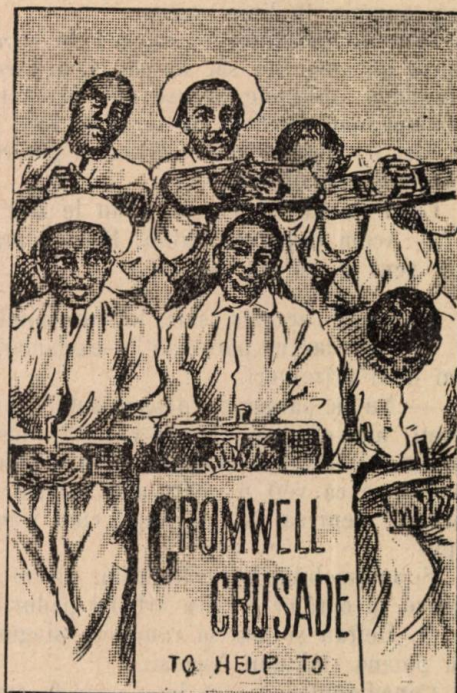
Lumea însă înțelese că dulăparii, plătiți de Iancu, învârtiseră rău dulapul. Iancu fu legat. Flăcăii și fetele dăntură hora împrejurul lui, îl hui duiră și l'acoperiră de injurii. În sfârșit îl goniră din sat și i'interziseră pentru totdeauna intrarea în sat sub pedeapsa cu moarte.

Léon Charpentier.

Pentru negrii africani

— O campanie contra sclaviei —

Sclavia, împotriva căreia Franța a fost de la începutul pătrunderii ei în Africa, dăinuiește încă până azi din nefericire, ca o dovadă de nedemnită socială. În coloniile Portugaliiei mai ales, era foarte înrădă-

cinată credința exploatatorilor europeni că oricând proprietar de pământ are același drept asupra indigenilor cari trăiesc pe el, cât și asupra pământului însuși. De asemenea englezii, mari cultivatori de cocotieri și de alte fructe și plante tropicale, stăruiau până mai acum câțiva ani să considere pe toți negrii din cuprinsul domeniilor lor drept nuda proprietate.

Acum însă, grație și intervenției umane a guvernelor respective, aceste păreri au evoluat.

Pentru stărpirea completă a sclaviei, mai mulți filantropi au organizat o campanie energetică. Acești filantropi au adus în Anglia mai mulți sclavi din regiunea Loanda pentru a-i expune prin orașele de competență ale Europei. Acești sclavi, cu mâinile

închise într'un fel de jug mititel de lemn, se plimbă pe uliți, într'un car grosolan. Ei protestează cu glasurile lor greoaie și stridente une-ori, împotriva unui regim care aparține veacurilor.

Campania aceasta originală a și început să aibă efecte — bune de sigur.

legendară, ca acelea despre cari vorbesc miturile bătrâne.

Dar în Rusia legendele sunt naive. Cine aude un zgomot bizar în pădure, caută explicația în marginile realului.

Era prin urmare un automobil, care străbătea pădurea escortat de niște soldați.

Toți oaspeții pădurei, ca și cei doi prizonieri, auziră zgomotul acela neobișnuit.

Și pădurea întreagă se înfioră.

Cei doi prizonieri înălțară din umeri cu disperare.

De unde ar fi putut dănsii cunoaște cauza unei manevre de cavalerie?

Reveniră prin urmare la impresiunea de mai înainte, la iritațiunea aceea a pielii care nu voia să treacă de loc. Ori în cotro se întorc, oricum ar voi să judece împrejurarea, se ridică un lucru de neînțeles. Sunt prinși în rețeaua misterului.

Roseața pe care o observaseră ceva mai înainte, nu se ștersese de loc.

Și d. Defrau murmură cu un ton gânditor:

— Nu aveam nici unul din semnele acestea când am plecat dela hotel.

— Așa e, tată. O senzație așa de neplăcută n'ar fi putut trece neobservată, oricât ar fi cineva de preocupat.

— Atunci această roseață n'o fi provenind oare din cauza lucrului pe care ne-a pus să-l executăm, blestematul de Larmette?

— Oh! nu cred, pentru că am săpat puțin pământul...

Dar canadianul ținea la ideea încă vagă din spiritul său.

— Pământul, copila mea, degajează uneori miasme omorâtoare. În orice caz e o intoxicație. Diferența stă numai în gravitate.

Floriana îl întrebă din ochi și dânsul răspuse:

— Pungașul care ne-a condus aici ne-a lăsat acele cazmale ciudate cu cari ne-a armat. Dacă ne-am servi puțin de ele?

— Pentru ce?...

— Să mișcăm puțin locul acela pe care dânsul l'a aranjat cu atâta îngrijire...

— Dar ce sperî să afli din operația aceasta, tată?

— Ei! știu eu!.. Să observ, să caut... asta vreau.

Floriana nu mai stătu la indoială. Căci și ea, dorea să afle cauza ciudatei munci la care fusese silită. Ca să descopere, trebuia să caute. Columb n'ar fi debarcat nici odată în America, dacă n'ar fi bănuat mai întâi existența unui continent dincolo de Atlantic, dacă n'ar fi avut curajul să plece pe pustiul de apă cu cele trei corăbii ale sale.

Un minut mai târziu tatăl și fika răscoleau din nou pământul.

D. Defrau se plecă, observând pământul cu atențiune adâncă.

Și aproape în fiecare particică de pă-

BICIUL DE FOC

— Mare roman de aventuri moderne —

— Urmare —

— Ce să facem cu acestea? — întrebă Floriana.

— Să faceți ce mă veți vedea și pe mine făcând. Să săpați pământul acolo unde vă voi arăta.

Și cum prizonierii se priveau uimiți, neștiind ce să creadă, Ivan se explică:

— Am ascuns aici o comoară și acum voesc s'o desgrop. Asta e totul. Vă anunț însă că n'avem vreme de pierdut. Prin urmare la lucru!

Munca ce li se impunea nu era tocmai așa de grea, astfel că, prizonierii, înălțând din umeri, se supuseră ordinelor lui Ivan.

Săpăturile fură efectuate după un sistem anumit, în linie curbă.

În urma prizonierilor venea Ivan, care purta pe umăr un sac de pânză, în care ascundea obiectele scoase din pământ, punând apoi bucățile de iarbă la loc.

Nici d. Defrau, nici fika sa nu putură vedea aceste obiecte.

Când lucrul fu sfârșit, Ivan le zise:

— Acum vă puteți odihni. Peste o oră voi veni să vă iau de aici.

Și zicând acestea sări în automobil.

— Așa dar ne părăsești? — exclamară cei doi prizonieri.

— Nu vă părăsesc; despre asta să nu aveți nici o grijă, căci d-voastră constituiți o adevărată comoară. Nu vă puteți teme că veți fi uitați aici. Peste o oră voi veni să vă iau, după cum v'am spus.

Și automobilul porni la drum, pierzându-se în curând printre arborii pădurii.

D. Defrau și fika sa rămaseră singuri în poiana sfântului Nicolae.

Canadianul se așeză la picioarele statuei și Floriana rămase în picioare, în fața sa.

Un moment domni între ei cea mai completă tăcere.

Dar apoi frumoasa fată întrebă cu voce încreștată, ca și cum și-ar fi vorbit sie însăși:

— Ce comoară poate fi aceea pe care am scos-o din pământ?

— Nu știu nimic, copila mea. Dar cred că lucrul merită să ne preocupe.

— Fără indoială, tată.

După un nou moment de tăcere, Floriana exclamă deodată:

— Nu cum-va suntem în apropierea unui furnicar?

— Tocmai și eu voiam să-ți pun întrebarea aceasta, răspuse d. Defrau.

— Simți pișcătură?

— Prin tot corpul; dar mai ales pe față și pe mâini.

— Ca și mine; tocmai ca și mine.

Amândouă se priviră uimiți.

De jur împrejur, examinând locul cu atenție, nici urmă de furnică.

— Oare ce-o mai fi însemnând și asta?

Simțeau pișcăturile fără să-și poată explica pricina.

Deodată Floriana își privi mâinile și exclamă uimită:

— Tată, privește ce mi-a eșit pe mâini!

În adevăr pe pielea delicată a frumoasei fete erau acum niște pete roze.

Acelaș lucru îl observă d. Defrau și pe propriile sale mâini.

Și uitându-se mai pe aproape:

— Aici nu sunt de vină insectele. Întepăturile lor sunt de altă natură. Pe legea mea, asta e ceva ciudat!

Călătorii ar fi căutat de sigur mulți vreme cauza care produsese iritațiunea pielii lor, dar un zgomot neașteptat îi sili să se ocupe de altceva.

Pădurea liniștită până atunci răsuna deodată de un galop de ea.

Ai fi crezut că o trupă de călareți se apropia.

— Un detașament de cavalerie!

— Da... zgomotul anunță o trupă de soldați.

Nu e așa?

Ce motiv puternic puteau avea soldații pentru a veni în mijlocul nopții în pădurea Bjorsky?

Zgomotul se apropia. Ghiceai numai decât graba călăreților către o țintă fixată de mai înainte.

Și apoi un sunet nou se înțelegea din ce în ce mai bine: sforăitul automobilului amestecat cu galopul calului.

În Germania, un asemenea zgomot, ar face pe ascultătorul dela marginea pădurii, să se gândească la vreo vânătoare

mânt descoperită se distingea forma unui tub dreptunghiular. Pământul păstrase întipărirea unui corp, și după toată probabilitatea a unei mici cutii ascunsă acolo.

— Micile cutii conțineau comoara, declară canadianul.

— În cazul acela, nu e tocmai mare, făcu Floriana râzând.

Au fost acolo vre-o douăzeci de cutii a câte cinci centimetri lungime.

— Puțin importă dimensiunile, copila mea. Pentru acei cari ne comandă în ora aceasta, aceste cutiute minuscule au o adevărată valoare.

— Despre asta nu mai încapă nici o îndoială.

D. Defrau scoase un strigăt. Se plecă repede și întinse interlocutoarei sale un obiect care strălucea la lumina lunei.

— Ia privește Floriano.

Dânsa se supuse, dar răspunse imediat cu un ton de decepțiune:

— E o rămășiță dintr'un tub de sticlă spart.

— E adevărat, însă fragmentul acesta explică în deajuns punctele roșii și demonstrează că Dick Fann nu s'a înșelat în presupunerile sale.

— Oh! făcu Floriana cu însuflețire, nu m'am îndoit nici odată de afirmațiunile sale.

— Oh! tu, copilă... Dar eu care sunt oare cum sceptic, vezi-mă căci sunt încântat de această confirmare.

— Confirmarea căruia lucru?

— Confirmarea alegațiunilor sale în ceea ce privește furtul radiumului mondial.

Ea stătea dreaptă, cu buzele întredeschise; întreaga ei persoană exprima mirarea.

— Radiumului? repetă dânsa. Apoi cu o nerăbdare care făcea să-i tremure mâinile:

«Dar cum, cum?... Acest tub micuț de sticlă n'a putut doar să-ți demonstreze asta!..»

Interlocutorul său murmură surâzând, incetșor:

— Da, Floriano. Acesta e un tub cu radium. Dimensiunile sale sunt caracteristice.

— Și ce crezi?..

— Că, comoara pe care Larmette a dezgropat-o printr'un agent al lui, această comoară la dispariția căreia ne-a silit să colaborăm și noi, este pur și simplu corpul acela inzestrat cu proprietăți radiante atât de curioase.

Și însuflețindu-se treptat ca un om care vrea să convingă:

«Totul ne-o dovedește: ierburile aceste uscate, pe vreme când pretutindeni câmpul este inverzit: uşoarele arsuri pe cari le-am căpătat scormonind pământul.

Tinăra fată scoase o exclamație de disperare:

— Dar atunci, noi l'am ajutat, noi

singuri l'am ajutat să-și ascundă dovada crimei sale!..

— A crimei noastre, vrei să zici, recitifică d. Defrau.

Și când dânsa îi aruncă o privire uimită, canadianul reluă:

— Din momentul când am semnat hârtia pentru a te smulge din ghiara cnutului, nu sunt eu hoțul oare?

Floriana nu răspunse. Două lacrimi arzătoare curseră pe obrazii săi. Da, tatăl său avea dreptate: pentru ca, dânsul se dăduse drept criminal.

Nici un tribunal n'ar ezita să-l condamne, având asemenea probe.

Ar fi putut foarte bine să spună adevărul, însă cine l'ar fi crezut?

Cu o mișcare instinctivă, dânsa se aruncă în brațele acestui om, care după ce-i dăduse viața îi sacrifică cinstea, și murmură, izbucnind în lacrimi.

— Oh! tată! iubitul meu tată!

Și rămaseră amândoi ca împietriți, fără să se gândească a se despărți.

De odată însă, o voce bruscă îi deșteptă. Un individ năvălise în poiană cu revolverul în mână, și îndreptând arma asupra lor, striga:

— Predați-vă, sau trag! Floriana nu

își putu stăpâni un strigăt:

— Domnul Dick Fann!

Acela care îi amenința cu revolverul făcu un pas îndărăt:

— Domnișoara Floriana! D. Defrau! D-stră!.. în acest loc!..

CAP. IV

Focul criminalului

Era în adevăr detectivul amator, care pe neașteptate se întâlnea acum cu prietenii săi, după ce nu-i mai văzuse de când se despărțise de ei în strimtoarea de Bering.

— Domnișoară Floriana, repetă dânsul cu o mâhnire crescândă; d-ta în locul acesta!

Apoi cu un accent desperat:

— Dar veți fi arestați!

— Noi?

— După indicațiile mele va fi arestat orî cine va fi găsit în poiana aceasta.

— Pentru ce?

— Pentru că, după cum am stabilit eu într'un mod neîndoelnic, acei cari vor fi găsiți aici, sunt cel puțin complicii furtului mondial de radium.

— Vezi bine, copila mea, că deducțiile mele erau logice.

D. Defrau, de bucurie că vedea confirmarea raționamentului său, își uită de primejdia pe care o anunțase Dick.

— Așa dar d-ta nu pricepi ce-ți spun? exclamă Dick Fann, apucându-l de braț. Veți fi arestați și aruncați în închisoare. V'am urmărit de departe, de-a lungul transiberianului, pînă la sosirea în Rusia. Văzându-vă așa de supuși ordinului Larmette, am crezut că omul acesta vă câștigase moralmente.

— Să ne câștige? Ne-a redus la sclavie!—răspunse Floriana. Nevoind să mă lase să mor sub lovituri de knut, tatăl meu a declarat în scris că dînsul este hoțul radiumului și al corindanelor.

— Ah, nenorocitele, ce-ai făcut?

Dar canadianul răspunse cu blândețe:

— Nu puteam lăsa ca copila mea să fie ucisă în modul acesta; doar n'o am decât pe dînsa pe lume.

— Ai dreptate, răspunse Dick Fann, emoționat de tonul cu care vorbise d. Defrau.

Apoi, părând că căpătase o nouă energie:

— Ori-ce s'ar întâmpla, eu tot vă voi salva.

D. Defrau avu un gest de îndoială, dar Floriana îl opri:

— Eu sunt sigură de d-ta; am toată încrederea. Spune ce voești să facem și te vom asculta fără nici o obiecțiune.

Dick adresă copilei o privire recunoscătoare; apoi, cu-acea hotărîre care îl caracteriza, zise:

— Mai întâi trebuie să știți ce s'a petrecut. Un pensionat de fete nobile a făcut o preumblare, o excursiune cămpenească. Cina au luat-o în poiana aceasta.

— Dar ce legătură? — începu canadianul.

— Toate domnișoarele acelea s'au întors acasă bolnave. Simțeau în corp niște arsuri curioase, fără ca vre-una dintre ele să poată spune când și cu ce se arsesese:

— Acum înțeleg!—exclamară d. Defrau și Floriana într'un glas. Au pățit ca și noi.

— Cum, și d-voastră?

— Larmette, cu ajutorul unui complice al său, ne-a întrebuințat pentru a-i desgropa comoara. Am crezut că radiumul...

— Da, așa este, radiumul. Înștiințat despre cele ce se petreceau la institutul domnișoarelor nobile, m'am convins îndată despre ce era vorba. Radiumul trebuia să fie ascuns în pădurea Bjorski într-o cantitate mai mare. Fără îndoială că acela care l'ascundea acolo avea interes să nu mărturisească că-l posedă. M'am gândit îndată la Larmette. Dar n'am bănuț că vă voi găsi pe d-voastră aici.

«Acum cazacii au înconjurat pădurea, gata să intervieve la primul meu semnal. Și trebuie să dau semnalul acesta.

— Ei bine, dă-l.

Dick tresări. Floriana pronunțase cuvintele acestea cu cea mai mare liniște.

— Dar aceasta ar însemna...

— Știu: vom fi închiși! Larmette va fi silit să arate declarația semnată de tatăl meu. Numai că, d-le Dick, imi închipui că onoarea mea și a tatălui meu te privesc și pe d-ta și de aceea sunt sigură că vei reuși să o păstrezi.

— Ia seama! — exclamă canadianul; ceri niște lucruri cari întrec puterile unui om...

Dar Floriana nu'l lăsa să mai continue :
— Acela căruia îi încredințez onoarea noastră, tată, este mai mult decât un om, este logodnicul meu.

Dick sărută mâna copilei și răspunde cu o convingere adâncă :

— Imi voi consacra toată puterea mea de muncă, viața mea. Veți scăpa de criminalul care vă urmărește sau Dick Fann va fi mort.

Apoi, silindu-se să-și stăpânească emoția, adăogă :

— Iată ce avem de făcut. Larmette va veni fără îndoială să vă ia de aici ?

— Da. Cel puțin așa ne-a spus complicele său. Il așteptăm.

— Perfect. Eu mă duc să dau oarecari instrucții colegilor mei ruși. Indată ce va sosi Larmette vor apare și dinșii.

— Foarte bine !

— D-voastră veți protesta, veți spune adevărul. Atunci Larmette va fi obligat să producă teribilul său document. Contra unei mărturisiri scrise nu se prea poate face mare lucru, așa încât veți fi arestați. Lucrul acesta imi sfâșie inima, dar n'am ce face. Sper că voi putea obține dela poliția rusească să fiți tratați cu indulgență. D. Defrau este bogat și cu ajutorul banilor chiar viața închisorilor poate deveni dulce.

«Știindu-vă cel puțin pentru moment apărați de primejdie, voi putea depune toată voința, toată puterea mea de muncă în lupta supremă contra mizerabilului.

«Unde l'ați lăsat ?

— Intr-o vale apropiată de pădure. Sunt acolo niște cariere de piatră în exploatare. Un complice al lui Larmette locuiește acolo într-o colină.

— Fără îndoială un funcționar al concesiunilor carierelor ?

— Probabil.

— În viitor, ori-ce s'ar întâmpla, să nu mai vorbiți despre mine. Ba, dacă se poate, să vă plângeți chiar că v'am părăsit.

— Să nu'ți mai pronunțăm numele de loc ?—întrebă Floriana, cu părere de rău.

Te rog, domnișoară.

Ea îi întinse mâna și îi răspunde cu simplitate :

— Mă voi supune.

De odată un zgomot ușor se auzi în depărtare.

După ce trase cu urechia, Dick Fann zise :

— E automobilul lui Larmette.

— Dar după ce recunoști ?

— Motorul său de o sută de cai putere produce un zgomot deosebit de al celorlalte automobile. Veți vedea că nu mă înșel. Dar să ne folosim de cele câteva momente pe cari le mai avem libere.

Apoi, foarte repede, ca și cum s'ar fi temut să nu piardă vre-o secundă :

— Agentul lui Larmette a venit pină aici ?

— Da.

— S'a plimbat prin poiană ?

— Da. Dinsul aduna tuburile de radium, după ce noi le scoteam din pământ.

Dick cercetă solul și luă diferite măsururi cu un mic aparat gradat pe care l scoase din buzunar.

După aceea și luă repede rămas bun dela prietenii săi și dispăru într'un stufiș.

De departe, le mai strigă încă odată :

— Adio !

Floriana și tatăl său rămaseră din nou singuri.

Zgomotul de automobil se apropia.

Cei doi prizonieri se înfiorau, cugețând că odată cu apariția lui Larmette în poiană aveau să apară și polițiștii pentru a-i aresta ; cel puțin așa le spusese Dick Fann.

Și din momentul arestării, ei, cari toată viața fuseseră oameni cinstiți aveau să poarte titlul de *preveniți*, sub acuzarea de furt.

Cu un zgomot asurzitor Botera se opri în poiana S-tului Niculae.

— Haide, urcați-vă, ordonă bijutierul vesel ; trebuie să plecăm cât mai repede.

Dar în momentul următor numeroase umbre apărură din adâncimele pădurii ; trei persoane înaintară până lângă automobil.

— Ce este ?

Unul dintre noii sosiți vorbi :

— În numele țarului și al sfintei Rușii, vă declar arestați !

— Pe noi ?

— Da ; sunteți furii radiumului, pe cari poliția din lumea întreagă, îi caută de mai multe luni.

Un hohot de ris înfioră poiana.

Bijutierul devenise de o veselie pe care nimeni n'o putea înțelege.

— Pe legea mea, exclamă dânsul, cred că nimeni n'ar putea cere unui logodnic prea înamorat să-și denunțe dulcineea și pe tatăl ei. De aici însă nu urmează că trebuie să fiu înglobat și eu într-o acuzație infamantă. Tăceam din dragoste, acumă voi vorbi din datorie.

Și scoase dintr'un portofel o hârtie pe care o întinse polițistului :

— Iată o dovadă despre perfectă mea nevinovăție. Este mărturisirea semnată de tâlhar, d. Defrau aci prezent.

Canadianul nu-și putu opri o tresărire ; acuzarea aceasta pe cât de falsă, pe atât de grozavă, i se păruse ca o lovitură de cravașă.

Făcu un gest ca și cum ar fi voit să se repeadă asupra banditului.

Dar Floriana se înclină spre dânsul :

— Tată, vom spune adevărul judecătorilor. Și pe urmă, ce va voi justiția cu noi.

Câte-va momente după aceea, agenții luaseră loc în automobil care porni încet spre Moscova, escortat de escadronul de cazaci.

Larmette era mereu nepăsător.

(Va urma)

Inainte și După
întrebuințarea
Cremei și Pudrei «FLORA»

Pastă de **BUCOL** Apă de gură
dinți 1 leu 1 leu 50

SĂPUN de TOALETĂ „FLORA”

de o calitate ireproșabilă, foarte bine
parfumat, catifelează mâinile și tenul
— Bucata lei 1,25 —

Tusea cea mai rebelă,
bronșitele acute
și cronice, tusea
măgărească vindecă sigur

PECTOSIN ITEANU

Sticla lei 3. Drogueri și farmacii

Anemia clorosa, neurastenia, histeria,
slăbiciunea generală combate.

HEMOFER ITEANU

— Sticla lei 4 —

VOPSEA de PĂR RAPID

Garantat absolut nevătă-
mătoare, vopsește imediat părul
căruntit sau alb, în negru,
în brun, castaniu sau blond într'un
mod atât de perfect și de natural,
în cât nu se cunoaște de loc că
părul este vopsit. Întrebuințarea mai
simplă și mai ușoară ca la ori-ce altă
vopsea de păr. Lei 2.50 la dro-
guerii și farmacii.

DURERI Reumatice

Nevralgii, migrenă, du-
rerii de cap și de dinți,
vindecă sigur **Nevral-
gine Jurist**. Un fla-

con 2,50 și o doză 50 bani la droguerii
și farmacii.

BONBOANE ORIENTALE

Parfumează admi-
rabil gura și distrug ori-ce miros
urât al gurei. Cutia 50 bani la dro-
guerii și farmacii. A se observa
marca : «Semiluna cu stea».

TOȚI ABONAȚII LA
«**ZIARUL CĂLĂTORIILOR**»

PARTICIPĂ,

cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii:

1) O sobă « Godin » No. 3, cumpărată de la cunoscuta casă : Industria Metalică «Marcu», B-dul Elisabeta, No. 5.

2) Una pușcă fină de vânătoare, cu 2 țevi, cal. 12, din vechia și renumita fabrică Pieper-Bayard.

3) Un pistol automat de buzunar, Pieper-Bayard, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.

4) Una carabină de mare precizie, cal. 22, Pieper-Bayard, semi-automată.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin B. D. Zisman, 44, calea Victoriei, furnizorul Curții Regale.

5) Una oglindă mare venețiană de cristal ;

6) Una măsuță de toaletă, cu oglinzi de cristal ;

7) Una mașină de cusut de mână ;

8) Două frumoase tablouri.

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile Marco Dattelkremer, str. Carol, No. 62.

9) Una pendulă de birou ;

10) Una chisea de argint de China, foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere Schmith & Stratulat, calea Victoriei, 53.

11) Un gramofon perfecționat ;

12) Una mandolină, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică Jean Feder, calea Victoriei, 54.

13) Una fructieră, argintată și aurită, cu 12 cuțite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) Una toaletă de bambu veritabil, cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie și bambu, D. Litmann, strada Lipșcani, No. 3.

15) O duzină crema «Flora».

16) O » săpun «Flora».

17) O » pudră «Flora».

18) 2 ceasornice de argint, pentru bărbat.

19) 5 abonamente pe 6 luni la ziarul umoristic «Veselia».

20) 5 abonamente pe 3 luni la ziarul «Universul literar».

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților «Ziarului Călătoriilor».

Prețul abonamentului lei 5 p. un an, 2.60 p. 6 luni.

NOUILE PREMII

ALE ZIARULUI

„UNIVERSUL”

Cu incepere de astăzi, ziarul „Universul” oferă abonaților săi următoarele mari și de valoare premii :

O VILA LA SINAILA

construită anume anul acesta pentru abonații noștri, în pozițiunea cea mai încântătoare a Sinaei, pe str. Furnica

Un dormitor de bronz

foarte elegant, de mare valoare, cumpărat de la „INDUSTRIA METALICA MARCU”, Bulevardul Elisabeta, No. 5

UN DIVAN-PAT

și

Un salonaș modern

cumpărate de la marele magazin de mobile „La Centrala”, Marcu Dettelkremer, str. Carol, No. 62

Un mare pedestal de marmoră sculptat pentru flori

Un ceasornic de aur pentru bărbat și

0 pereche cercei cu 6 pietre de diamant
cumpărate de la cunoscutul magazin „Ceasornicăria Colței”

Una pendulă de perete artistică lucrată bătând orele

0 elegantă pendulă de birou și

Doă fructiere cumpărate de la marele magazin de horologerie și bijuterie Theodor Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 9

Cu toate că acordă aceste mari premii, „Universul” menține aceleași prețuri de abonament, adică :

Lei 18 pentru un an; lei 9.15 pentru 6 luni; lei 4.65 pentru trei luni.

Abonații mai primesc gratuit „Universul Literar”, iar cei ce se abonează cu începere de azi mai primesc un volum din :

MEMORIILE REGELUI CAROL I

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 30 bonuri : pe 6 luni 14 bonuri ; pe 3 luni 5 bonuri

Una bicicletă, o pușcă de vânătoare și Un pistol automat,

cumpărate dela marele magazin de arme B. D. Zisman, calea Victoriei, 44

Un gramofon perfecționat și Una vioară

sistem Stradivarius
cumpărate dela marele magazin Jean Feder, calea Victoriei, No. 54

Un flaut ornat cu fildeș cumpărat dela magazinul La Harpa, calea Victoriei 5.

Un inel de damă cu piatră antică de valoare

10 tablouri aquarele

Șase ceasornice pentru bărbați

Șase ceasornice „Réveil”

20 abonamente pentru 6 luni la ziarul „Veselia”

10 „ „ 6 „ la „Ziarul Calătorilor.”

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTĂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara
« 2.60 « 1/2 « « « «

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚEA —

ABONAMENT

LA

„ZIARUL CALATORIILOR”

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

In patria Sakalavilor

Confecționarea moaștelor regale

Voinici și cu talia înaltă, cu pielea neagră, nasul turtit și părul lănos, împletit sau în neorânduială, ochii mari și privirea pururea bestială, astfel sunt Sakalavii cari locuiesc întreaga zonă din partea occidentală a Madagascarului. Sunt negrii din rasa *bantu*. Foarte leneși, sunt foarte îndărătnici la cultura pământului, și deseori recurg la hoție și jaf pentru a-și procura ceea-ce au nevoie; sunt mincinoși, vicleni, plini de viții.

Sakalaii port o ură înverșunată contra vecinilor lor dela Est, Hovai, locuitorii Imerini, popor de origină indiană, mai civilizat de cât ei, și cu un tip diferit: pielea galbenă-măslinie, părul drept sau ondulat, nasul fin, talia mică.

Când îi cuprind furia, Sakalavii jură la început pe crocodili, apoi pe Hovai, și acest blestem le desvăluie culmea furiei de care ei sunt coprinși. Infruntând moartea fără teamă, acești negrii sălbatici și războinici caută orice ocaziune ca să dea contra inamicilor lor lupte de hărțuială cari provoacă cu ușurință interesul lor, plăcerea lor de înfrângere sau superstiția lor.

Superstițioși la culme, Sakalavii poartă pe ei tot felul de talismane: mici bucăți de lemn sculptat, figuri grosolane de crocodil, dinții acelor îngrozitoare reptile, împresurați cu perle sau mărgelile; locul ce trebuie să ocupe pe corpul fiecăruia, aceste prețioase obiecte, este riguros hotărât, tot astfel ca și natura hanelor cari le atarn de trup și culoarea stofei care îi acoper.

Vraci, a căror meserie e foarte bănoasă, câteodată preoți, ghicitori și medici, intermediari între spiritele morților și natura vie, prezidând la evenimentele vieții familiare și sociale, și păstrând cu îngrijire în sufletul băștinașilor credințele superstițioase.

Ele se manifestă, mai ales prin acele nenumărate cazuri «faly», despre care locotenentul Félix Guénot a dat de curând curioase exemple și cari trebui să complice, în modul cel mai ciudat, viața pentru Sakalavi.

Dar n'are fiecare popor codul său de *maniere-elegante*?

Un «faly», este o interdicție, o apărare; are legătură cu un individ, o familie, un neam, sau se aplică unui

obiect, unei întâmplări, unei spețe de animale?

Sunt zile «faly», zile nefaste. Dacă un copil este născut într-o Miercuri, este dus în pădure și așezat în fundul unui stufig, unde va deveni prada animalelor sălbatice.

Dacă este oprit de a se servi cu un obiect «faly» sau de a-l atinge, a devenit sfânt.

Ast-fel sunt talismane protectoare ale indivizilor sau familiilor, statuete așezate pe morminte, plante sfinte la ceremonii, apoi anumite animale: crocodili, capre, porci mistreți, broaște țestoase, boi roșii, șerpi; Luna și în particular luna nouă, punctele cardinale și mai ales Răsăritul, sunt de asemenea «faly».

Obiecte sau întâmplări, sunt de asemenea socotite «faly», prin aceea că alcătuiesc prevestiri fericite și aduc fericirea: bunele talismane; dinții de crocodil omorâți de proprietarul unui gri-gri; faptul de a dormi totdeauna cu capul la Apus; să așeze ogrăzile cu boi și ograda cu pasări la Vest; a arunca murdăriile la Apus; să nu așeze niciodată la răsărit ușile caselor.

Sunt rău prevestitori: câinii care urlă în zorii zilei, cocoșii care cântă după apusul soarelui, găinile care în momentul când au ouat se urc într'un pom.

Dar printre «faly» nu este nici una, care să fie înconjurată de o mai mare venerație, ca osemintele regale. Ele constituiesc partea cea mai esențială de «daly» sau rămășițe regale, a căror importanță atât de mare este, că un rege e considerat drept un usurpator dacă el nu posedă «daly-le» dinastiei sale.

Aceste prețioase rămășițe își datoresc toată valoarea lor credințelor religioase ale Sakalavilor.

Acest popor are noțiune puțin vagă asupra existenței unui singur Dumnezeu, ce se numește Zanahary și care locuiește undeva în Cer, unde rânduește elementele. Sakalavi îl fac responsabil de toate manifestările naturii, a căror cauză nu o pricep, dar ei nu îl aduc nici un cult.

Toată religia lor constă în cultul spiritelor moarte. Acestea sunt nemuritoare și se ocup de urmașii lor, frământându-le somnul, apărându-le în vis, sau prezintându-li-se sub formele cele mai străine. Anumiți crocodili, anumiți șerpi eșiți din mormintele regale, considerați ca manifestări ale mortului, sunt hrăniți și venerați în numele acestuia. Acest cult al morților se manifestează asupra unor părți anumite ale cadavrului și aceasta pentru a le conserva ca să confecționeze aceste rămășițe regale cari au mare valoare pentru familiile domnitoare.

La Menabe — ne spune locotenentul Guinot — marele rege Andrianihanin, fondatorul dinastiei care domnește încă a fost acel care în secolul al XVII-lea alcătuia primele «dady» regești cu rămășițele predecesorilor săi; el avu chiar

grija de a conserva pentru urmașii săi unul din auguștii lui dinți.

După el, urmașii săi procedară la fel la confecționarea faimoaselor rămășițe devenite semnul legitimei transmisii a puterii. Pătrunzând în mormântul străbunilor, noul rege scotea toți dinții cadavrului bunicului său, prima vertebră cervicală, o şuviță de păr și uoghiile. El le punea apoi într'un corn de boi roșu, care fusese sacrificat în timpul invocațiunii regelui pentru odihnirea sufletelor strămoșilor, iar ce-l-alt corn era aruncat în apă. Apoi în fiecare an suveranul mergea să viziteze mormintele strămoșilor și «dady»-ele erau duse în mod solemn de către primul ministru, urmat de toți locuitorii, până la riul cel mai apropiat unde le cufunda în apă.

Mai la Sud, în regiunea Taulearului, se practică obiceiuri analoge, după cum ne spune P. Costan.

La suirea pe tron a regelui, primul ministru taie prima falangă a degetului cel mic dela mâna dreaptă a regelui defunct, apoi îi scoate un dinte — de preferință un canin — și le pune într'un sac brodat, învelit cu o stofă aurită. Dar uai este încă un obiect de adaogat la acestea pentru ca moaștele să aibă desăvârșitul lor înțeles simbolic.

Trebuie să se știe că unii crocodili trec de sfinți în ochii regilor, cari li socotesc drept încarnațiunea spiritelor străbunilor lor; aceștia se numesc crocodili regali. Ei trăiesc în mlaștinile din preajma locuințelor regale și sunt împodobiți cu inele și brățări de argint sau aramă pentru a putea fi recunoscuți; este oprit a-i vâna, sau a le turbura liniștea. Dar când se urcă pe tron un rege, ei îndură o îngrozitoare operație, care este consecința marelui calități și a demnității lor.

Se scoate din apă unul dintre acești crocodili și se supune aceleși operațiuni ca și regele mort: i se scoate un dinte! Dar dacă cadavrul omenesc nu simte nimic, nu tresare, nu tot astfel se petrece cu reptila, ai cărui dinți sunt înrădăcinați în puternicul maxilar.

Teribilul animal este legat și i se deschide gura cu cea mai mare prudență.

I se amorțește dintele condamnatului? Nu; dar în această îngrozitoare deschizătură încărcată cu colți ascuțiți, ce îi dau fiori, se aruncă o pastă groasă făcută din cartofi, lapte și făină, și apoi se strânge numai decât cele două părți ale cleștelui așa de puternic, că ar putea să zdrobească dintr'odată piciorul unui om.

Însfârșit, iată-l scos, pentru cea mai mare glorie a dinastiei, dar nu fără durere pentru pacient. Dintele crocodilului se pune apoi alături de degetul și dintele regelui, în sacul de conservare, de care sunt legate înaltele destine ale rasei.

Sacul este așezat într-o curție de fier alb și dată în păstrarea unui mare șef.

În ziua încoronării noului rege și în prezența acestuia și a poporului, pazni-

cul moaștelor scoate din marele cufăr, una, câte una din ele și le rânduiește în ordinea vechimei, între două țărui înfipti în pământ și stropiți cu sângele unui bou tăiat cu această ocazie. Apoi

noul sac se adaogă lângă celelalte. Singur paznicul morților poate intra în sala unde este așezat cufărul; orî-ce altă persoană care ar pătrunde acolo este pedepsită cu moartea.

PE MAREA ROȘIE

— Din „Insemnările unui drumeț” —

27 Iulie.—După o neîncetată plutire de patru zile și câte-va ceasuri pe apele răzvrătite și mohorâte ale Oceanului Indian, azi, în zorî, sub o nemărginire de senin și într-o imensitate de pace, am intrat în apele cu unde line ale mării Roșii. În văzduh e o armonie de culori ce par că nasc dintr-o lume feerică și nebănuită, succedându-se într-o gamă aproape enarmonică și răspândind o căldură molatecă, abia simțită și plină de parfumuri discrete și necunoscute. Luceafărul de dimineață, frumosul Zorilă sau Sirius, nu mai e decât o păreră pe fondul multicolor al cerului dinspre Răsărit. Aurora, din zăbranicul ei dulce și nepieritor, risipește în tot cuprinsul nenumărate flori, buchete de raze, visuri, zâmbind tuturor deopotrivă de ingerește, iar mie... dumnezeeste. Spre Apus, îngemănat cu țărnițele ce abia se văd în lumina albă a dimineții, un cer ca safirul oglindește întreaga stare a meleagurilor de sub el. Pe bord nu sunt decât două mateloți și secundul. Singurul treaz dintre cei câțiva călători de pe vas, am bucuria, — născută din egoismul firesc omului, de a fi îmbătat de farmecul acestei dimineți, pe care nu voi uita-o toată «viața». Aspir aerul cu o lăcomie neobișnuită nici la un astmatic ușurat o clipă, nici la un ftizic dus dintr-o casă infectă situată în mahalaua cea mai insalubră a unui oraș, pe muntele «Omul» într-o zi frumoasă de primăvară. Toată ființa mea se confundă par'că, dispăre în frumusețea liniștită din lumină, și nu mai sunt eu, ci un tot, același, cuprinzând în sine tot ceea ce văd și visez.

Cum stau aci sus, pe platformă, în leagănul meu favorit de bambu și-mi însemn aceste impresii de o clipă, gânduri de altă natură, aducerî aminte, încep să se depene prin creier, într-o melodie când variată, când monotonă, și-mi par în această clipă fericoare, un altul, — două ființe într-una divizibilă par'că...

Mă văd în primăvara trecută, cu geamantanul îndesat cu nimicuri, așteptând trenul într-o gară din vecinătatea Orientului european. Plecam fără nici o țintă, fără nici un alt scop decât acela de-a asculta de-o pornire a sufletului, vagă ca și el, de-o sete

neastâmpărată de necunoscut, de singura dorință de-a vedea alte lucruri, de-a întâlni alte chipuri și de-a căpăta impresii și senzații noi, cu neputință de imaginat aveau.

M'am îndreptat, atras de-o afinitate efemeră poate, spre Orientul plin de mistere, de plăceri rare și de minuni demne de toată atenția firilor cari inî seamănă. Vream odihnă, lenovie, înălțare ziceam eu, deasupra meschinărilor de jos, din «viață», și cu această singură și mare trebuință, m'am imbarcat în portul Constanța pe un vapor românesc, pentru Odessa. Prin Rusia am suferit de frig mult și din pricina hranei proaste, și m'am plictisit de moarte, simțind prea mult că trăiesc — grație gerului excepțional. Ajungând însă, după vre-o două săptămâni de chinuri, în Teheran, reședința Șahului Persiei, am fost pe deplin răsplătit de necazurile îndurate pe drumul străbătut. În acest oraș am trăit câte-va zile viață fericită, fără griji, plină cu plăceri noi și intense.

Am cutreerat apoi, rînd pe rînd, China, Tibetul — țări pline de mistere, și Japonia plină de frumuseți etice și de poezie, Indo-China și în cele din urmă Indiile.

Am stat zile întregi în Calcutta, Bombay, Madras, Benares, Delhi, Lahora, etc. În fie-care din aceste orașe am avut aventuri ciudate și unele extraordinare, în fie-care din ele aproape, am gustat câte o plăcere nouă, am avut câte o impresie originală și în același timp sufletul meu, ca și corpul, a trecut prin atâtea stări deosebite, și a gustat atâtea delicii variî, în cât în ziua când va trebui să fac istoricul acestor zile de călătorie, imi va trebui o respectabilă grămadă de file de hârtie.

Din Japonia și India în special, voi avea material pentru cel puțin trei cărți voluminoase.

Apoi din ultimele zile, în cari două au fost pline de uragan și de ploae, cum numai pe Oceanul Indian se întîmplă, aș avea de asemenea mult de povestit.

Fapte mijlocii dar foarte interesante, prin originalitatea și tăria lor, vor fi descrise conștiincios și vor constitui o lectură substanțială pentru orî cine.

Dar astrul zilei, mai strălucitor ca

nici odată, se iese la marginea imensei pânze luminoase și străvezii de apă. Intreaga suprafață a mării se umple de lumină, vibrează ca strunele lirei atinse de degetele măestrelor ale divinului Apollo și se înfioară de o voluptate extatică, negrăită. Eos dispăre în împărăția sublimă a Soarelui.

Deodată sunetul clopoțelului care ne chiamă la întăiul dejun, (orele șapte dimineața) risipește o disonanță nesuferită. Cu toate acestea, din cauză că sunt de două ore pe platformă și aseară am prânzit fără poftă, mă voi duce în sufragerie să iau un ceai cu rom și să mănânc câte-va banane. După masă voi veni să citesc orî să-mi mai descriu amintirile ce-mi vor naște.

Vaporul, nu tocmai mare, dar de o înțeleală remarcabilă, spintecă semeț și neînfrînt apele aproape nemișcate, îndreptându-și prora spre portul Hodeida de unde trebuie să încarce foarte multă cafea de Moca și unde voi găsi corespondența mea din țară. Va fi cea dintâi etapă de la imbarcarea mea pe acest vapor, va fi cea dintâi atingere cu pământul tare și puțin mai sigur de cât apa. Din acest port voi scrie și eu prietenilor și rudelor cari nu m'au uitat și tot atunci voi descrie cele două zile și o noapte, de groaznică furtună, trăite pe oceanul Indian. — Plec să dejun.

Soarele a făcut un salt — aproape mortal: e la cinea sulii înălțime de-asupra marginii imensei pânze de apă. «Balansierul» — învăluit de raze, păstrează parcă o bună parte din căldura lăsată de corpul meu acum o oră. Priveliștea e transformată. Tărîmul drept e la o depărtare numai de trei klm. Arabia, e pe litoralul acestei mări, din punctul de vedere al florei, în starea cea mai fericită. Peste tot cresc smochini, portocali, bananieri, curmalii, etc., și o nenumărată familie de animale folositoare omului și căutate de vânători, alcătuiește importanta faună a acestui litoral.

Căpitanul vaporului, om inteligent, care a crescut și trăiește de 30 de ani pe acest vas englezesc, trecând a șapte-spre-zece oară prin Golful Arabic (Marea Roșie) și aducându-și aminte de câte-va aventuri interesante pe cari le-a avut prin aceste locuri, fiind-că n'avea ce face și cu cine vorbi, prinse să-mi nareze una din ele. O redau aidoma:

— Sunt opt-spre-zece ani împliniți de când într-o seară întunecoasă de Iunie, pluteam pe aceste ape, cu magaziile încărcate cu cafea luată din portul spre care mergem. Canalul de Suez nu era decât un proiect. Astfel

toate vasele care intrau în Golful Arabic trebuiau să se înapoieze pe acelaș drum, în Oceanul Indian. Spre a merge de aici—la Constantinopol de pildă, era nevoie să ocolești săptămăni întregi, plutind pe ape, amenințat de miile de primejdii, întreg continentul african, pe la Capul Bunei-Speranțe, să te ridici pe Atlantic până la strâmtoarea Gibraltarului prin care intrau în Mediterana la extremitatea căreia, după o lună și mai mult chiar uneori, atingeai linia de azi: Alexandria-Smirna-Constantinopol, pe care acum o străbați într-o zi.

«Trimis de o companie americană să ia o încărcătură importantă de cafea de Moca, intrau pe la începutul lunii Iunie în acest golf, ajunși în Hodeida, încărcăi marfa și o pornii înapoi spre Oceanul Indian. Pasamite pe acea vreme nu era nici poliție de mare, și piratii își exercitau încă grozava lor meserie. Deși guvernul englez luase aspre măsuri de combatere, pirateria se practica, mai ales prin golfurile Arab și Persic și pe Oceanul Indian. Știind însă toate aceste lucruri, și fiind om precaut, ca orice marinar încercat, aveam trei tunuri pe bord și o duzină de soldați bine înarmați.

«După câte-va ore de mers liniștit, spre seară, când Hodeida pierise în păcla orizontului, omul din gabie imi comunică pe tub, că zărește spre țărmul african o pânză care parcă se mărește încetul cu încetul.

«Negândindu-mă la nici un eventual atac, dădui ordin să fie pregătit salutul și să se dea viteză mașinei. După o oră, înserând de-abinelea, întrebați iarăși pe omul din gabie dacă mai vede ceva suspect. Atunci bătrânul marinar cu mutra îngrijorată, imi strigă doar un singur cuvânt care mă turbură într'un chip neașteptat: «Piratii!»

«El observă de o jumătate de oră cum pânza pe care o zărise, face diferite manevre foarte neobișnuite unui vas cinstit. Băgase de seamă că acea pânză dă târcoale vaporului meu și misterul care-l învăluia mersul îi dădu certitudinea că e o corabie de piratii ce au de gând să ne atace.

«Deși nu mai întâlnisem niciodată piratii, luai totuși măsurile excepționale impuse de această neobișnuită împrejurare.

«Pregătiți tunurile, dădui muniții din beșug soldaților, mării viteza mașinei, și mă pusei însu-mi la pândă.

«Nu așteptați decât o oră și jumătate.

«Piratii erau la o distanță de abia trei-zeci de stăneni. Spre a fi cu totul sigur de intențiile lor, dădui eu mai întâi salutul convențional printr'un puternic foc de mitralieze. Răs-

punsul—fură niște ordine scurte și o imediată salvă de focuri... «manlicher»...

«Atât doream toți. Cele trei tunuri ale noastre începură cu furie să bombardeze corabia piratilor. Soldații isprăviră în câte-va minute toate munițiile.

... Dintre piratii dispăruseră vre-o cinci capete după cum putui observa în semi-obscuritatea de pe corabia lor. Oamenii de-ai mei nu căzuseră, doi însă primiseră câte un plumb supărător...

«Totmai când credeam că le-a pierit pofta de pradă, și că se depărtează, ne pomenirăm pe neașteptate—din cauza întunecului, cu ei lângă vapor—pe partea opusă. De data asta făceau o încercare disperată.

«Se căzneau, cu multă îndemănare de altfel, să ne captureze vasul și apoi să năvălească toți peste noi. Atunci începu o luptă disperată și îngrozitoare. Piratii aveau arme bune și dispreț de moarte, noi aveam dibăcie și curaj. Tunurile bubuia și salvele piratilor răspundeau mai rar din pricină că toată puterea și-o risipeau spre a captura vasul nostru și spre a veni pe el. Timp de o jumătate de oră lupta fu egală și în semi-obscuritate lua proporțiile unui război naval din evul-mediu.

«Ghiulelele noastre izbutiră în fine să facă o gaură în corabia pirată și jumătate din bandiții trebuiră să vadă de ea.

«În câte-va minute, oamenii mei—deși mai puțin la număr, prinzând curaj, doborâră pe toți piratii cari, cu eforturi mari, acătaseră două cângi de vaporul meu.

«Și ca să nu mai lungesc vorba, căci te-ai plictisit poate,—după o luptă îngrozitoare—în întunec, de aproape o jumătate oră, scăpai de piratii cari, a zecea parte din câți fuseseră și cu corabia avariată, se depărtară cu a-nevoie dar grabnic—având cinci răniți pe punte și trei morți, fiind și eu găurit la umărul stâng de un glonte, și după o plutire de trei ore, intrau în apele mohorate și pururea bânuite de uragan ale Oceanului Indian...

«De-atunci n'am mai pătit nimic și de sigur, nici nu trag nădejde că voi mai avea vreo luptă cu piratii»...

Întâmplarea aceasta tragică, povestită într'un chip original de căpitan, care era un erou, a așternut pe sufletul meu nelimpzit o umbră plăcută de melancolie.

Ora dejunului e aproape.

Întreb și mi se răspunde că spre seară vom intra în portul Hodeida.

Să închid caetul și să fac puțină mișcare—doar voi mânca de trei ori mai mult ca de obicei, cu o vagă

dorință și nădejde că din această cauză voi avea fericirea să trec mai curând și mai plăcut în *Nirvana*—sau chiar aiurea...

OBICEIURI CHIN ZEȘTI

Chinezii, ca toate popoarele din Extremul Orient, deși nu prea bogați în fantezii și mituri, au totuși o sumă importantă, de așa zise «creдинțe populare». Ziarul chinez «North China Daily News», care se ocupă foarte mult de viața, de nevoile și credințele poporului chinez, raportează că în centrele muntoase, chinezii ard pe hoți și pe criminali. Îi ard de vii, cu conștiința împăcată de siguranța că fac un act de dreptate omească. Ei n'au vrut să adopte nici streangul, nici ghilotina, pentru pedeapsa cu moarte, ei au preferat pur și simplu să ardă pe toți vinovații de furt, sau omor.

Când un prizonier e condamnat la moarte prin ardere, poporul se adună, formează un careu larg și o parte din el adună o mare grămadă de lemne uscate, le unge cu unt-de-lemn, și deasupra lor e pus condamnatul care se pârlăște ca un puț, cu singura deosebire că un puț sau altă friptură e rumenit numai și apoi luat de pe foc, pe când vinovatul e lăsat acolo pînă devine o masă informă de cenușă care se împrăstie în toate părțile la cea mai slabă suflare a vântului.

Odinioară un judecător cu influență a cerut poporului să-i dea lui unul dintre cei trei criminali cari urmau să fie arși de vii.

Intenția lui era să-l cruce de moarte spre a zmulge prin alte mijloace, numele complicilor lor. Însă poporul refuză împlinirea cererii acestui judecător, vociferând chiar și strigând în unanimitate că criminalul trebuie să ardă împreună cu ceilalți doi, fiind-că era tot atâta de vinovat.

Și cei trei criminali fură arși așa cum dorise poporul.

Această înrădăcinare a unor antice obiceiuri, sau superstiții, poate părea neerosimilă, însă degenerescența tot mai accentuată a poporului chinez contribuie în special, azi, în secolul al XX-lea, nu s'o întreție, ci s'o întărească și mai mult, născând noi feluri de obiceiuri și superstiții barbare și ridicole.

Un bine e însă faptul că o parte a Chinei a început să fie foarte des cutureată de europeni cari prin mijloace sigure impun o premenire, o îndreptare bună a moravurilor chinezești.

Prin înrăurirea europeană, prin imitație, poporul chinez din porturi și de prin orașele mari, de și în degenerescență, a început totuși, să tindă cel puțin, spre civilizație.

Rămâne însă, și acesta'l faptul întristător, majoritatea chinezilor răspândiți prin locurile în mare parte necu-

noscut de europeni, care păstrează încă multe din tradițiile părinților, bunicilor și strămoșilor lor, cu atâta corectitudine, în cât cu greu copiii lor, nu ei, vor fi îndrumați pe calea progresului și a luminei.

De o altă însemnătate, tot atât de bună, sunt și credințele lor străvechi, pline de enormități și de exagerări caraghioase. E însă mai ușor, să le schimbi credințele lor în supranatural, de cât să i înstreinezi de obiceiurile lor barbare. Pe baza aceasta, americanii, oameni întreprinzători și dibaci, au început să trimită prin toate regiunile neexplorate ale Chinei colonii mici de propagandiști, de misionari, — și religioși și politici! Progres și aici. Roadele acestor misiuni bi-sociale, America a și început să le culeagă. O companie din Chicago, și-a plasat produsele sale cu mai multă ușurință și primește tot mai multe cereri, pe zi ce trece.

Această companie pentru o mai sigură izbândă, face niște reclame monstre, prin toate centrele chineze. Imense afișe pe cari, ca personaj de căpetenie e un câine, sunt răspândite peste tot. Dar cu acest afiș compania a pierdut, de oare ce poporul s'a indignat văzând un câine mare, colorat, sfidându-l par'că, și directorul întreprinderii în fața atitudinii foarte ostile a publicului chinez, a fost nevoit să scoată afișul de la reședința sa din Tonkin și să se distrugă toate celelalte cari ațâtau cu repeziune pe chinezi, în loc să i determine a face, să comande cantități mari din produsele companiei americane.

TORTO-MOBILUL

În oceanul Pacific se află un grup de insule, la Nordul arhipelagului caledonien : sunt Noile-Hebride cari ocupă o întindere de peste 800 mile pătrate și sunt, geograficește, așezate în sfera influenței franceze prin vecinătatea lor cu Noua Caledonie.

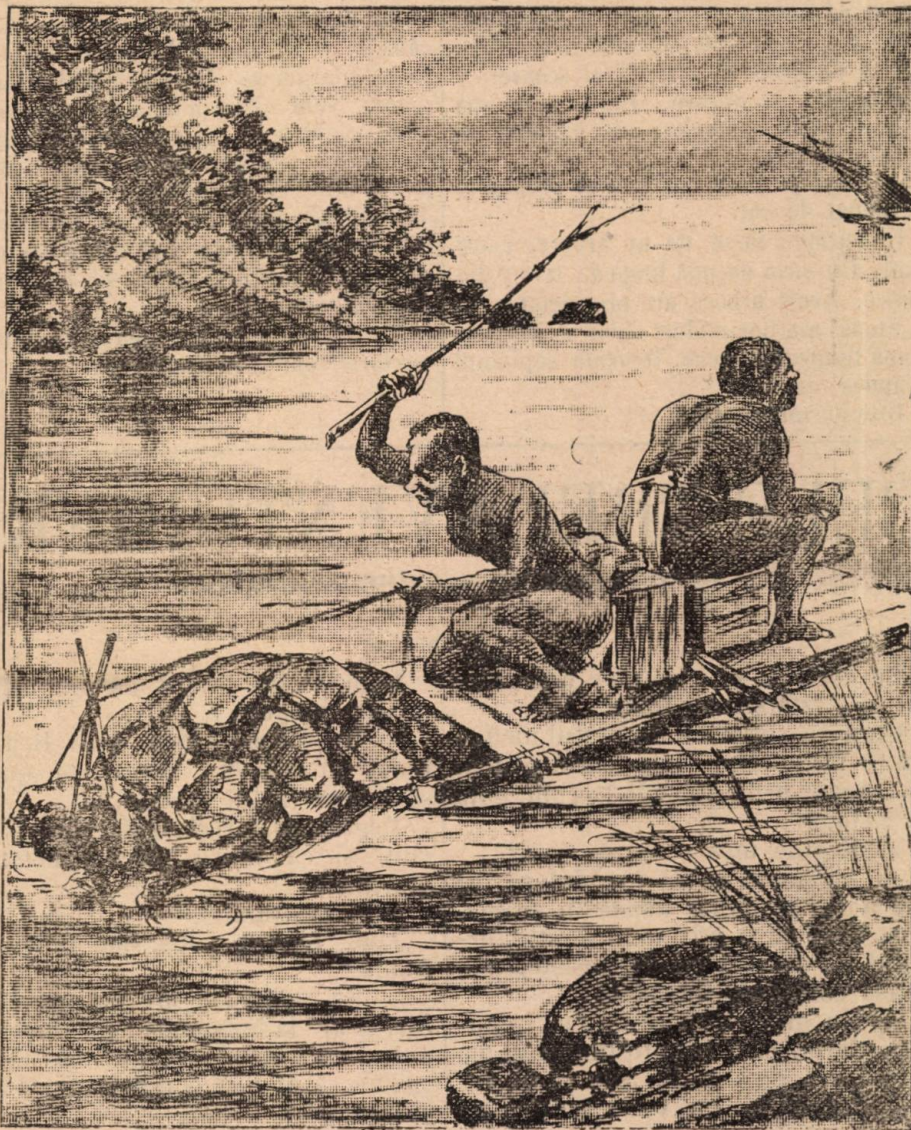
Grație unei favori acordate de Stat literaților, artiștilor și funcționarilor serviciului de Stat, luai loc pe bordul unui vapor, cu al cărui căpitan eram bun prieten. Vaporul mergea spre Noile Hebride.

Este oare o țară mai frumoasă ca aceste insule? Sunt mai mult decât minunate, dacă s'ar putea zice; clima însă este foarte caldă. Am putut constata 45 grade la umbră și desigur că europenii s'ar sufoca dacă vântul răcoros al mării n'ar îndulci această arzătoare temperatură.

Paradis adevărat și țară a leneviei, căci în ea e în zadar a mai lucra. La ce bun? Pentru ce? Natura furnizează în abundență tot ceea ce este necesar omului. Dacă este prea cald și vrea să se apere de razele soarelui, indigenul n'are decât să se adăpostească sub ramu-

rile orî-cărui bananier care umbrește pe o mare întindere; dacă îi este foame, el întinde mâna și culege banane — câte vrea! Pentru a mânca fructul arborului de pâine, el îl sparge și sămburele (pasta) o încălzește: gustul îi e ca al pâinei vieneză. De altfel indigenul are diferite feluri de fructe la dispoziție ca: papaierul, care are gustul pepenului cantalup, apoi nucile de cocos, curmalii, etc. Nu-i așa că e admirabil? Unii ar zice: «desigur! alții, poate!»! Umblă îmbrăcați cât se poate de ușor pentru a nu-și îngreuna

rasele primitive, înconjoară vânătoarea sa de cel mai mare mister. Fiecare din pașii săi e calculat, — altfel el crede că contrariază spiritele pădurii! Aprinzându-și focul, culcându-se, plecând la vânătoare el se gândește la spiritele atot puternice. Un vrăjitor, înainte de a pleca vânătorul, procedează la serviciul solemn și îi face un idol pe care Tungusul îl poartă totdeauna și care-l păzește de pericole. Acest idol, «Girki Ayanu», se compune dintr'o placă de lemn pe care e de desenat zeul vânătoarei.

mersul normal și mai ales în timpul vânătorului zibelinei, la care trebuie o mare ușurință în mișcări. Pentru a vâna acest animal, tungusul-vânător se servește rar de pușcă; numai în cazul când micul animal, urmărit de câini, se cațără în arbori, atunci vânătorul se servește de pușcă. Se servește și de alte arme și anume: de un baston lung, cu vârful ascuțit, care i servește și de rezemătoare pe gheață, când patinează, și de lance, arc și săgeți.

Vânătorul indigen, superstițios ca toate

Credința în acest idol e atât de mare în cât ei cred că zibelinea le e trimisă de acest idol care le asigură o vânătoare fructuoasă.

Pielele de hermină, zibelină, vulpi albastre, sunt schimbate la târgurile de blănuri pentru diferite obiecte și lucruri trebuincioase vânătoarei. Aceste târguri durează din luna Decembrie până în luna Aprilie și sunt ținute în pădurile apropiate de orașe. Negustorii ruși și Yacutii duc în schimb mărfurile cele mai variate. Cele mai renumite târguri

de blănuri sunt pe la bazinul Amurului. O piele de zibelină după calitatea cea mai bună, variază acolo între 10—100 franci. Se poate închipui deci, prețul unei blănii superbe atât de căutată de parizienii cochete. Archipelagul *Noilor Hebride* este, sau mai bine zis, începe a fi, des vizitat de turiști.

Vaporul nostru aruncă ancora într'un mic golf în insula principală, unde se afla și capitala, numită Puwaio.

Scumpe amice, îmi zice comandantul, Noile Hebride îți vor părea o țară fenomenală, în totul.

Era timpul dejunului. La desert ni se aduse pe o tavă niște pere fenomenale. Avea cel puțin 700 gr. una și o înălțime ca de vreo 45 ctm. Toți scoaseră o exclamație de mirare. După masă mă plimba prin păduricea de palmieri ce se afla pe mal.

— Dacă-ți place apă rece și proaspătă ai numai de cât!

Și apropiindu-se de un arbore, găuri unul. Un șiroi de apă limpede izvoră din frunză. Acest arbore are proprietatea ca în timpul marilor călduri chiar să păstreze o apă limpede și rece. Deodată căpitanul m'apucă de braț.

Uite un tortomobil!

Intorsei ochii spre canal (care despărțea o insulă de alta) și văzu scena reprezentată în ilustrația de aci. Pe o plută făcută din trunchiuri de bambus ședeau doi negrii. Unul dintre ei stătea îndărăt pe o lădiță de lemn cu coatele pe genunchi și fuma liniștit o pipă lungă de lemn de tuyaio, privind peisagiul. Celalt dinaintea ținea în mână stângă niște hățuri, iar în dreapta avea un bici lung de bambus cu care lovea din când când în țeasta unei enorme broaște țestoase. O broască țestoasă înhamată!...

Motorul care plutea putea fi privit ca ceva foarte original, totuși nu mai puțin puternic și serios. Broasca înainta cu o viteză mare. Aceste țestoase abundă prin râurile și canalele Noilor Hebride, și sunt consumate de indigeni, în număr mare. Sunt niște animale puternice și aduc, când sunt domesticate, reale servicii omului. Luând acest clișeu original m'am întrebat dacă milionarul care face 100 de kilometri pe oră cu automobilul său somptuos, este mai fericit ca acest sălbatic fumându-și pipa și cutreerând râul în tortomobilul său...

Eu am avut curiozitatea de a călători cu tortomobilul în anul 1901.

— L. Klar

știință; dar cugetând mai bine, vedeam că mai mult dorința de a nu o întrista pe Regina mă făcuse să cedez.

Regina avu bunul simț de a nu-mi da nici o explicație. Ea mă scuti de a fi complicea fiecăreia dintre acțiunile sale; singura ei dorință fusese să aibă învoirea mea.

Sărmana fată?.. Cum aș fi putut s'o mai cert, când dansa, cu atâta desinteresare, se arunca în cele mai mari primejdii, numai din dragoste pentru mine?

În același timp însă, eram chinuit de curiozitate.

Oare ce imaginase dansa?

Mă prefăcu nepăsător, dar în realitate nu-i perdui din vedere nici o mișcare.

Dansa se îndepărtă de mine, împreună cu tovarășele sale de aventuri. Le vorbea cu însuflețire, și amândouă o ascultau, vesele.

Oare ce le povestea?

De-odată, cine-va de pe vas dădu ordinul să se arunce ancora. Ajunsesem în portul Bonis.

Pe chei aștepta o mulțime mare, care saluta pe guvernator.

Acesta pășia maestos cu soția sa la braț, răspunzând cu bună-voință tuturor.

La o mică distanță îl aștepta o trăsură pompoasă, cu roțile de argint, trasă însă de doi boi.

Regina, strecurându-se printre mateloți, se apropie de guvernator, și pronunță o frază pe care n'o putui auzi.

Funcionarul care ne conducea se repezi îndată la Regina pentru a o trage îndărăt. Eu eram gata să-mi apăr prietena.

Dar guvernatorul ridică mâna în semn de ertare, și cu o voce sonoră, ca să audă toată lumea, zise:

— Îți voi acorda audiența cerută îndată ce vom ajunge în palatul guvernământului. În locul acesta mi-ar fi foarte greu să te ascult.

După aceea, oferi din nou brațul cu galanterie seducătoare sale Ceres. Aplaudat de mulțime se sui în landou, și porni spre palatul guvernământului.

Străbăturăm câteva străzi, cari aveau toate o înfățișare foarte plăcută pentru că toate casele aveau grădini frumoase.

Înainte de a ajunge la palat, din ordinul guvernatorului, unul dintre oamenii de serviciu expediă o telegramă la Vera Cruz.

Lucrul acesta păru că nu convine de loc Reginei, căci biata fată nu-și putu stăpâni un gest de nerăbdare.

Ne înălțam acum spre un platou, pe care era naturală o parte a orașului. Pe aci priveliștea era și mai frumoasă încă, și trebuia ca negrii

CELE TREI AVENTURIERE

— Mare roman de aventuri senzaționale —

— Urmare —

Se opri, ca și cum n'ar fi îndrăznit să-și sfârșească fraza.

Cum se sprijinea de brațul meu, o simții tremurând. Era foarte palidă. Îi vedeam ochii plini de lacrimi, gata să plângă.

— Regina mea scumpă, ce ai?

— Ar trebui să-mi îngădui să fur din nou, răspunse dansa în șoapte.

Și cum eu o priveam uimit, turburat de această cerere neașteptată, dansa continuă, intristată:

— Nu mă vreau să-mi faci impunități, Carol, căci nemulțumirea ta mă întristează prea mult. Știu că nu admiti furtul, și cu toate acestea mi se pare că de data asta nici n'aș putea găsi alt mijloc pentru a te salva. Pentru acest motiv te rog pin nou să-mi îngădui să fur.

Situația mea era din cele mai grele. Ce trebuia să fac cu teoriile mele asupra furtului?

Și totuși.....

Gândindu-mă bine vedeam că soarta Reginei era legată se soarta mea; dintr'odată, revăzu ca pe o pânză de cinematograf scena cu sfârșirea Estrelei de către jaguari. Oare Regină căzută din nou în mâinile lui Orsoni n'avea să aibă și dansa aceeași soartă?

I-am strâns brațul cu nervozitate și i-am răspuns:

— Te iubesc așa de mult Regina, încât în cele din urmă voi ajunge să iubesc furtul în tine.

Regina se înroși toată. Inchise ochii, și ca într-o plăcere extatică, murmură:

— Îți mulțumesc.

Apoi, pentru a mă mai liniști, a dăgă:

— Se apără fie-are cu armele pe cari le are la îndemână; prin urmare, având în vedere situația noastră, nu trebuie să ai nici o muștrare de conștiință.

În acel moment mă gândeam ce influență pot avea spiritele rele, chiar asupra unor suflete de ingeri.

CAP. III

Efectele tăcerii

N'am pus nici o întrebare Reginei asupra planurilor sale.

Eram destul de turburat de gândul că îngăduisem Reginei furtul, în principiu. Nu voiam să măi intru în amănunte.

Îmi făceam imputări că numai pentru a fi salvat îmi călcasem pe con-

acea să n'aibă nici o concepție artistică, de vreme ce-și petreceau timpul punând la cale revoluții, când ar fi putut foarte bine să trăiască în pace, în mijlocul unor astfel de minuni.

Locuința guvernatorului n'avea o înfățișare tocmai frumoasă pe din afară; în interior însă, priveliștea era cu totul alta. În curte fântâni țîșnitoare, flori, statui, colonade de marmură.

Căți-va soldați negri, purtând uniforme cele mai disperate, stăteau de gardă.

Guvernatorul și soția sa intrară în apartamentele lor particulare.

Înainte de a dispărea însă, excelența sa Epaminonda făcu un semn servitorilor, și spuse unuia dintre ei câteva cuvinte.

Peste un moment, servitorul acesta se apropie de noi și ne zise:

— Veniți. Excelența sa guvernatorului bine-voește să vă asculte.

Regina se întoarse spre noi, și după privire ghiciră că recomandăția pe care o făcea era adresată mai mult mie:

— Să nu pronunțați nici un cuvânt; să mă lăsați numai pe mine să vorbesc.

Apartamentele guvernatorului erau mobile într'un chip strigător la cer; mobilele cele mai deosebite și mai curioase erau alături una de alta.

Așa este gustul negrilor: să reunească totul, fără nici o ordine, fără nici o metodă. Totul este să aibă lucruri de valoare și să le poată expune.

Guvernatorul și soția sa ne așteptau în sala de primire, pe niște divane algeriene. Aveai impresia că plimbarea pe care o făcuseră în traversă îi zdrobise.

— Mi-ai făgăduit că mi-vei face o comunicare importantă, începu Epaminonda, adresându-se Reginei. Ți-am acordat audiența pe care mi-ai cerut-o; vorbește.

Eram oare-cum neliniștit de rezultatele acestei convorbiri; cu toate acestea simțeam cum mă năvălește râsul. Marele funcționar din Haiti semăna foarte bine cu un clovn pe care îl văzusem la iarmarocul din Havre.

Regina însă nici nu clipi. Ea se inclină cu respect și vorbi astfel:

— Excelență, mi-a venit o idee și vreau s'o supun înaltului vostru spirit.

Era un început foarte frumos; d. Epaminonda fu plăcut impresionat.

«Unul dintre cuvintele pe care le-ai pronunțat în prezența umililor tăi sclavi, continuă Regina, m'a făcut să înțeleg că nu stai tocmai bine din punctul de vedere al banilor.

Cu toate că Regina se exprimase cu destulă delicatețe, guvernatorul se arătă nemulțumit.

— Dar eu am înțeles îndată cauza, adăugă repede prietena mea; am auzit spunându-se cum europenii fură toți banii popoarelor la care se stabilesc. Știu că toți europenii sunt mai răi decât niște cămătarî lacomî.

De astădată guvernatorul și soția sa avură un murmur de aprobare.

Apoi d-na Ceres, care, fără îndoială, era mult mai inteligentă decât soțul ei, întrebă:

— Dar tu, fetițo, ești și tu o albă, o europeană; cum se poate să vorbești astfel?

Era o întrebare abilă. În locul Reginei mărturisesc că m'aș fi încurcat.

Dar dinsa răspunse repede, fără nici o clipă de îndoială:

— În Europa sunt albi care sunt tratați tot așa de rău ca și cum ar fi de altă culoare. Sunt numeroși oameni care nu mai au nimic, nici casă, nici masă, pentru că ceilalți au acaparat totul.

În urma acestor cuvinte cetii o nouă dovadă de simpatie pe fețele ascultătorilor prietenei mele.

Dinsa continuă, părând că nu dă nici o atenție acestei schimbări de atitudine.

— Numai împinși de prea mari nedreptăți ne-am făcut tâlhari. Bărbatul pe care l' vezi cu noi este șeful. Dînsul nu fură, dar pregătește toate planurile. Noi îi ascultăm ordinele. Furând; nu facem altceva decât să ne luăm înapoi ceea ce de drept ar trebui să fie al nostru.

Cei doi negri ascultau cu gurile căscate, fără să bănuiască măcar un moment șiretenia Reginei.

Și-apoi negrii nu prea au mare revoltă împotriva ideii de furt. Era evident că tovarășa mea le devenea din ce în ce mai simpatice.

Ceres răspunse cu blândețe:

— Nu știam pînă acum că albi fură chiar dela semenii lor. Numai că nu prea înțeleg de ce ne povestești toate lucrurile acestea...

— Veți vedea îndată.

Un suris ușor pluti o clipă pe buzele Reginei; apoi continuă cu un ton grav:

— Veți încerca să luați dela albi ceva bani, mărind cheltuelile întreținerii noastre?

Cei întrebau răspunseră printr'un gest afirmativ.

— Ei bine, ce credeți că veți putea căpăta prin acest procedeu timid? Nimic sau aproape nimic. Câteva piese de argint, o zi de liniște și în urmă toate grijile vor apare din nou.

— Ei!—exclamă d-na Ceres—poate vreți să ne dați tu mijlocul de a schimba aceasta situație?

— Mijlocul acesta este foarte simplu.

— Simplu?

Cei doi soți negri pronunțară în-

tr'un glas acest cuvânt, cu mare uimire.

Apoi, Epaminonda, crezând că Regina se va incurca, întrebă repede, clipind din ochi:

— Ia să vedem care este mijlocul tău?

— Vă propun să ne luați în serviciul vostru.

De astă dată negrii se priviră ridicând din umeri: nu înțelegeau nimic. De alt-fel, esact în cazul lor mă aflam și eu. În zadar îmi chinuiam creierul; nu puteam ghici de loc planul Reginei.

Prietena mea își permise să râdă de această uimire.

— Precum vă spun, excelență. Este drept că europenii v'au despoiat pe d-voastră, cetățenii republicei Haiti?

O asemenea chestiune nu poate fi de cât plăcută unui funcționar negru. De aceia Epaminonda ridică brațele la cer și răspunse repede.

— Ar trebui să fie cine-va nebun pentru a nu fi incredințat de lucrul acesta.

— Eram sigură. Acuma, crezi d-ta că dacă ai cere într'un mod politic, ar consimți dînsii să înapoeze măcar o parte din ceea ce au luat pe nedrept?

— Ah! exclamă negrul, cu un ton dramatic, dacă ar fi fost vorba de dat înapoi, oare s'ar mai fi ostenit dînsii să ia?

— Acum o ultimă întrebare, continuă Regina; dacă în mânia d-tale legitimă, ai întrebuința forța pentru ca să-ți recapeți lucrurile răpite, ce ar face albi?

Epaminonda se agită, ca și cum l'ar fi lovit cine-va pe la spate.

— Ar începe îndată să bombardeze. Ar fi îndată pe aici numai foc și sânge.

Regina bătu veselă din palme.

— Ah! cât sunt de mulțumită!..

— Ești mulțumită pentru că europenii ne-a bombardat întrebă guvernatorul, schimbând dintr'o dată tonul.

— Nu, răspunse Regina cu vioiciune. Sint mulțumită pentru că văd că am raționat just. Pot fi mulțumită când văd că un spirit slab ca al meu a ajuns la aceleași concluzii ca și spiritul de guvernământ al excelenței tale.

— Și care sunt aceste concluzii?

— Ceea ce nu poate obține cineva nici prin mijloace amabile nici prin forță, obține de multe ori prin șiretenie.

— Prin șiretenie? Nu înțeleg ce voești să spui.

— Voesc să spun că-ți poți recăpăta bunurile răpite, fără ca cineva să te poată acuza.

— Asta nu e cu puțință.

— Ba da.

— Dacă-mi arăți mijlocul pentru a ajunge la rezultatul pe care-l spuți, vei putea cere în schimb de la mine, ori ce.

Regina făcu un pas înainte, și oprindu-se drept în fața celor două negri, întrebă hotărâtă :

— Imi vei acorda chiar și libertatea, pentru tovarășii mei, și pentru mine ?

Epaminonda rămase pe gânduri. Dar fără îndoială că în momentul acela frumoasa Ceres se gândi la colierul ei de argint, căci interveni și răspunse ea în locul guvernatorului :

— Fără îndoială. Ce ne pasă nouă de nemulțumirea mexicanilor, de vreme ce tu ne vei aduce mai mult aur de cât ne vor da câinii de albi pentru răscumpărarea voastră ?

— Dar, răspunse guvernatorul, am telegrafiat la Vera Cruz că hoții au fost arestați.

— Ei și !.. Când mexicanii vor sosi, le vei spune că prizonierii au evadat. Oare nu se întâmplă de multe ori ca prizonierii să evadeze ?

În toate părțile, sub toate latitudinile, femeia care dorește o bijuterie are aceeași mentalitate, și negrul trebui să cedeze.

— Văd că ai răspuns la toate, Regina mea de frumusețe.

— Așa dar ? întrebă Regina.

— Vă voi face evadați, dacă mijlocul tău este bun, declară Epaminonda.

CAP. IV

Ideea Reginei

— Iată mijlocul meu, începă tânără mea prietenă. Vei da o mare serbare, la care vor fi invitați toți străinii mai distinși.

— Peste cinci zile este aniversarea victoriei dela Sero, pe care trupele noastre au repurtat-o contra republicei vecine, San-Domenico ! exclamă Ceres, care acum era foarte doritoare să ajute planurile Reginei.

— E un pretext admirabil, consimți Regina. Albi vor veni împreună cu soțiile și ficele lor. Toate se vor împodobi cu cele mai frumoase bijuterii.

Ochii negrilor se aprinseră.

— Da, da, răspunseră ei în cor, blestemații aceștia au multe bijuterii. Eu nici odată nu voi putea lupta cu femeile albilor.

— Ei bine, frumoasă doamnă, în seara aceea te vei răzbuna, căci vei căpăta toate bijuteriile lor.

— Eu ?

— Va trebui numai să ne lăsați pe noi să lucrăm. Ne vom preumbla printre invitați, și fără ca dansii să bage de seamă, până la sfârșitul serbării le vom fura toate bijuteriile.

— Dar vor face gălgăie.

— Fără îndoială. Dar vor striga împotriva unor oameni necunoscuți. Nici un moment nu le va veni ideea să vă acuze pe d-voastră, căci d-na Ceres se va văita împreună cu celelalte femei. Și dansa va fi despoiată de toate bijuteriile.

Amândoi soții protestară într'un glas :

— Asta nu se poate !

Înainte de a se explica, Regina răsă cu poftă.

— Ce vă pasă, zise dansa, de vreme ce veți ști cine sunt hoții ? Vă vom înapoia bijuteriile, împreună cu toate celelalte. În public se va crede că sunteți victimele unor îndrăzneți bandiți, și lumea, în loc să vă acuze vă va plânge. Cine știe dacă guvernul nu va fi silit să plătească în-

demnizări păgubașilor, și în acest caz veți primi și d-voastră încă odată prețul bijuteriilor.

Cei două soți negri erau acum foarte veseli.

Ceres o chemă pe Regina lângă ea, și o întrebă emoționată :

— Ești sigură că vei reuși ?

— Sunt foarte sigură.

— Dacă spui adevărul, cred că Dumnezeu te-a scos în calea noastră. Imi va părea rău după tine la plecare. Fericit bărbatul care va cuceri inima ta ; acela va putea fi sigur de viitor.

Această reflexie a frumoasei Ceres mă făcu să mă roșesc.

(Va urma).

DIN GUYANA

În această regiune sălbatică a Americii de Sud, împărțită între câteva State europene, sunt multe păduri virgine încă neexplorate de om. Dăm aci un luminș descoperit nu de mult, într-una din aceste sălbatice și imense păduri seculare, în care natura—așa cum s'a născut, se dezvoltă în întreaga ei libertate. Singu-

rătatea e desăvârșită. Bogăția vegetală, caracteristica regiunilor dela tropice, e în splendoare. Liane enorme se întind peste tot locul ; însă miazmele pestilențiale, cari emană din ghiolurile dese și infecte ale pădurei, fac aerul cu neputință de respirat prea multe ore, de cele mai multe ori.

BOGĂȚIILE MĂRII

«Le journal» publică un interesant articol datorit d-lui Alphonse Berget, profesor la institutul de oceanografie din Paris. Il dăm aci în românește :

Dacă am vorbi puțin de Mare ?

O bună parte din tinerețea studioasă a Franței se stabilește pe țărmurile Oceanului sau ale Mănecei; gustând un repaos bine meritat, după 10 luni de muncă istovitoare; poate nu este nefolositor să spun câteva cuvinte de această «onde amère» (undă amară) către care ea se îndreaptă să ceară sănătatea, bucuria de a trăi și forțe noi pentru muncă în viitor.

Dar trebuind să te mărginești, față de un subiect atât de întins ca oceanul, voi vorbi astăzi numai de bogățiile ce închide el în sânul său; nu de tezaurile din vapoarele ce marea le-a înghițit în timpul furtunelor, ci de acele bogății «naturale», de acelea care sunt dizolvate în apele sale.

Toată lumea știe că apa mării este sărată. Chiar din această apă se extrage o mare parte de sare trebuincioasă, fie la alimentație, fie la industrie; această sare «marină» este din clorură de sodiu, dar ea e de parte de a fi singura substanță dizolvată în apele Oceanului; aceste ape, în adevăr, conțin în stare de soluție aproape toate corpurile cunoscute în natură, și aceasta se poate foarte ușor înțelege, dacă ne întoarcem la însăși origina mărilor și, prin urmare, a pământului însuși.

Dela începutul ființei sale, planeta noastră, incandescentă atunci, s'a răcit puțin câte puțin și suprafața i s'a acoperit cu o pojghiță solidă, cu o «scoarță» care a rămas mult timp la o temperatură înaltă. De-asupra acestei scoarțe, în stare izolată, se găseau diferitele elemente simple, din care sunt alcătuite combinațiile chimice. Când temperatura s'a scoborât indetul, aceste elemente s'au combinat puțin câte puțin. Însfârșit, când temperatura se scoborî mai mult, apa se transformă în stare lichidă și se precipită, condensată, pe suprafața globului, unde se depusese și celelalte substanțe chimice: cloruri, bromuri, ioduri de potasiu, de sodiu și de alte metale. Apa, având o temperatură înaltă, rozând toate acestea, curgea în torrente calde peste scoarța terestră, dizolvând tot ce-a putut dizolva și, strângându-se în «încrețiturile» scoarței, a format acolo cele dintâi oceane. Iată pentru ce apa acestor oceane este *sărată* și pentru ce această sare este alcătuită nu numai din sare ordinară, ci din o mulțime de alte substanțe. Sarea ordinară, sarea marină, sarea de «bucătărie» alcătuește ea singură 3 părți

din salinitatea totală a mării; celelalte substanțe care o însoțesc sunt, după ordinea importanței: clorură de magneziu, sulfat de magneziu, metafosfat de calciu, bicarbonat de calciu, etc., etc., într'un cuvânt toată farmacia modernă, fără a mai număra și unele metale prețioase: rubidium, coesium, argint și chiar aur.

Cantitatea de sare ce conține apa mării este, în mijlociu, de 34 grame la litru; cu alte cuvinte, dacă evaporăm un litru de apă din Atlantic, de exemplu, obținem un residuu de 34 grame, deci un amestec din sărurile ce le-am enumerat mai sus. Trei părți din acest amestec sunt alcătuite din sare ordinară sau sare de bucătărie.

Se vede deci în ce enormă cantitate se găsește apa pe ocean. Dacă ne gândim că volumul total al apei oceanului este mai mult de douăsprezece sute milioane de km. cubi, am ajunge, prin o simplă operație de aritmetică, la concluzia că greutatea sărurilor,—exprimate mai ușor prin țifre,—este de :

48.400.000.000.000.000 tone !

Dacă ținem socoteală de densitatea diferitelor părieri, totdeauna cel puțin de 2 ori mai mare ca aceea a apei, se poate exprima în țifre, nu în greutăți, ci în volum. Volumul total al sărurilor dizolvate în mare este :

21.800.000.000.000.000 metri cubi, sau 21,8 milioane de km. cubi, din care 75 la sută sunt alcătuiți din sare de bucătărie sau sare marină.

Reamintim, pentru a face o imagine, că un kilometru cub conține de 340 ori volumul mării piramide a Egiptului. Se vede deci, că proviziunea acesteia este serioasă, și că putem sta liniștiți din acest punct de vedere.

Se poate exprima într'un chip mult mai izbitor această masă enormă de sare, dacă s'ar întinde peste cele 361 milioane de km. pătrați care alcătuiesc suprafața mărilor, s'ar face un strat de 60 metri grosime, peste care 47 metri, ar fi alcătuiți numai din sarea de bucătărie.

În sfârșit, dacă socotim volumul total al continentului european, ce este deasupra nivelului mării, acest volum nu este de cât al aceluia ce ar fi produs blocul de sare prin evaporarea mării.

Această binecuvântată bogăție din elemente saline nu este de o potrivă împrăștiată în diferitele mări ale globului. Dacă sarea, în mijlociu este de 34 la 35 grame de litru, sunt mări care nu conțin în mod egal sare. De exemplu, mările calde deși primind puțină apă dulce prin fluviu au o cantitate de sare mult mai mare. Marea Roșie ține «recordul lumii» apele sale conțin, 42 grame de sare la litru.

Din contră mările reci, și care, în bazinurile aproape închise, primesc prin fluviile care se scurg în ele mari cantități de apă dulce, au săruri foarte slabe: Marea Neagră n'are decât 19 grame de sare la litru și marea Baltică 5 grame numai! Această cantitate de săruri, dezvoltate măresc densitatea apei mării. Câtă vreme un litru de apă dulce cântărește, un kgr., un litru de apă de mare sărată în mijlociu cântărește 1 kgr. 28 grame.

Din această cauză plutești mai bine în apa mării de cât în apa riurilor.

Să vorbim în sfârșit după această chestiune atât de pasionată, de cea a metalelor prețioase, închise în apa mărilor. O tonă de apă de mare conține cam 10 miligrame de argint, cea ce ne spun că apele oceanice conține, în cifre 13.300 milioane de tone argint metalic, adică aproape 50.000 mai mult de cât s'a extras din pământ de la descoperirea Americii.

Cât despre aur, despre acest prețios și minunat metal, apa mărilor conține aproape 40—50 miligrame la tonă.

E puțin, ce e drept, dar sunt, după cum am văzut, destule tone, de apă în oceane, și dacă i-am face socoteală, am găsi că aurul total, conținut în mare, ar forma un astfel de bloc, că împărțit egal între cei 1.500 milioane de locuitori ai pământului, s'ar cuveni pentru fie-care din ei, pentru fie-care din noi prin urmare, o bucată de patru-zeci de mii kgr., din metalul prețios în mijlociu, o bogăție de aproape o sută două-zeci de milioane de franci.

În sfârșit, din mâna bine-făcătoare a oceanului, suntem cu toții de 120 ori milionari !!

Ce frumoasă soluțiune pentru dificultățile bugetare ! Nimic mai mult de cât «a realiza». Dar, până în prezent, toate încercările au dat greș.

Și de altminteri, dacă noi toți am fi în posesiunea bucății noastre de 120 milioane, aurul va pierde toată valoarea, și nu ar mai fi poate bun de cât a face din ele vase de bucătărie.

DINTR'O EXCURSIE PE MARE

În satul Granoller o societate a organizat o excursie pe Mare. Când am aflat de această frumoasă excursiune, mă pregătiți spre a participa și eu. Pe urmă trimisei pe Ilie să cheme pe amicul meu Normand; Normand sosi peste vre-o oră.

— De ce mai chemat Emil? întrebă Normand.

— Pentru o excursiune pe mare, îi răspunsei.

Surprins și vesel plecă imediat spre a se pregăti și el, și spre a-și lua totdeauna aparatul fotografic, ca să ia priveliști de mare.

A doua zi, (20 August 1903) plecarăm toți excursioniștii din Granoller, spre Barcelona, ca să luăm vaporul de Pollenza. A doua zi la 6 dimineața ajunserăm la Barcelona.

auzind pe Normand că mă strigă: «Emil! Emil! vino, Emil, să vezi un vultur de mare».

Eu mă dusei imediat jos, la etajul al doilea, de unde zării un vultur, care zbura pe deasupra vaporului nostru. În urmă se adăposti pe el; toți excursioniștii se uitară unul la altul, neștiind ce pasăre e, pînă când în fine Normand le explică. Peste o oră văzuî că vulturul sări de pe va-

Toată ziua ne plimbarăm prin acest oraș, iar în ziua următoare plecarăm cu vaporul la Pollenza. Tot drumul a fost frumos și plăcut. Când ne-am depărtat de Barcelona observarăm la vre-o 7 klm., depărtare două bărci și două corăbii plutind pe mare. Apoi eu mă suii până sus pe vapor și mă uitaî cu atențiune spre portul de unde plecaserăm. După vre-o oră,

por, (unde fusese îngăduit) ca un leu, și căzu în mare. Jos, în locul unde căzuse, zării o știucă mare pe care, cu ghiarele lui ascuțite, o ucidea. Normand n'a stat mult pe gânduri: scoase aparatul și fotografie această scenă, pe care-o vedem în clișeul alăturat. În a cincea zi, sosirăm cu toții la Pollenza, unde ne așteptau mai mulți sportmanî.

L. KI.

O tragedie în Alpi

Găsindu-mă în Tirol, mă oprii la unul dintre amicii mei, infocat apinist și vânător. Primirea lui fu din cele mai frumoase. Avui ocazia să fac cu el mai multe excursiuni interesante, și seara — foarte confortabil instalați în fața unui foc de lemne, amicul meu îmi povesti o mie și una de aventuri de vânătoare prin munți care de care mai extraordinară.

Printre acestea una m'a interesat cu deosebire — poate pentru că era și cea mai... adevărată: aceea a îndrăznețului vânător de căprioare, Fritz Weber.

Fiind curios și vrând să mă conving mai bine de peripețiile aventurii acesteia, cum îmi luai rămas bun de la amicul meu, mă dusei în orașelul ce-mi spusese că e reșednța vânătorului.

Însă când ajunsei acolo, avui părerea de rău să aflu că eroul murise în urma aventurii sale; așa că dacă nu putui să culeg chiar din gura lui povestirea peripețiilor ale căror victimă fusese, avui în schimb «mulțumirea» să le aud chiar de la fratele lui.

Astfel aflai că Fritz Weber cu vre-o câte-va săptămâni înainte sosise pe jos, după cum obicinuia, la unul dintre prietenii lui care locuiește în cantonul Grisons. Prima săptămână o întrebuiță în a-și cerceta prietenii ce era în sat — și cari erau destul de numeroși!

Nerăbdător de a se deda pasiunii lui favorite, propuse — după câteva zile de la sosirea lui acolo, — prietenilor lui: Panson și W. Rietmann, de a-l întovărăși pe Santis-Range, un munte foarte cunoscut prin faptul că slujește de ascunziș multor căprioare.

Din nefericire însă, nici unul dintre amicii lui nu putură să-l întovărășească, așa că se hotărî să plece singur pe Santis, făgăduind să se întoarcă peste 3—4 zile, așa ca să mai aibă timp de stat cu prietenii înainte de a se înapoia la Innsbrück.

Timpul fixat de Weber, însă trecu fără să dea semne de viață.

Prietenii lui începură să se îngrijească văzând că șase zile trecuseră și Fritz nu se întorsese încă.

Panson și Rietmann, se hotărâră cu toată teama lor de un accident posibil, încrezători în experiența amicului lor — de a mai aștepta până la sfârșitul săptămânei, făgăduindu-și ca apoi să plece imediat în căutarea lui Fritz, dacă acesta nu se întorcea.

Din nenorocire acesta nu se întoarse așa că prietenii lui plecară în grabă să-l caute, și cum întovărășiseră pe Weber în expediții de acest fel, luară drumul obișnuit care trebuia să-i ducă de-a dreptul la poalele lui Santis-Range.

Santis-ul, care are vârful veșnic acoperit cu zăpadă, e cel mai înalt munte din cantonul Grisons căci atinge aproape 8.235 picioare.

După multe cercetări în timpul cărora scotociră toate colțișoarele muntelui, găsiră în sfârșit urmele proaspete ale trecerei lui Weber pe acolo. Puțin câte puțin, câștigați de o neliniște teribilă, năpădiți de negre presimțiri, cei doi tovarăși grăbiră cât mai mult.

Căutară cu febrilitate, ca și cum o voce tainică le-ar fi șoptit situația primejdioasă în care se găsea cel pe care-l căutau...

În curând atinseră vârful. O priveliște îngrozitoare se înfățișă atunci ochilor lor: înainte-le, la o adâncime de 50 de picioare cel puțin, corpul lui Fritz Weber zăcea pe marginea unei prăpastii adânci de 600 de metri! Numai capul și trunchiul imprudentului vânător odihneau pe stâncă, picioarele în întregime îi atârnavă de-asupra prăpastiei. La stânga lui se afla pușca; la dreapta căprioara pe care trebuie să o fi urmărit cu atâta ardoare.

La priveliștea aceasta, la vederea corpului neînsuflețit al amicului lor, după paliditatea ce-i acoperea fața, cei doi salvatori crezură că e mort și regretară amarnic că nu plecaseră mai degrabă în căutarea lui. Dar acum nu mai era timp pentru păreri de rău fără de nici un folos, ci trebuia înainte de toate să-i dea ajutor, dacă mai era încă timp. Cu mii de precauțiuni, agățându-se cu mâinile și cu picioarele de asperitățile stâncilor, punându-și în joc chiar viețile lor, ambii tovarăși izbutiră să se apropie la oarecare distanță de locul unde zăcea corpul neînsuflețit al lui Fritz Weber.

Care nu le fu surprinderea și bucuria însă, băgând de seamă că acesta, cu toate că la sfârșitul puterilor și aproape istovit cu totul, nu era mort. Repede se hotărîră să-l scoată din primejdioasă poziție în care se găsea. Dar cum să facă spre a-l transporta, și mai cu seamă cum să-l sue în vârful pantei abrupte?

Totuși era absolut trebuincios să lucreze cât mai grabnic cu putință. Târându-se de alungul costisei muntelui, luând nesfârșite precauțiuni pentru a nu aluneca în adâncime, unul dintre salvatori, Rietmann, ajunsese în sfârșit — nu fără multă osteneală, — la marginea prăpastiei.

Fritz, cu ochii turburi, prins de friguri, delirând, și amenințat — la orice mișcare ce făcea — să cadă în adâncime, nici nu-l recunosc.

Cu mii de precauțiuni, riscând la fiecare pas să cadă cu sania sa în prăpastie, Rietmann parveni cu prețul unor eforturi nemaî pomenite, să ajungă în vârful muntelui cu corpul amicului său.

Panson rămas puțin mai în urmă, urmărirea de departe toate mișcărilor lui.... În sfârșit Rietmann îl ajunsese, dar salvatorii nu erau încă la capătul necazurilor.

Trebuiau acum să scoboare până în

sat, așa că greutatea adevărate numai acum începeau.

Ca să umblî singur pe munții acoperiți de ghiață și de zăpadă, e destul de greu, dar să mai ai și povara unui corp inert pe umeri, e lucru aproape impracticabil. Un pas greșit, cea mai ușoară alunecare, o cădere, și ești gata. Rietmann ducea pe Weber pe care-l suise pe spinare, și Panson, cu ajutorul unei frînghii îl ținea pe la spate... și timp de trei ceasuri scoborîrea se făcu în mijlocul primejdiilor fără număr.

Așa că se înțelege cu ce satisfacție Panson și Rietmann, ducând mereu corpul lui Weber, ajunseră la casa unui fermier anume Studen, un om foarte cum se cade, care le dădu cea mai largă ospitalitate. Weber fu culcat numai decât într'un pat cald. Un medic chemat în grabă, constată că nenorocitul vânător avea piciorul stâng sfărâmat, două coaste rupte și câte-va leziuni interne, și nu ascunse că păstra puțină nădejde de a-l scăpa. Urmărit de un delir ce nu se sfârșea, Weber spunea vorbe neînțelese; se părea că voeste să explice accidentul a cărui victimă fusese. Extrema lui slăbiciune îi luase ori-ce noțiune a lucrurilor, nu mai cunoștea pe nimeni.

Mulțumită celor câte-va rupturi de fraze ce pronunță Weber în delirul său, se putu reconstitui circumstanțele accidentului al cărui victimă fusese.

El suia muntele în căutarea unei căprioare, când tocmai descoperi una dedesubtul lui. Ochi, și animalul lovit în plin corp, se prăbuși cu 40 de picioare mai departe la poalele unei pante foarte repezi. Weber atunci trebui să o ajungă dar fără îndoială — alunecă și corpul lui se rostogoli lângă acel al căprioarei chiar pe marginea prăpastiei. De altfel așa îl și găsiră; cu picioarele atârându-i de-asupra prăpastiei și cu spatule culcat pe pantă. Numai câți-va centimetri ar fi trebuit ca nenorocitul Weber să se fi prăbușit în abis. E o adevărată minune că a putut sta în poziția aceasta așa de mult, și lupta ce trebuie să o fi susținut fu — de sigur — îngrozitoare... La crudele suferinți ce trebui să suporte pe urma rănilor ce căpătase, trebuie adăogat frigul de peste noapte și mai cu seamă, ceea-ce era și mai penibil — dogoreala soarelui în timpul zilei. Foamea și setea, trebuie să fi fost pentru el izvor de nouă suferinți, căci plosca îi era goală și a trebuit fără îndoială să sugă ghiață pentru a-și potoli setea... Dar foamea? ce luptă teribilă trebuie să fi susținut împotriva ei... Totuși, lângă el s'a găsit cuțitul lui de vânătoare, roșu de sânge... antilopa era ciopărtită... poate că Weber băuse sângele animalului.... poate că pentru a se hrăni trebuise să mănânce câte-va bucăți de carne crudă tăiate din pulpele animalului.

Desigur că așa trebuie să se fi întâmplat căci Weber înainte de a fi com-

plet istovit, și-a păstrat vreme îndelungată cunoștințele... Temperamentul său de elită, trebuie să-l fi susținut multă vreme căci, lucru de necrezut, își scrisese impresiile pe foile unui mic agendo ce părtă la el. Aceste câte-va foi răvășite erau în jurul lui, pătate de sânge, acoperite de fraze neisprăvite și puse la întâmplare, și descriind foarte bine starea sufletească în care trebuie să se fi găsit în momentul acela, nefericitul Fritz.

Judecați numai după aceste câte-va rânduri:

«Ce frumos apus de soare, dar cât de mult mi-e teamă de frigul nopții ce se apropie!»

«Trebuie să mor aici, părăsit? Nu, trebuie să mă omor, căci agonia e prea înceată și prea greu de îndurat».

«Sunt laș? — Trebuie să vie cine-va, mi se pare că aud venind? Dragul meu Henri, te voi mai vedea vre-odată? Adio la toți, adio Santis!»

După cum se vede, ultima gândire a lui Fritz era, la amicii săi și la muntele acesta pe care l' iubea atâta și care l' i procurase atâta bucurie pentru a-i pricinui în urmă, moartea.

Pasiunea aceasta trebuie să fi fost extraordinar de puternică în sufletul său, căci îl urmări până în ultimele-i clipe și chiar în mijlocul îngrozitoarelor suferinți ce trebui să îndure pe marginea abisului.

Sărmanul vânător, nu-și mai veni în fire după câte-va ceasuri de la scoborâre — muri. Suferințele îi fură oribile, nu mai recunosc pe nici-unul dintre prietenii lui și nu le lăsă ca amintire de cât câte-va foi împrăstiate, adunate de pe marginea abisului, pe locul în care fusese găsit, și cari arată așa de dramatic și de original, ultimele-i impresii...

M.

CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica orî-ce articole interesante privitoare la călătorii sau vânători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate direcțiunei «Ziarului Călătorilor», strada Brezoianu, 11, București.

BICIUL DE FOC

— Mare roman de aventuri moderne —

— Urmare —

CAP. V.

Dick Fann pe gânduri

Părăsind poiana S-tului Nicolae, Dick regăsi la o distanță de vre-o două sute de metri, într'un stuț, plutonul de cazaci și polițiști, care-l aștepta.

Dick avu o scurtă convorbire cu șeful expediției.

Acesta păru că-i aprobă spusele.

— Am înțeles spunea dânsul; să nu ne arătăm până când nu va apare și automobilul. Dar d-ta nu vei fi acolo în momentul arestării?

— Nu! Acuzații mă cunosc, și s'ar putea ca prezența mea să aducă vre-o stânjenire stabilirii adevărului.

Rusul nu mai stăruie.

La urma urmei, probabil că-i plăcea mai mult să lucreze singur.

În modul acesta n'avea să împartă cu nimeni gloria capturării celebrilor tâlhari de radium, despre cari toate polițiile de siguranță, din lume, avuseseră lungi convorbiri pline de uimire.

Dick dispăru îndată după copaci.

Mergea drept înaintea sa, fără să șovăiască, de și erau în pădure multe încrucișări de drumuri. În cele din urmă ajunsese pe drumul Moscovei.

Un automobil aștepta după un tufiș.

— Stăpâne, d-ta ești? întrebă omul care se afla în automobil.

— Da, amicul meu Jean.

— Foarte bine? Dar Larmette?... Dar domnișoara?

— Vor fi arestați.

— Toți trei?

— Da.

În câte-va cuvinte Dick Fann explică devotatului său prieten cum avea să se facă arestarea.

Și cum ștregarul nu putea înțelege asemenea procedee, Dick se sili să-l liniștească:

— Fără îndoială că e dureros lucru s'o las pe d-ra Floriana în închisoare, printre scelerați... Dar pe de altă parte mi se pare, că soluția aceasta este favorabilă planurilor noastre.

— Favorabilă? Ah! dacă ar îndrăzni un altul să-mi spue asemenea lucruri!..

Detectivul nu răspunse. Rămăsese pe gânduri.

În cele din urmă, parizianul nerăbdător, întrebă:

— Ce trebuie să facem acum?

Să așteptăm.

Și Dick căzu din nou pe gânduri, fără să ia în seamă uimirea tânărului său tovarăș.

Jean își încrucișă mâinile pe piept și închise ochii.

Un sfert de oră trecu astfel. Ce doi

prieteni auziră un zgomot îndepărtat de automobil.

Ochii detectivului scânteiară.

— Botera! murmură dânsul printre dinți. Merge încet, pentru că în pădure călăreții din escortă nu pot alerga.

Din nou trecu un sfert de oră. Dick Fann se apropie acum de Jean și-l bătu binișor peste umăr.

După privirea detectivului ștregarul înțelese că în sfârșit sunase ora de lucru.

— La ordinele d-tale, stăpâne, zise dânsul, fără să mai aștepte vre-o explicație.

— Ascultă-mă, începu Dick, d. și d-șoara Defrau vor fi foarte prost găzduiți...

— Cred și eu...

— Dar cel puțin vor fi la adăpostul loviturilor lui Larmette. Vor fi captivi, dar vor scăpa de încercările criminale ale bijutierului.

Jean făcu un semn afirmativ, arătând prin aceasta că recunoaște toată temeinicia raționamentului.

— Prin urmare, continuă Dick, în privința soartei lor, nu trebuie să fim tocmai neliniștiți.... Cred că voi putea să le indulcesc situația. Voi vedea asta mâine; pentru moment trebuie să descoperim o urmă.

— O urmă?

— Da, urma complicei lui Larmette, care fuge acum cu radiumul furat. În locul unde va fi ascuns radiumul, va reveni și bijutierul, într'un mod fatal. Acolo trebuie să-l așteptăm și să punem mâna pe dânsul.

— Să-l atragem în cursă, prin urmare.

— Da. Acuma cazacii și Larmette sunt prea departe, pentru ca să mai poată auzi zgomotul automobilului nostru. Prin urmare, la lucru, micul meu Jean!

Era o mașină de 12 cai putere, care fusese împrumutată lui Dick de directorul institutului domnișoarelor nobile.

Mergeau încet depărtându-se mereu de parcul Bjorski. Luna răspândea peste tot o lumină argintie; prin urmare terenul putea fi observat cu destulă ușurință.

De-odată Dick Fann comandă:

— Stop!

Detectivul se cobori repede.

— Să mă aștepti aici, Jean.

— Imi dai voce să te întreb, ce vrei să faci, stăpâne?

— Vreau să dau de urmele complicei lui Larmette. Sper să mă pot asigura de direcția în care a pornit omul acesta.

— Nu crezi că ar fi mai bine să merg și eu cu d-ta?

— Pentru ce?

— Drace!.. Dar dacă sunt mai mulți? Ar fi două revolve în loc de unul.

Cuvintele acestea fură pronunțate cu atâta simplitate, în cât Dick Fann fu mișcat.

— Îți mulțumesc, micul meu Jean, răspunse dânsul. Te asigur, că dacă ar fi vre-o primejdie te-aș lua cu mine. Dar convingerea mea este că nu mă voi întâlni cu nimeni. Există aici un complice de încredere, care în aparență pare că se interesează de carierele de piatră, dar care în realitate supraveghea comoara din parcul Bjorski.

Omul acesta a fost însărcinat acum cu transportarea depozitului de radium în altă parte. Unde? Iată ce trebuie să aflăm. Prin urmare, bijutierul fiind în tovărășia cazacilor, și complicele său fugind cu radiumul, nu mă voi întâlni cu nimeni.

Toate acestea erau spuse cu atâta convingere, în cât Jean Brot fu încredințat că așa era.

De altfel, Jean nu-și permitea nici o dată să pue la îndoială cuvintele patronului său.

Dick Fann porni înainte, examinând cu atenție pământul.

Într'un loc se opri; descoperise niște urme proaspete.

— Omul s'a întors, murmură dânsul. Larmette îl aștepta. În punctul acesta s'a urcat dânsul în automobil. Complicele și-a urmat drumul pe jos. Dacă va continua să înainteze tot în modul acesta e probabil că al doilea loc de ascunzătoare nu va fi departe de cel dintâi.

Dar după un moment de cugetare, Dick Fann dădu din cap cu neîncredere.

— Nu, nu este așa. De când d. Defrau a semnat hârtia fatală, banditul se consideră la adăpostul ori cărei acuzați. Tot ce a făcut în seara asta o dovedește. Dânsul știe însă că eu îl urmăresc, și prin urmare nu trebuie să admit nici un raționament care ar putea să fie în favoarea mea.

«Știu că dânsul socotește că nu voi mai putea face nimic împotriva-i, de vreme ce Floriana se va afla în închisoare.

«Și poate că în asemenea împrejurări, banditul se va fi gândit că a sosit momentul să se folosească de isprăvile sale.

«De când suntem noi în călătorie, trebuie să fi apărut pe piață o oare-care cantitate de corindoane. De sigur că această cantitate nu poate fi tocmai însemnată, dar însășișit, banditul tot poate fi atras de foloasele pe cari le-ar putea realiza.

«Care ar fi cel mai potrivit loc pentru asemenea operații? Fără îndoială că împrejurimile Parisului. Acolo putea să instaleze cu mai multă ușurință o uzină transformatoare, de dimensiuni mici, bine înțeles, pentru că operația aceasta nici nu cerea prea mult spațiu.

«Iată ce-mi spune logica. Numai că în toate împrejurările trebuie să ținem seamă și de lipsa de logică a oamenilor.

«Prin urmare, fără să mă grăbesc cu concluziile, trebuie să lucrez ca și cum n'aș înclina în nici o direcție.

«E cu neputință ca un om, plecând dintr'un loc oare-care, să nu lase unele indicii după care să te poți călăuzi...»

Și tot cugetând astfel, Dick Fann înainta mereu.

Ajunsesese acum lângă coliba pe care o ocupase Ivan.

Aici își încordă atenția și, deși lui Jean îi afirmase că nu se va întâlni cu nimeni, acum lucra ca și cum în colibă s'ar fi aflat cineva.

Ajunse lângă ușa colibeii, fără să fi făcut cel mai mic sgomot. Ușa era întredeschisă.

— Oh! — murmură Dick, surâzând — Ivan s'a grăbit. Se temea să nu fie surprins.

Intră în colibă.

Un pat de lemn, câți-va butuci mai mici și mai mari, ținând loc de masă și de scaune, câte-va instrumente, — compuneau tot mobilierul.

De-odată Dick se opri. Descoperise un loc curat, de formă dreptunghiulară, care era foarte bine desemnat de praful din jurul său.

— Așa dar cutia care a fost aici, își zise Dick, reprezintă o valoare. Și nu m'aș mira de loc, judecând după dimensiunile cutiei, dacă ar fi vorba despre caseta care conține cele douăzeci și șapte tuburi de radium, furate de d. Larmette!

Dick se aplecă și dezmierdă lemnul cu degetele.

Aprinse un chibrit și la slaba lumină a flăcării își examină degetele pline de praf. Imdată descoperi printre grăunțele de praf câteva grăunțe mai mari și mai negre. Apropiindu-le de flacăra, grăunțele se aprinseră, arzându-i pielea.

— Așa dar — murmură dinsul, după ce se încredințase și cu mirosul că nu se înșală — este vorba despre hârtia trecută prin cele trei acide, hârtia impermeabilă razelor radiumului.

«Prin urmare omul se duce departe. Va călători fără îndoială și cu trenul, căci dacă ar fi fost vorba să străbată o distanță mai mică, n'ar mai fi luat precauțiunea de a învâli caseta în hârtie impermeabilă.

«Să vedem acum ce drum a urmat. Și din instinct se îndreptă spre podul improvizat din apropiere.

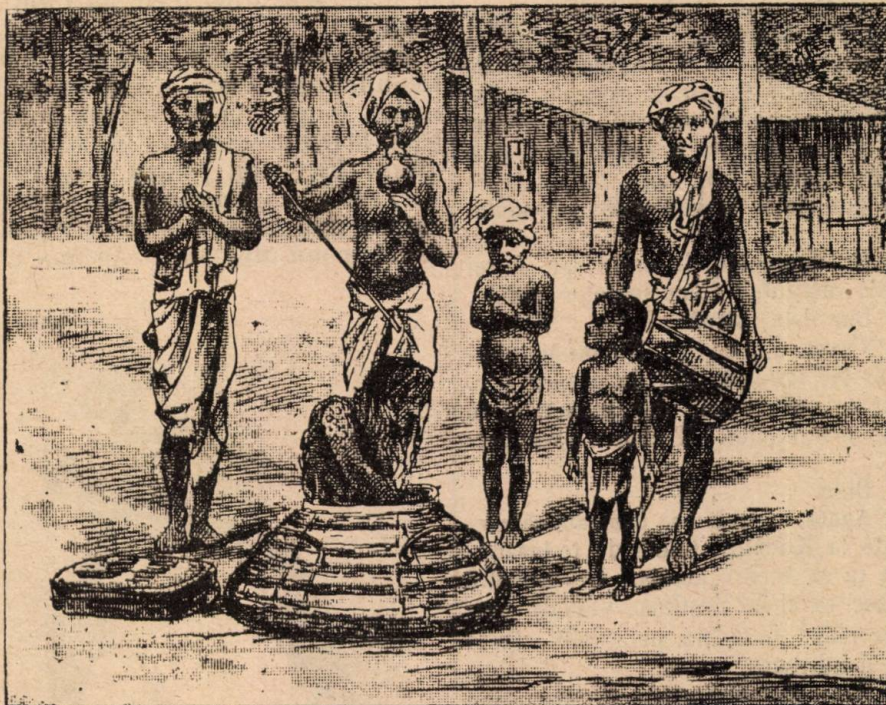
Înainte de a trece podul, descoperi pe malul apei niște urme de pași.

Recunoscă îndată piciorul lui Ivan. Așa dar omul trecuse apa. Dick Fann îl imită. De cealaltă parte era un fel de adăpost în stânci, în care Dick Fann descoperi îndată un fel de grajd ce fusese improvizat acolo.

Ivan plecase călare. Într'un colț, Dick

Jongleurii Indieni

Acesta e un truc bătrân de tot ca și lumea, dar care produce totdeauna efectul său adeseori privirilor unui european care îl vede pe o piață publică a unui oraș indian, într'un cadru care, în plinaer liber, nu-ți vine să crezi că e un truc. Când orches-

tra, care se compune numai dintr'un flaut și din o tamburină, a adunat un cerc de curioși, magicianul lasă pe spectatori să examineze instrumentul puțin complicat, de care el o să se servească.

O sabie cu lama fină, de o lungime aproape de un metru și un coș obicinuit fără fund.

Naivii nu se străduiesc să profite la oferirea jongleurului, spre a se a-

sigura că panerul nu are fund și că lama, țăpân vârată în mână nu are resorturi.

Examinarea sfârșită, jongleurul prezintă persoana care are să joace rolul în misterioasa experiență.

Este o tânără femeie de statură normală. Și ea pare la prima aruncătură de ochi, că nu va putea intra în coș.

Dar corpul său subțire și mlădios se vâra cu ușurință dispărând din ochii spectatorilor uimiți, nu mai rămâne de cât să pună o voal de-așupra deschizăturii panerului. Preparatele sunt isprăvite, și magicianul, apucându-și sabia, străpunge coșul în toate sensurile ceea ce nu împiedică pe pretinsa victimă, să iasă la urmă din strâmta sa închisoare pentru a zămbi publicului.

descoperi o haină de lână într'o stare foarte proastă.

— Și-a schimbat costumul, își spuse detectivul. Din fericire are caseta cu radiumul și calul. Sunt două indicii destul de sigure.

Aproape de esle descoperi o țesală de fier; din câte-va fire de păr rămase între dinții instrumentului, deduse că animalul avea o frumoasă culoare neagră.

Un moment detectivul rămase pe loc; apoi, recunoscând că grajdul îi dase toate indiciile pe care i le putea da, îl părăsi, punându-și din nou întrebarea:

— Acuma e vorba să știu în ce direcție a pornit.

Dick descoperi o cărare printre copaci, care mai păstra încă urmele cu totul proaspete ale unui călăreț. Se cunoștea bine după aceste urme că nu era nici o

jumătate de oră de când trecuse Ivan pe acolo.

— Poate că din vârful stâncilor, își zise detectivul, îl voi putea zări.

Și începu să se urce, alergând. După douăzeci de minute se opri și privi în vale. Din locul în care se afla, Dick putea privi pînă la o distanță de douăzeci de verste. Drumul care șerpuia în vale fu o trăsătură de lumină pentru abilitatea poliștului.

— E drumul foburgului Preobazenski, șopti dinsul. Omul va intra în Moscova și se va opri în gara Cazan. Vorba e să ajungem la barieră înaintea lui.

Privind cu atenție, descoperi un călăreț care mergea pe cărarea dintre stușișuri în pasul calului.

— Nu se grăbește; vom ajunge la timp.

Și detectivul se întoarse alergând spre automobil, unde Jean Brot începuse să fie neliniștit de lipsa sa prea lungă.

Se urcă repede și se așază la cârmă. După ce porni cu viteză mare, dădu ștregarului această singură explicație:

— Trebuie să ajungem noi cei dintâi și avem de străbătut o cale de două ori mai lungă.

Din fericire drumurile erau libere, așa încât Dick Fann putu să înainteze cu toată viteza. Înconjură partea de Nord-Vest a Moscovei, îndreptându-se spre bariera Preobazevski.

La o distanță de o sută de metri de barieră se opri. Scoase un carnet și scrisese repede pe o foaie cu creionul câte-va rânduri. Foaia aceasta o rupse apoi și o întinse ștregarului, care nu înțelegea nimic din toate manevrările patronului său.

— De dimineață, la orele opt, te vei duce la institutul domnișoarelor nobile.

— Dar d-ta, stăpâne?

— N'avea nici o grijă. Nu mi-am pierdut de loc vremea. Veți da această hârtie Agatei Gratomof, dar numai ei în mână; mai înțeles? Trebuie s'o vezi personal.

— Bine.

— Agata va trebui să trimeată câte-va cuvinte la Kremlin. Caută de te însărcinează tu cu lucrul acesta. La Kremlin vei face ca și la institut. Veți da scrisoarea chiar în mâna persoanei căreia îi va fi adresată.

— Bănuiesc că e o femeie, zise Jean la întâmplare.

— Da. Vei hotări-o să împrumute automobilul tău pentru a răspunde cererii pe care i-o va face directoarea pensionatului. În modul acesta, pe la orele 9 vei ajunge din nou aci, la stabilimentul pe care l' vezi. Probabil că mă vei găsi pe mine; în cazul când nu voi putea veni, îți voi trimite instrucții. Ai înțeles bine, nu-i așa?

— Ba nici decum. Adică ce am de făcut, am înțeles. Dar n'am înțeles pentru ce trebuie să fac toate acestea.

— Vei afla mai târziu. Pentru moment află că acțiunea ta va avea efectul de a îndulci mult situația nenorocitului domn Defrau.

— Și a d-soarei? Atunci am înțeles.

Dick strânse cu prietenie mâinele micului său tovarăș:

— Ești o inimă nobilă, micul meu Jean, și nu voi uita niciodată.

— Acum du-te de te odihnește, copilul meu. Dar la opt ore fix să fii la institut.

Câteva momente după aceea automobilul dispăruse.

Dick Fann, rămas singur, se apropie de barieră, pe care o trecu, îndreptându-se spre casa cea mai apropiată.

Acolo se ascunde în umbră, după un paravan de sticlă și rămase nemișcat, cu ochii fixați spre barieră.

(Va urma)

VRAJMAȘUL MAIMUȚELOR

Acest vultur, puțin mai mare ca un curcan, poate fi considerat, după statură, ca unul din membrii degenerați ai puternicei familii de vulturi. El nu are înfățișarea impozantă, aspectul sălbatic și măreț, obicinuit regilor aerului.

Ciocul, prea mare pentru capul său, îi dă un aer grotesc, iar penele zbârlite, în toate sensurile, îl fac cu totul caraghios.

Acest vultur mic, care trăiește prin regiunile muntoase ale insulelor Filipine, e sperietorul, groaza maimuțelor foarte numeroase în aceste regiuni. Ele sunt pentru acest carnivora, sau zoofag, o carne suculentă pe care o iubește și-i place s'o pue în capul menu ului său. Ascuns între

frunze, deasupra celor mai înalte ramuri ale arborilor înalți, el urmărește mișcările bandei de quadrumani și nesimțit, așteaptă clipa în care e sigur că poate răpune cu ajutorul puternicului și ascuțitului său cioc, o maimuță. Când momentul propice e prezent vulturul se repede, scoțând un țipăt pătrunzător, și cu o lovitură de cioc doboară vânatul ochit care, dacă nu se vără imediat într-o ascunzătoare sigură, e ucis și ridicat foarte iute la cuibul vânătorului crud.

Cu toată frica, precauțiunea și deșteptăciunea celor mai multe din ele, maimuțele cad zilnic pradă primejdiosului vrăjmaș de moarte. — f. —

DIVERSE

Cum mor șerpii.— Un naturalist venez a observat că șerpii cari mor de moarte naturală trec de la viață la moarte, câte-va după ce apune soarele; rar sunt acei cari se sting în timpul dimineții și mai rari sunt acei cari mor în timpul zilei. Șerpii în general simt când trebuie să moară. Când momentul fatal se apropie, ei se ascund într-o gaură pentru a muri în pace. Contrariu, dacă aparțin speciei care locuiește în caverne și subterane, ei ies la suprafață înainte de a expira.

* *

Contra muștilor «misticos».— Vecinicul flagel al țărilor calde este combătut de către savantul dr. Lecerda, directul serviciului biologic atașat la muzeul Național din Rio-de-Janeiro. Acest savant a obținut cu niște substanțe vegetale un lichid, cu care freacă corpul spre a fi apărat contra musticosilor și a altor muște nocturne. Experiențe cu rezultat bun au avut loc la Muzeu. Un om absolut gol s'a oferit să stea spre a fi mușcat de 100 de insecte diferite, aproape toate venerice. Mirosul lăsat de lichid le făcu pe toate să se depărteze. Înă tot deodată mirosul este așa de slab pentru oameni în cât nimeni nu-l putea simți.

* *

Obiceiuri din Far-West.— Poliția federală americană face o remarcabilă recrutare în persoana unui oarecare Masterson, cunoscut în Far-Vest sub pseudonimul de «Bat». Noul șerif care este în vârstă de 36 ani a ajuns la al douăzeci și optulea duel mortal. Astfel el a «îndoit» (după limba locală) 28 oameni omoriți de el în lupte cu lazzo și cu revolverul. Acest individ e desenat pentru a veghea la pacea publică și se crede că prin concursul lui delictelor se vor împuțina.

POȘTA REDACȚIEI

N. B., P. Neamț.— Nu e bună traducerea. Veți fi știind franțuzește, dar la românește...

Alp.— Se va publica.

Rumi.— Preferăm, bine înțeles, traducerile.

Lilly Pel.— De ce nu ne mai trimiți câte-ceva? Ai pierit...

Rev., Focșani.— Scriți mai citeț—ș pe o singură parte a hârtiei. Am spus lucrul ăsta de numeroase ori.

Tudor, Iași.— Nu e genul ziarului nostru. D-ta nu vezi ce publicăm?

TOȚI ABONAȚII LA
«**ZIARUL CĂLĂTORIILOR**»

PARTICIPĂ,

cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii:

1) O sobă «Godin» No. 3, cumpărată de la cunoscuta casă: Industria Metalică «Marcu», B-dul Elisabeta, No. 5.

2) Una pușcă fină de vânătoare, cu 2 țevi, cal. 12, din vechea și renumita fabrică Pieper-Bayard.

3) Un pistol automat de buzunar, Pieper-Bayard, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7 65, însă format redus, foarte portativ.

4) Una carabină de mare precizie, cal. 22, Pieper-Bayard, semi-automată.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin

B. D. Zisman, 44, calea Victoriei, furnizorul Curții Regale.

5) Una oglindă mare venețiană de cristal;

6) Una masă de toaletă, cu oglinzi de cristal;

7) Una mașină de cusut de mână;

8) Două frumoase tablouri.

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile **Marco Dattelkremer**, str. Carol, No. 62.

9) Una pendulă de birou;

10) Una chisea de argint de China, foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere **Schmith & Stratulat**, calea Victoriei, 53.

11) Un gramofon perfecționat;

12) Una mandolină, din lemn de palisandru, ornată cu sedef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victoriei, 54.

13) Una fructieră, argintată și aurită, cu 12 cuțite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) Una toaletă de bambu veritabil, cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie și bambu, **D. Litmann**, strada Lipscani, No. 3.

15) O duzină crema «Flora».

16) O » săpun «Flora».

17) O » pudră «Flora».

18) 2 ceasornice de argint, pentru bărbat.

19) 5 abonamente pe 6 luni la ziarul umoristic «Veselia».

20) 5 abonamente pe 3 luni la ziarul «Universul literar».

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților «Ziarului Călătoriilor».

Prețul abonamentului lei 5 p. un an, 2.60 p. 6 luni.

NOUILE PREMII

ALE ZIARULUI

„UNIVERSUL”

Cu începere de astăzi, ziarul „Universul” oferă abonaților săi următoarele mari și de valoare premii:

O VILA LA SINAILA

construită anume anul acesta pentru abonații noștri, în pozițiunea cea mai încântătoare a Sinaiei, pe str. Furnica

Un dormitor de bronz

foarte elegant, de mare valoare, cumpărat de la „INDUSTRIA METALICA MARCU”, Bulevardul Elisabeta, No. 5

UN DIVAN-PAT

și

Un salonas modern

cumpărate de la marele magazin de mobile „La Centrala”, Marcu Dettelkremer, str. Carol, No. 62

Un mare pedestal de marmoră sculptat pentru flori

Un ceasornic de aur pentru bărbat și

O pereche cercei cu 6 pietre de diamant

cumpărate de la cunoscutul magazin „Ceasornicaria Colței”

Una pendulă de perete artistică lucrată bătând orele

O elegantă pendulă de birou și

Două fructiere cumpărate de la marele magazin de horologerie și bijuterie Theodor Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 9

Cu toate că acordă aceste mari premii, „Universul” menține aceleași prețuri de abonament, adică:

Lei 18 pentru un an; lei 9.15 pentru 6 luni; lei 4.65 pentru trei luni.

Abonații mai primesc gratuit „Universul Literar”, iar cei ce se abonează cu începere de azi mai primesc un volum din:

MEMORIILE REGELUI CAROL I

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 30 bonuri: pe 6 luni 14 bonuri; pe 3 luni 5 bonuri

Una bicicletă,
o pușcă de vânătoare

și

Un pistol automat,

cumpărate dela marele magazin de arme B. D. Zisman, calea Victoriei, 44

Un gramofon

perfecționat

și

Una vioară

sistem Stradivarius

cumpărate dela marele magazin Jean Feder, calea Victoriei, No. 54

Un flaut ornat cu fildeş

cumpărat dela magazinul La Harpa, calea Victoriei 5.

Un inel de damă cu piatră antică de valoare

10 tablouri aquarele

Șase ceasornice pentru bărbați

Șase ceasornice „Réveil”

20 abonamente pentru 6 luni la ziarul „Veselia”

10 „ 6 la „Ziarul Calătorilor.”

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTĂMPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara
« 2.60 » 1/2 » « » « »

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚEA —

THY-BA, amazonă tonkineză. — (Vezi pag. 4616).

ABONAMENT

LA

„ZIARUL CALATORIILOR”

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

Thy-Ba

Amazonă tonkineză

Un francez care se poate lăuda că vine de departe, e antreprenorul Voisin care a fost capturat acum vre-o doi ani de faimosul cap de pirat De-Tham, a cărui îndrăzneală ajunsese până în Capitala Tonkinului, Hanoi.

Când fu prins și dus în fundul uneia din ascunzătorile acestui adversar, d. Voisin fu de față la o consfătuire asupra soartei sale. Era o pradă de seamă. De-Tham cunoștea foarte bine importanța celui pe care-l prinsese și știa ce ostatic prețios era, totuși avu o clipă de șovăire. Prin ajutorul a doi dintre oamenii lui cari știa să frânzește, de oare-ce unul fusese ordonanța unui adjutant de infanterie colonială, și cel-lalt fost impiegat al companiei de lucrători indigeni, îl întrebă:

— Ești funcționar?

— Nu!

— Ofițer?

— Nu!

D. Voisin îi lămură, spunându-le că-l impiegat într-o casă de construcție din Hanoi și că fusese făcut prizonier atunci când inspecta lucrările.

Prada era mai puțin importantă de cât se crezuse la început. D. Voisin profită de faptul că-l dezamăgise puțin, și le spuse că dacă îl vor lăsa liber să facă ce vrea, va scrie șefului dela postul Fu-lô pentru a-l înștiința și a face să negocieze cu ei, răscumpărarea sa. De-Tham primi.

Dar, pe când se sfătuia cu ofițerii lui, se ridică un glas care cerea condamnarea la moarte imediată. Glasul era al anamitei Thy-Ba, a doua soție a marelui șef.

Zicea: — «Să i-se taie capul! Numai așa le vom da de hac francezilor, adică terorizându-i. Intre ei și noi e ură de moarte. Ei au început să ne atace, și ast-fel trebuie să afle că cei cari vor încăpea pe mâinile noastre, nu vor scăpa!»

Și cât p'aci d. Voisin era să-și capete moartea din pricina acestei cotoroante.

Totuși el o privi cu oare care milă, căci părea foarte slabă și istovită. Scena aceasta era oare-cum tragică.

În reduta în care fusese adus, cincizeci de oameni erau așezați în semicerc, iar în mijlocul lor sta d. De-Tham — «un om scurt și gras, zice d. Voisin, având aerul mai mult al unui sărac proprietar indigen, cu părul ras, cu sprâncenile rase, mustățile de asemeni, cu fața întinsă și lucioasă, fără nici o expresie». Purta o haină de culoare... «kaki», cu pantalon lungi, și o cingătoare de piele de bivol.

Toți oamenii lui, împreună cu el, își țineau puștile în mâini în timpul acestei consfătuiri în care numai femeea se rostea pentru moartea imediată.

Această anamită galbenă, avea aceeași ferocitate ca faimoasele amazoane negre de la Béhanzin, cari în campania pentru câștigarea statului Dahomey, hotărâu pe stăpânii lor să reziste și veneau, foarte îndrăznețe, să se bată cu soldații francezi.

Dé-Tham, ca cea mai mare parte din șefii de bande, a mai multe soții. Numai una din ele are autoritate asupra întregii trupe, și este oarecum investită cu funcțiunile de matroană și soție principală. Dar adesea cele-lalte au mai multă înrăurire asupra șefului, și acesta e cazul cu Thy-Ba.

Femeile acestea, sunt de obicei captive luate la război sau în tâlhăriile pe la orașele. Ele, însă, se rezemnează iute și urmează credincioase, orbește pe noul lor stăpân.

Împreună cu el, femeile acestea, luptă împotriva vrăjmașului comun. Femeea anamită e foarte inteligentă și joacă un mare rol; ea nu stă față de bărbat în acea inferioritate morală și materială ca femeia chineză.

Nu trebuie totuși să ne înfățișăm pe Thy-Ba și pe semenele ei ca pe niște regine ale măcănișurilor. Ele sunt țărânci rele și șirete, umblând cu picioarele goale, îmbrăcate prost, cu haine de bumbac, cu înfățișarea nenorocită. Cu toate acestea sunt energice și viteze.

Thy-Ba era foarte cunoscută de coloanele franceze, împotriva cărora lupta alături de De-Tham. Când bandele de pirat fura bătute și respinse, Thy-Ba nu-și părăsi stăpânul urmărit și încercă să fugă cu el.

Dar o teribilă întâmplare o făcu să cadă în mâinile francezilor. O recunoaștere descoperise piratii într-una din ascunzătorile lor, așa că cu toții fugiseră. Thy-Ba se ascunse într'un tufiș des. Un tiraliu care mergea înaintea trupeii francezilor, aproape fără să-și dea seama, dădu o lovitură de baionetă tufișului în care i se păru că se mișcase ceva. (Vezi ilustrația). Foarte ușor atinsă, Thy-Ba nu-și putu stăpâni cu toate acestea un țipăt de spaimă și mai înainte de a

putea fugi sau împotrivi, fu prinsă și legată.

Împreună cu ea fuseseră prinși și câțiva locotenenți. Alții au trebuit să se predea singuri și astfel, în număr de vre-o douăzeci, au fost osândiți la deportare în Guyana.

Se pare că nici o pedeapsă nu-l așa de aspră ca aceasta. Moartea li s'ar părea mai dulce decât veșnica detențiune în fundul unei țări necunoscute.

Pe la începutul lunii Iunie, Thy-Ba și tovarășii săi debarcară la Marsilia, rezemnați, pentru a fi apoi îndreptați către îndepărtatul exil. Ea păstrase față de dinșii un fel de ascendență morală și pe bordul vaporului care-l ducea, ea era aceea care le împărțea hrana și regula amănunțele vieții lor.

Dacă De-Tham, despre care nu mai are nimeni nici o noutate de vre-o câte-va luni, ne va încăpea pe mâini, își va găsi toată Curtea la Guyana și va avea în Thy-Ba o soție demnă de aventuroasa-i viață!..

A.

Peștera din cheea Tătarului

Când am ajuns la Strunga era pe nserate.

Aveam în urma noastră un drum lung, căci plecasem în aceeași zi din „Valea Mălăești” și pe un timp neguros suiserăm poteca ce duce la vârful „Bucsoiului”. De acolo, trecând pe la „Omul” ne-am continuat calea de-a lungul frontierei spre Strunga. Pe partea Transilvaniei, coama munților, de-a lungul căreia umblam, se tăia prin prăpăstii stâncoase, și cu cât înaintam se desfășura la dreapta noastră o priveliște din ce în ce mai largă. Ocolind un perete de stânci, zărirăm clădirea vamei Strunga. Coborâm repede și vedem deschizându-se în fața noastră frumoasa vale a Branului scaldată într-o vâpae luminoasă. Soarele sta să apună după un munte depărtat, și cu razele cele din urmă cobora în roș aprins negura subțire ce plutea învăluind întreaga vale. Ardeau par-că, munți, aerul, văile și negura roșie fumea ca vâltoarea unui incendiu imens.

Era o priveliște în fața căreia te oprești uimit cu ochii largi deschiși, voin par-că să sorbi toată frumusețea și strălucirea, — și privind mereu, să-ți rămână pururea în minte.

Eram obosiți de atâtea cale și nici nu vream să ne despărțim așa de grabă, de locurile aceste atât de minunate...

În clădirea vamei era puțină însuflețire. Am găsit acolo comisiunea mixtă pentru delimitarea graniței. Cu toate pretențiunile noastre modeste, părea

că nu vom putea înopta acolo, pentru că comisiunea ocupase toate în căperile disponibile. Însă, grație amabilității șefului comisiunei, ni se puse la dispoziție o odaie. Intunecase, și cu cât întârzia se lăsa un frig cumplit. Când am intrat în odaia noastră am salutat cu entuziasm o sobiță ce ne surădea dintr'un colț. Apropiindu-ne însă, am observat că surăsul sobiței este ironic și rece. Nu aveam combustibil.

Totuși, omul redus la propriile sale puteri, în momente de grea încercare, chibzuește și găsește leacul relelor, și așa am găsit și noi ceea ce ne trebuia.

Abea se luminase de ziua și eram gata de drum. Am mai aruncat o privire în valea Branului ca să mai vedem o dată priveliștea minunată din ajun. Era alta. Totul piutea acum într'o lumină albă și proaspătă. Jos de tot se zăreau ca panglici de argint apele șerpuiind prin văi. Drumul hotărului coboară și urcă mai departe peste poeni, se ascunde prin păduri, și se pierde apoi pe înălțimi depărtate. Căsuțe mici, albe, risipite de-a lungul văilor, străluciau în lumina razelor de soare. Iar în fund priveliștea era închisă de lanțul stâncos și impunător al Pietrei Craiului.

Câte-va clipe în urmă ne îndreptam în goană spre valea Ialomiței. După un coborâș de trei sferturi de oră pe poeni ierboase, se zărește Ialomița. Aceașă apă pe care am văzut-o de atâtea ori, prăvălindu-se în vale când desmierdată de razele calde ale soarelui, când prin umbra brazilor, când spumegând cu furie și rostogolind bolovani, isbindu-se de cheile stâncoase ce-i atin calea și tăindu-și ast-fel drum spre câmpiile întinse.

Când ai zărit Ialomița mai treci printr'o pădurice de brazi, cobori iute, și drumul te duce la „Peștera Ialomicioarei”. Peștera aceasta e foarte cunoscută. Mulți escursionisti o cercetează în timpul verii, venind dela Sinaia și Bușteni, și aduc în liniștea acestor locuri mai multă larmă de cât pricepere pentru frumusețile naturii.

Iată stânca uriașă înfiptă drept în fața noastră; măreață în sălbătecia ei. O bucată de stâncă atârna par-că gata să cadă, iar sub ea se deschide gura peșterii, întunecoasă și adâncă.

Schitulețul mic așezat d-a curmezișul, închide intrarea în lăuntrul grotii, și clopotnița sfioasă de lemn pare că stă de veghe. E liniște; nu se mai aude de cât vâjăitul Ialomicioarei.

Patrunzând în gura peșterii, simți o răcoare umedă și plăcută. Am trântit rucksak-urile pe o masă de brad, și am legat vorbă cu un călugăr bătrân care tăia lemne. Părea prea adâncit în in-deletnicirea lui și numai când starăm foarte aproape, întoarse capul ca să răspundă la salutul nostru.

Am cercetat gangurile peșterii, și la napoere văzurăm pe masa unde se aflau

lucrurile noastre, un aparat pentru măsurat umezeala. Puțin mai târziu se ivi și posesorul acestui aparat. După cum era firesc aci în mijlocul naturii, unde convențiile și eticheta sunt un „non sens”, am intrat curând în vorbă, și după câte-va cuvinte am prins să ne vorbim ca vechi prieteni. Doctorul era un om frumos la chip, avea privirea sigură și mișcări ce trădau vigoare și îndemânare. Aflaram că se găsește de mai multe zile în peșteră ca s-o studieze și că pentru ziua aceea hotărâse să afle în împrejurimile Ialomiței o grotă despre care însă nu știa nimic lămurit. Ne-am oferit să-l întovărășim și pe la orele zece către amiază am pornit. Eram cu toții cinci. Noi trei, profesorul, și un călugăr dela schit. În drum vream să ne oprim la o stână unde speram să aflăm locul peșterii. Dela o vreme năintam mai anevoe. Trebuia să ne căutăm drum traversând ici colo apele Ialomiței peste bolovani și trunchiuri de copaci. Pe ambele maluri se ridica muni înalți și stâncoși. Brazi arși și înegriți de foc se aflau pretutindeni trântiți la pământ, pe când alte trunchiuri arse pe jumătate, văduvite de crengi și părlete de fum, se ridica din pământ ca niște brațe desnădăjduite, spre cer.

Acum căți-va ani un incendiu năpraznic a pustit aceste păduri. Munți de-a rândul și-au pierdut podoba cea verde și par astăzi sărăciți pentru tot-deauna. Am ajuns la stâncă. Baciul ne întâmpină cu voe bună însă nu am aflat nimic de seamă. Urmăream înainte valea Ialomiței și ajunserăm la locul numit «Cheia Tătarului». Cercetăm cu ochii pereți enormi de stâncă printre cari Ialomița își face loc urlând și spumegând. Potecuța pe care o urmărim continua sfioasă când pe un mal când pe celalt. Fie care spărtură ne prindea luarea aminte și înaintam foarte încet.

Profesorul și eu continuam drumul pe când ceilalți rămân de popas. Am trecut de cheie și după o jumătate de oră de mers ajungem la un mic ferăstrău unde lucrau 3—4 lucrători. Era ultima încercare, dacă nu aveam să aflăm nici aci unde e peștera, am fi renunțat s'o mai găsim. Am avut însă noroc. Unul dintre lucrători, un moșneag albit de vremuri, merse cu noi o bucată de drum înapoi și arătându-ne din depărtare un perete din stâncile «Cheii Tătarului» ne vorbi: «Colo sus, în piatra aia... urci la mal și te uiți la picioare pe pietre».

Am mulțumit bătrânului și însoțiți de ceilalți tovarăși de drum am pornit să urcăm povârnișul repede. Suișul era anevoios. Trunchiuri de copaci trântiți de foc ne opreau calea căci focul se întinse și aci. Panta foarte repede urca spre peretele de stânci din dreapta noastră, care se continua într'un lanț lung până sus, din fundul râpei. Urcam de vre-o trei sferturi de oră și totuși nu

zărisem nimic ce ar semăna a peșteră. Cercetam cu ochii de-a fir-a părul stâncile, dar... nici o nădejde. Nu credeam s'o mai găsim fiind convinși că rătăcim zadarnic. Doi mai urmărim urcușul spre un colț de stâncă... când iată! peștera! O zărisem de abia când era la căți-va pași aproape. Ne aflam la picioarele unei stânci enorme și jos de tot se găsea mult căutata peșteră. Totuși priveam amândoi amăgiți de priveliște. Ne îndoiam dacă avem în fața noastră alt-ceva de cât o mică scorbură, căci într'adevăr deschizătura n'avea mai mult de 60 cm. înălțime de la pământ, și se deschidea într'o lărgime de doi metri.

În gura acestei mici găuri creșteau «buchete» splendide de urzici, cari fură doborâte la pământ cu câte-va lovituri de ciomag, ca și cum ar fi fost vinovate de osteneala noastră.

Eram într'adevăr obosiți. Aruncăram jos sacii grei de excursiune ce-i purtam pe spate, și ne șterserăm sudoarea de pe frunțile infierbântate. Apoi veniră și ceilalți în urma noastră. Când văzură minunata noastră descoperire, pe fața lor se deslușea lămurit o expresie de plictiseală. Erau tot așa de puțin încântați ca și noi; nici unul nu credea că avem într'adevăr în față alt-ceva de cât o scorbură neînsemnată în stâncă.

Ne-am domolit osteneala, odihnindu-ne cât-va timp, apoi după puțină șovăire ne am hotărât totuși să încercăm de a pătrunde în lăuntrul deschizăturii spre a ne convinge dacă avem în fața noastră cu adevărat o peșteră. Am intrat mai întâi doi; eu și unul din tovarăși. Nu puteam pătrunde însă de cât având tot corpul întins pe pământ și târându-ne. Cercetam amândoi cu ochii larg deschși și cu sfială întunerecul ce ne sta înainte.

Luminile slabe ale celor două lumânări alungau din cale întunerecul la căți-va pași în față.

Așa am înaintat vre-o 6—7 metri când, de odată auzim un zgomot. În prima clipă de groază nu ne dădurăm seama de pricina zgomotului și am încercat o puternică emoție. Erau picături de apă calcaroasă cari se desprindeau din stalactitele peșterii. După ce mai înaintăm 3—6 metri, grotă începu să se lărgască și să se înalțe.

Ne ridicăm pe genunchi, ceilalți afară de călugăr, care se temea de «gura de șarpe», cum numise deschizătura prin care intrasem, veneau în urma noastră. Acum ne ridicăm în picioare și luminăm câte-și patru interiorul peșterii.

Tot timpul cât a durat pînă am pătruns în interior ne-a stăpânit o senzație de nesiguranță. Aveam toți revolverele în mână și ne uitam în jurul nostru cu multă luare aminte. De-asupra, de pe plafonul peșterii atârnau nenumărate alcătuiți de stalacmite, din cari necontenit picura stropi. Pereții din laturi erau de asemenea formați din minunate stra-

turi și draperii de calcar petrificat sau cristalizat. Mai jos, pereții aveau forma de bureți și picăturile lor alcătuiau pe alocuri mici bazenuri. Gangul în care ne aflam avea 15—18 metri înălțime și o lungime de 39 metri, măsurați dela gura pe unde intrasem. Formațiile din gangul acesta sunt cu mult mai frumoase decât cele din grotă Ialomicioarei, însă admirația noastră atinse culmea când am dat peste alte două ganguri mai mici, pe dreapta, unul de 11 metri și altul de 7—8 metri. Formațiunile din aceste două ganguri sunt atât de frumoase, încât nu mă încumetz a le face o descriere amănunțită.

Cu deosebire gangul cel mic este de o bogăție care te uimește. În fundul lui atârna o coloană rotundă în formă de candelabru.

Alcătuirea aceasta e atât de frumoasă, încât te pune în uimire și te întrebi dacă nu cumva este opera omului.

De pe tavan nenumărate stalacmite, variate în formă și mărime, atârna aproape lipite unele de altele, iar pe vârful fiecăreia strălucește ca diamantul câte o picătură.

Trei sferturi de oră am admirat minunata operă a naturii. În gând cercam să măsurăm vremea; în câte mii de ani, picurând strop cu strop în fie-care clipă, s'au întruchipat aceste minunate înfățișări! Nu era nici un maestru aci. Totul se urma în liniște și fără de preget. În interiorul grotii, vărâte prin locurile cele mai strâmte, am găsit oseminte de «Ursus speleus» (după indiciile doctorului). Erau părți din șira spinăreii, coaste, un maxilar și dinți, între cari multe petrificate.

Doctorul se interesa mai ales de plante: însă cu toate cercetările făcute nu găsim decât niște firicele foarte subțiri, mai fine ca firele de mătase, cari creșteau într-o parte ascunsă a peșterii. Temperatura era de 16 grade (cu aproape 12 grade mai coborâte decât afară. Aveam cu noi un aparat fotografic și magneziu; am luat două fotografii din interior, cari din întâmplare n'au reușit. Apoi am părăsit peștera.

Nu știu dacă această grotă a mai fost vizitată de altcineva, în afară de câțiva ciobani, cari i-au dat foarte puțină însemnătate. În orice caz, am botezat-o «Peștera din cheia Tătarului» și am crezut că e bine s'o fac cunoscută. Ar fi de dorit să se ia măsuri ca această grotă să nu sufere din partea vizitatorilor devastările cari au distrus toate formațiunile mai frumoase din peștera Ialomicioarei. Pofa de distrugere pare a fi o manie a celor mai mulți orașeni cari vizitează grottele. Ar fi trist ca și grotă aceasta să aibă aceeași soartă.

Când am văzut din nou lumina zilei, eram toți insuflați de o adâncă mulțumire. Am coborât panta drept în jos până la răpă. Apoi am luat-o peste bolovani enormi de vale spre Ialomița. Am stră-

bătut iar «Cheia Tătarului» și ajunși la stână, baciul ne primi cu inima bună, ne dete din tot belșugul stânei și apă rece de băut.

Se făcuse cinci ore seara,—încă puțin

până să întunece. Ne-am despărțit de tovarășii cu cari abia legasem prietenie și am pornit spre Sinaia peste «Vârful cu dor».

Ugolino.

Thor, zeul furtunilor

Marinari evului mediu atribuiău marele fenomen ale naturii, furtuna, unor divinități bune sau rele. Printre aceste divinități, zeul Thor ocupa

fi ridicat un cuvânt de rugă și să îmblânzească, prin sacrificii, divinitatea aceasta.

Când se deslănțuia uraganul, în cât marea infuriată se juca cu vasul ca cu un fulg, corăbierilor li se părea că văd în mijlocul norilor îngrămă-

locul de frunte. În toată cinstea și mărirea, era proslăvit zeul furtunilor, stăpânul uraganului. Nici un patron de corăbii, chiar printre luntrași cari ocoleau țarmurile mării, nu se avânta în largul mării fără să

diți figura îngrozitoare a zeului Thor infuriat, agitând într-o mână un trident, ținând în cea-laltă trăsnetul, cruțând pe credincioșii săi, dar sfărâmand fără milă pe cei cari înfruntau puterea sa.

Spre a-î potoli mânia, se arunca, în valurile frământate și ridicate în înălțimi cu coamele albe de spume, câteva pâini făcute și imbarcate a-nume în acest scop.

Acest obicei, cel puțin, pare că vine din timpurile vechi, din antichitate, de atunci când anticii, făceau o călătorie mai lungă pe mare, aduceau sacrificii lui Neptun și tuturor zeilor mari. Grecii aveau în veacul al XVII, un obicei superstițios la care pâinea avea un rol important. Ei nu plecau fără să imbarce 30 de pâini mici, ce le numeau pâinile S-tului Nicolae și pe care le păstrau pentru timpuri rele.

Când furtuna se deslănțuia, ei

aruncau unele din ele în mare, înălțând o rugăciune către sfântul protector al marinarilor.

În 1600, marinarii adoptau o formulă de jurământ. Ei jurau pe pâine, vin și sare și, spre a face jurământul lor mai solemn, aruncau puțină sare, câteva fărâmituri de pâine, și adăogau la acest fel de sacrificiu ofranda oceanului: câte-va picături de vin.

Acest jurământ, al cărui sens nu este bine cunoscut, era plin de amenințare și de proiecte de învingere, și avea astfel de consecințe că puterile civile și religioase au ținut să intervină pentru întreținerea lui.

T.

BICIUL DE FOC

— Mare roman de aventuri moderne —

— Urmare —

CAP. VI

Cât timp rămase Dick în așteptare?... Destul de mult probabil, căci începuse să se lumineze de ziua, când auzi sgomotul unui cal la barieră.

Era Ivan.

— Ah! își zise detectivul, cutia este mult mai înaltă de cât am presupus.

Dar mirarea nu-i fu de lungă durată. Omul deschise cutia și o prezentă cazacilor.

— Da, spunea dânsul, sunt chirurg. Iată instrumentele mele. Este vorba de o operație urgentă.

— E o cutie cu dublu fund, se gândi Dick Fann. Ingenios procedeul.

Cazacii înșelați de aperiante, se inclinară cu oare care respect în fața lui Ivan.

Acesta dădu pîtenii calului, și trecu înainte.

Când trecu prin fața detectivului, acesta numai cu mare greutate își putu stăpâni o exclamație de uimire.

— Dar mi se pare că-l cunoaștem noi pe d. Ivan. E unul dintre asociații lui Larmette, pe care l-am văzut altă dată la Paris.

Dacă îmi aduc aminte bine este excelentul domn Muller.

Acuma sunt aproape sigur că direcția asasinului Ivan este spre Paris.

Dacă aș fi știut lucrul acesta mai din vreme, m'aș fi scutit de oboseala de astă noapte.

«În sfârșit, acuma să nu'l scăpăm din vedere.

Cavalerul străbătu vre-o cincizeci de metri. Fără îndoială că dînsul nici nu se gândea la posibilitatea unei urmăriri, pentru că nu întorcea capul să privească nici la dreapta, nici la stînga.

Calul mergea la pas, așa încât Dick Fann îl putu urmări fără nici o greutate.

Străbătura partea de Nord a Moscovei și ajunseră în piața Mionskaia. Aici erau vestitele grajduri Voldivosi, aparținând celui mai bogat negustor de vehicule și de cai din întreg guvernământul Moscovei.

Cavalerul intră aici și Dick Fann rămase din nou în așteptare afară.

După o oră Ivan, adică Muller, apărură, dar de astădată fără cal.

Fără îndoială că animalul fusese luat cu chirie și acum complicele lui Larmette îl înapoiașe proprietarului.

Prin urmare d. Muller, cu caseta la subsoară, străbătu piața Sersnaia, piața Tvers, în mijlocul căreia se află arcul de triumf ridicat împăratului Alexandru I, și ajunse în gara Smolensk.

Dick Fann își trase pălăria pe ochi și iuind pașii, ajunse la ghișeu de bilete odată cu Muller.

Îl auzi cerând un bilet pentru Varșovia. După aceea se îndepărtă și trecu repede pe cheiul. Un tren era gata de plecare. Biuroul telegrafului nu era încă deschis și Dick Fann fu nevoit să mai aștepte un sfert de oră.

Îndată ce un funcționar apărură la ghișeu, Dick Fann expedie următoarea telegramă:

«D-lui Muller, la sosirea sa în gara Varșovia, cu trenul No. 1, Moscova.

«Să aștepti două zile la Varșovia. Probabil că voi veni și eu. În ori-ce caz să pleci după patruzeci și opt de ore cu trenul de 7.55 dimineața. (ss) Larmette».

După ce expedie această telegramă, detectivul părăsi gara, frecându-și mâinile, vesel.

— Îr modul acesta, își spunea dînsul, voi mai putea petrece încă o zi la Moscova. Plecând mâine, îl voi regăsi pe Muller la Varșovia și de data aceasta, nu'l voi mai părăsi.

Se urcă într-o trăsură și dădu adresa cu voce tare:

— Institutul domnișoarelor nobile.

De vre-un sfert de oră neastâmpărata fică a guvernatorului se plimba agitată prin camera directoarei Agata Gratomof.

Foarte exact, Jean Brot se prezentase la institut la orele opt.

Cu toate că Agata dăduse ordin ca nimeni să nu fie primit, Jean stăruia atât de mult și dezordinea era peste tot așa de mare, încât în cele din urmă reuși să ajungă în camera directoarei.

Aceasta aflând că bandiții cari erau autorii răutului fuseseră arestați, se grăbi să îndeplinească ruga ce-i adresase Dick Fann prin scrisoare.

Așa că, o jumătate de oră după aceea, Jean eșea cu o scrisoare pentru fică guvernatorului, adresată în palatul Kremlin.

Parizianul, anunțând că avea o scrisoare dela d-na Agata Gratomof, fu introdus repede și pus în prezența frumoasei Negia:

«Iubita mea elevă, spunea scrisoarea, îndată ce vei primi această scrisoare, te rog să te îmbraci în grabă și să vii la institut.

«Fosta d-tale directoare te așteaptă cu dragoste și neliniște.

«Acela prin a căruia abilitate extraordinară ai putut fi prinși străinii îndrăzneți cari au conspirat contra rușilor ospitalieri și mai ales contra clasei nobile,—crede că prezența d-tale va putea fi un puternic sprijin pentru triumful justiției.

«Cum și pentru ce nu știu nici eu.

«Cu toate acestea te rog să vii. Te sărut cu toată dragostea ingerașul meu mic. (ss) Agata Gratomof».

Scrisoarea aceasta era cu desăvârșire lipsită de logică: era scrisă însă în așa mod ca să poată hotări o fată de optsprezece ani.

Î se cerea concursul pentru triumful justiției.

De aceea Negia se îmbracă cu o grabă aproape febrilă și după douăzeci de momente luă loc în automobilul prietenului nostru Jean.

Și acum, plimbându-se agitată prin camera directoarei, îi punea tot felul de întrebări, dorind să afle pînă în cele mai mici amănunte tot ce se petrecuse.

Agata îi povesti modul ingenios în care Dick Fann descoperise cauza accidentului, ne mai știind ce cuvinte de laudă să aleagă pentru ingeniozitatea detectivului englez.

— Dacă nu mă înșel, adăugă Agata după o pauză, erî seară te-ai întâlnit și d-ta cu unul dintre autorii furtului de radium?

— Eu să mă întâlnesc cu un pungaș! exclamă Negia cu oare-care indignare.

— Nepotul meu, care după cum știi, este locotenent de cazaci, mi-a spus...

— Ce ți-a spus?

— Că un om, din dragoste, a păstrat

secretul tâlharilor, a cărora crimă o cunoștea.

— Cum asta din dragoste? Nu-mi este plic de loc!

— Unul dintre tâlhari este o femeie, și încă o femeie foarte drăguță; o fată tânără, licăritură de frumusețe.

— Da!

Negia rămase un moment pe gânduri.

— Și se cunosc numele vinovaților? întrebă dânsa, cu oare care bruschetă.

— Da. Bărbatul se numește Defrau. Se pare că până acum omul acesta a reușit să câștige încrederea întregului comerț canadian.

Fliica sa se numește Floriana.

— Floriana! Am auzit numele acesta. Dar mi se pare că d. Larmette...

— Tocmai, d. Larmette care se afla ieri seară la recepția de la Kremlin...

— Nu cum-va este și dânsul unul dintre complici?

— Dânsul?... Sărmanul! Singura lui crimă este că a iubit prea mult. Dacă se poate face cuiva o crimă din iubire, mai ales în timpurile noastre, când dragostea a dispărut, împreună cu toate credințele.

Slăbiciunea inimei îl făcea să tacă, și pungașii se foloseau de această întâmplare.

Chiar în noaptea asta i-au cerut să-l transporte cu un automobil în afară din oraș, la carierele de piatră de la Stilts. Un complice îi aștepta acolo.

«D. Larmette fu poftit să se coboare din automobil și să aștepte întoarcerea tovarășilor săi, cari pretindeau că au de făcut o vizită care trebuia să rămăie secretă.

«Și pungașii s-au dus să desgroape comoara de radium. Din nefericire poliția n'a putut sosi la timp pentru a-i surprinde în timpul operației.

Complicele necunoscut, a luat cu el radiumul în automobil, s'a întors la d. Larmette căruia i-a dat ordinul să se ducă în poiana S-tului Nicolae pentru a-și lua tovarășii, și în urmă a dispărut.

— Ce poveste bizară! murmură d-ra Negia, foarte interesată. Parcă ar fi unul din acele romane de senzație pe cari mă opreai d-ta să le citesc când mă aflam în institut.

— Ai toată dreptatea. Dar de abea acum vine partea cea mai interesantă. Larmette este înamorat, dar ține foarte mult la reputația sa. Dânsul a știut să se folosească de un moment favorabil pentru a căpăta de la viitorul său socru o declarație prin care acesta recunoștea că dânsul este autorul furtului mondial de radium.

„Onestul Larmette avea intenția, ca după căsătoria sa cu Floriana, să se folosească de această declarație pentru a-și sili socrul să înapoeze tot ce furase, fără să se trădeze însă.

„Din nefericire, evenimentele l-au silit acum să vorbească.

„Chiar în momentul arestării, nepunând să suporte ideea că s'ar expune să fie bânuit de furt, a dat în mâna autorităților declarația semnată de Defrau“.

Directoarea povestea după cum se aude versiunea dată de bijutier, versiune care fusese crezută cu toate dezmințirile date de canadiani.

Dick Fann judecase bine când spusese că declarația scrisă a d-lui Defrau avea să constituie o dovadă indiscutabilă.

Și cum Negia pune pentru a doua oară întrebarea ce avea dânsa de făcut în toată afacerea aceasta, o servitoare a pensionatului intră:

— D. Dick Fann întreabă dacă d-ra Negia bine voeste să se coboare un moment în vorbitor, unde dorește să aibă o convorbire de câte-va momente cu d-sa.

Drept ori-ce răspuns Negia eși aproape alergând și se îndreptă spre vorbitor.

Dick Fann o aștepta. Văzându-l, Negia fu aproape incurcată. De obicei polițistul rus are o înfățișare caracteristică, după care îi recunoști îndată profesiunea. Negia se aștepta să vadă un individ de specia aceasta, și acum, în fața omului distins pe care-l vedea, rămase incurcată.

Un moment îi păru chiar rău că acordase audiența, dar se liniști zicându-și că directoarea o aprobase.

— Ce voiți dela mine, domnule? întrebă dânsa.

— Voesc un lucru pe care sunt sigur că nu mi-l veți refuza, domnișoară. După trăsăturile feței d-tră, vă ghicesc hotărâtă și înclinată spre bunătate. Și cum eu am de gând să fac apel la amândouă aceste calități...

Era un început care nu putea de cât să măgulească vanitatea Negiei.

— Toată lumea își inchipue că cunoaște adevărul în afacerea radiumului, continuă Dick, cu un accent ușor ironic. Numai două persoane însă cunosc în acest moment realitatea: eu și vinovatul.

Peste un moment vor fi trei persoane cari vor cunoaște adevărul, și această a treia persoană veți fi d-ta, domnișoară. Încrederea aceasta va fi o dovadă de marea stimă pe care o am pentru d-ta.

Negia rămase tăcută. Polițistul englez avea un mod de a vorbi care o turbura.

În schimb expresia ochilor ei era atât de întrebătoare, în cât Dick se grăbi să se explice.

— Fiind dată înalta d-tră situație, domnișoară, se poate afirma că dorințele d-tră sunt ordine pentru toți funcționarii din Moscova.

— De sigur; și cred că n'are cine-va nevoie de mare pătrundere pentru a afirma lucrul acesta.

Dick răsă:

— Aș voi d-ră ca d-ta să servești de legătură între mine și victime.

— Așa dar în afacerea asta există și victime?

— Două: d. și d-ra Defrau.

— Hoții?

— Nu sunt dânsii hoții, ci prizonierii

hoților. Sunt amândoi niște nevinovați cari ar putea fi trimiși în Siberia, dacă d-ta nu te-ai interesa de ei, în timpul cât eu voi fi nevoit să alerg aiurea pentru a demasca pe vinovați.

Ea îl privea, uimită și încântată în acelaș timp.

Afacerea lua niște proporții gigantice, și, lucru curios, ea nu pune nici măcar un singur moment la îndoială afirmațiile lui Dick Fann.

Îi întinse mâna și răspunse cu hotărâre:

— Te voi ajuta; ce trebuie să fac?

— Mai întâi trebuie să exprimi două dorințe magistratului însărcinat cu instrucția.

— Spune-mi cari sunt aceste două dorințe.

— Mai întâi, Larmette recunoscut nevinovat, nu va trebui să fie pus în libertate de cât peste trei zile.

— Pentru ce?

— Vă voi spune îndată; dar, vorba este, veți avea această dorință?

— Ei bine, da, răspunse Negia, minată de curentul bizar al aventurii.

— Fii bine-cuvântată, domnișoară. Asigurându-mi ast-fel trei zile de libertate, veți face mult pentru cauza unor nevinovați. Acum dacă vorbești să trecem la dorința de a doua.

— Fie!

— Îți vei exprima dorința de a vedea pe prizonieri în fiecare zi; în modul acesta d. și domnișoara Defrau vor fi ținuti într-o încăpere specială, fără nici-un contact cu cei-lalți arestați.

— Voi cere și lucrul acesta, răspunse Negia cu simplitate.

Dick Fann se înclină.

— Ești hotărâtă?

— Da, foarte hotărâtă.

— Și-apoi, dacă ți-aș cere să primești telegramele expediate de mine, pe cari le-ai comunica în urmă Florianei?

— Aș răspunde: cu plăcere.

Apoi, ca și cum ar fi simțit nevoia să explice atitudinea sa, care era așa de contrară percepțelor învățate la institutul domnișoarelor nobile, Negia murmură roșindu-se:

— Nu știu ce să cred, domnule. Te văd acum pentru întâia oară, și totuși am încredere în d-ta, ca și cum mi-ai fi un prieten vechiu.

— Domnișoară, răspunse detectivul, după ce-ți voi fi povestit viața mea, veți vedea îndată că ai făcut bine având această încredere.

„Bine-voeste de ia loc, domnișoară, dentru că voi avea cam mult de povestit.

Și în fraze repezi, detectivul povesti diferitele incidente ale luptei sale contra lui Larmette:

Furtul radiumului.

Furtul corindanelor.

Incidentele bizare de pe bordul Turerei.

Drama dela San-Francisco.

Tragicele evenimente din insulele Diomedee și de pe iceberg.

După ce sfârși, Negia îi strânse mâinile cu căldură, și exclamă :

— Domnule Dick Fann, ești un om de inimă. Mă simt onorată că am putut fi aliata d-tale în lupta pe care am întreprins-o. Poți pleca fără nici o teamă. Voi veghea asupra amicilor d-tale, asupra demnului domn Defrau și asupra nenorocitei sale fiice.

«Tatăl meu face tot ce-î cer, așa în cât nici nu voi avea cine știe ce merit.

«Floriana va deveni prietena mea bună...

Se opri un moment, apoi, cu un surâs încântător :

— Ba chiar de pe acum îmi este prietenă.

AL VI-lea EPISOD

CAP. I

— Așa dar, tu ai venit direct aici?

— Drace, scumpul meu Larmette, trebuie să-ți spun că n'aveam nici o bănuială.

Bijutierul și complicele său Müller aveau această convorbire la o distanță de vre-un sfert de oră de Paris.

Se plimbau amândoi prin frumosul parc care se întinde între donjonul castelului de la Vincennes și una din uzinele celebrei case de cinematograf Pathé frères.

Larmette părea foarte agitat.

— Totul devine luminos acum, spune dânsul. Am fost reținut trei zile prizonier la Moscova. Și eu puneam totul pe încetineala poliției rusești; naiv ce eram !

«Și tu, Müller. tu trebuia să mă aștepti la Varșovia. Schimbarea ordinelor date, nu te-a făcut să ai bănueli?

— Nici de cum. Am primit o telegramă semnată de tine, și concepută în termenii cei mai naturali. De ce aș fi avut bănueli? Nici acum nu înțeleg încă nimica din toată daravara asta...

— Blestematul acela de Dick Fann ne cunoaște retragerea.

— Se poate.

— Dânsul mi-a făcut tot pocinogul. În ce mod a reușit să obție ca să fiu reținut trei zile prizonier? Nu știu; dar principalul este că a reușit s'o facă.

— Sunt și eu tot de părerea ta.

— Drace! În timpul acesta dânsul și-a adresat telegrama la Varșovia. Te-a urmărit apoi, pas cu pas prin toată Germania, fără să te piardă vre un moment din vedere.

«Cunoaște prin urmare și această casă pe care am cumpărat-o pentru a ne ascunde radiumul.

Intr-o zi, mai curând sau mai târziu, va pune mâna pe noi; numai dacă nu cum-va, până atunci...

Figura bijutierului se întunecă :

— Numai dacă nu cum-va îl vom suprima până atunci, sfârși dânsul.

Müller tresări.

Dar Larmette fără să se preocupe de emoția tovarășului său, continuă :

— Nu mai putem sta la indoială. Ori dânsul, ori noi. Dacă din vre un sentiment de milă ori de cinste, îl vom cruța, te asigur că dânsul nu ne va cruța de loc. Omul acesta este înamorat de mica Floriana; a ne învinge pe noi, înseamnă acum pentru dânsul a-î reda dânsului libertatea. Prin urmare, trage și tu concluzia.

— Oh dragul meu Larmette, sunt cât se poate de încredințat că ai toată dreptatea; numai că...

— Numai că?

— Mă întreb cum se face că de opt zile de când ne aflăm la Paris, dânsul nu ne-a atacat încă.

— Știi eu? răspunse bijutierul furios. Poate cine-va ghici combinațiunile acestui englez blestemat? Așteaptă probabil să vie un moment pe care l-a ales de mai înainte, pentru niște motive cunoscute numai de dânsul. Când va sosi momentul acesta, Dick Fann nu va dormi !..

Prin urmare, totul este să-î putem lua înainte...

— Fără indoială. Ne lipsește însă un mic amănunt: unde se află acum Dick Fann?

În adevăr, detectivul dispăruse fără a lăsa vre-o urmă. Și cu toate acestea, cei doi complici aveau siguranța că Dick Fann trebuia să rătăcească pe unde-va în jurul lor, fără a-î fi pierdut un singur moment din vedere.

Și lucrul acesta îi neliniștea până la nemoarte.

Lupta contra unui dușman pe care îl ai în fața ta, ale căruia lovituri le poți vedea și para, nu înseamnă nimic.

Grozav este să lupți împotriva unui dușman pe care nu-l vezi. Dușmanul acesta poate fi pretutindeni și nicăieri, iar loviturile sale capătă o importanță de zece ori mai mare, pentru că nu știi când și de unde să le aștepti.

— Trebuie să sfârșim odată, murmură bijutierul din strada Păcii.

Apoi, cu voce mai înceată :

— În camera din primul etaj ai aranjat totul după ordinele mele?

— Da.

— Ferestrele, ușa?

— Sunt dublate.

— Prin urmare nu pot fi forțate nici chiar de către un om cu o vigoare puțin obișnuită?

— Oh! despre asta, scumpul meu prieten, îți pot răspunde cu cea mai absolută siguranță.

— Trebuie ca Dick Fann să ajungă în camera aceasta... Trebuie în mod neapărat; mă înțelegi?

Tovarășul lui Larmette înălță din umeri și răspunse supărat :

(Va urma)

CLĂDIRI DIN STICLĂ

Se credea până acum că edificiile de sticlă nu sunt construite decât pentru oamenii «cuminți», adică pentru acei a căror purtare ireproșabilă îi făcea să nu se teamă de privirile indiscrete, și trebuie să credem că cei «cuminți» erau foarte puțini la început, deoarece-ce imobilele de cristal nu se găseau pe la toate colțurile.

Acum de curând însă s'a construit la Des-Moines, în America, un edificiu de sticlă cu douăzeci și șase de caturi.

Casa de sticlă din Iova (Statele Unite).

Se compune dintr'un cadru de oțel umplut cu plăci de sticlă preparată într'un mod special și susținute de niște cârlige agățate de bărnele podelei.

Plăcile sunt duble, formând două ziduri opace, suprapuse în așa mod, încât să lase între ele un spațiu izolat de vre-o 0 m. 30 c., astfel ca să se evite iarna pierderea căldurii și vara căldura toridă.

Încercările au dovedit că locuințele de sticlă nu suferă nici un curent de aer și că pot fi încălzite cu mai puțin combustibil decât cele făcute din cărămidă.

Nu e nevoie nici de ferestre, căci prin zidurile străvezi pătrunde mult

mai multă lumină decât prin nenumărate ferestre și pe lângă aceasta sunt evitați cu desăvârșire curenții de aer, insectele, muștele, fumul, praful, etc. Muri de sticlă rezistă foarte mult incendiului.

Prețul unei clădiri de sticlă nu e

decât foarte puțin deasupra celui al unei clădiri obișnuite.

Spre a se feri de privirile indiscrete, locatarul unei clădiri de sticlă are puțința să fixeze niște perdele mari de mătase, cu toate culorile dorite, prin cari, cu multă ușurință, se

poate ascunde tuturor ochilor ca și între patru pereți groși de piatră.

Ar fi un spectacol frumos câteva case de aceste de sticlă și la noi, în Capitală, — la șoseaua Kiselef de pildă, și îndeosebi un oraș cu clădiri numai de sticlă. m.

IN ȚARA CARAVANFLOR

... Imensitatea unei mări de nisip se întinde în depărtare; nisipul e galben ca topazul, arzător sub albastrul violent al cerului.

Pe oceanul albastru nici un norișor; nici umbră de copac pe oceanul galben care își rostogolește val după val, cât vezi cu ochii. Soarele, de două sulii numai, revărsă totuși o căldură dogoritoare. Mergem tăcuți, gânditori, căci nicăeri nu ne putem simți așa de mici ca în mijlocul imensității sălbatice și înspăimântătoare din țara selei.

dar cine sunt oamenii aceia? Nu sunt vagabonzi, căci nu ar avea nevoie să se vestească vânatului ce caută. Nu-i nici vre-o caravană de negustori, căci și ea ar căuta să treacă mai bine nebăgată în seamă pentru aceleași motive, cu singura diferență că aci ar juca ca rolul vânatului.

Prin vâlul de praf ce s'apropie, formele se disting din ce în ce mai bine. E o procesiune imensă de călăreți, de pedestrași, de cămile legănându-și pe spate palanchinele și sacii cu cari sunt împovărate. Călăreții înaintază în fruntea caravanei, maestri, superbi, drapați

ochii lor strălucitori și trăsăturile regulate și distinse. Călăresc cu săbiile și pistoalele în brâu, cu pușca lungă, ornată cu argint, de-a curmezișul șelei, sau și-o țin în mână cu patul sprijinit de coapsă.

Unii poartă pe cap pălării mari, împodobite cu pene de struț. În fața steagului merge șeful, foarte simplu, dar îmbrăcat cu un burnuz strălucitor. Trece fără să miluiască cu o privire măcar pe *rumi* (creștinii) nesuferiți. După el vine *nuba* (muzica), ale cărei sunete dulci le-am auzit adineauri și cari de departe ne plăceau, iar de aproape ne face efec-

Caravană în mers

Dar iată că un suflu ușor de vânt trece arzător pe de-asupra caravanei, ducând pe aripele lui un *parfum* de muzică sălbatică. Din ce în ce sunetele cimpoiului se aud mai deslușit, sunete de nesfârșită melancolie și negrăit de dulci, încât bubuitul tobelor și tremurătoarele vibrații ale chimvalelor ce le întovărășesc nu le pot înveseli.

În depărtare un nor de praf se ridică de-asupra câmpiei. O ceată se apropie;

în burnuzele lor albe, peste cari cad grele faldurile *haik*-ului (o pânză ce e strânsă împrejurul capului cu o sfoară de păr de cămilă). Picioarele, încălțate cu cizme de marochin roșu brodat, odihnesc în largile scări de fier, iar caii, minunați ca colorit: trandafirii, violetii, — culori ne mai văzute la noi, — sunt împodobiți cu un mare lux. Incadrate de stofe multicolore, figurile oamenilor răsar mândre și impunătoare, cu bărbile negre, cu

tul unui amestec de sunete îngrozitor de asurzitoare.

Apoi vin cămilele de rasă, purtând pe spate, în palanchine închise, pe doamnele tribului. Cămilele poartă la gât basmale de mătase și la picioare inele de argint. Cât despre *atalișe* (palanchinele) cari adăpătesc odaliștele nomade, sunt împodobite cu stofe de mătase, roze, galbene, roșii, aurii, argintii, portocalii, violete, albastre, măslinii, înfățișat o a-

devărată orgie de culori, dar care totuși nu-î de loc neplăcută. Toate sunt așezate cu un gust desăvârșit și scipesc în bătaia soarelui de-ți ia vâzul. Din atâtea sunete de glasuri vorbind cu escorta, dar perdelele nu se dau la o parte. Se știe doar că înăuntru se află doamnele caravanei, dar nu-î e îngăduită nimănui favoarea de a le vedea.

Apoi vin cămilele mai inferioare,ducând corturile, burdufele cu apă, păsările, mobilele, tolbele și lăzile, pe care le întovărășesc servitorii și săracii tribului. Une-ori, cocoțați într'un coș, pe umerii unora din ei, se văd copilași cari se joacă. Pe o parte a caravanei merg pe jos femeile mai puțin nobile, cari nu merită onorurile palanchinului. Mergând, vorbesc între ele și torc. Fetele aleargă sub supravegherea fetelor mai mari, iar bătrânele înaintază anevoios, sprijinindu-se în cărji. La urmă caravana se încheie cu turmele ei de vite și cu haita de câinii a tribului.

Pe măsură ce hoarda se apropia, glasurile, instrumentele, zăngănitul obiectelor scuturate în cadență pe spinarea cămilelor, zgomotul copitelor a atâtor animale, se topeau într'un crescendo tot mai mare.

Acuma se depărtează; puțin câte puțin tot zgomotul acesta se stinge într'un murmur confuz, și curând, din toată regiunea aceasta orientală, nu mai vedem la mijloc de cât legănarea ritmică a palanchinelor acoperite de praf, din când în când, sunete murinde de cimpoae, sbura în aer și apă, o tăcere apăsătoare: caravana a trecut.

Merge, puternică și hotărâtă către ținta ei și nu se va opri în nici una din oazele ce o vor sili să se abată puțin din drumul ce și-a croit. Câte o dată, va umbla și noaptea, la lumina faclelor, și când va trece în umbră, prin apropierea vre unui lagăr de nomazi, câinii vor latra cu furie;—dar ce le pasă?

«Câinii latră, caravana trece», așa zice disprețuitorul proverb arab. Caravana aceasta își poate urma drumul în toată liniștea, căci războinicii ce cupriude vor ști s'o apere împotriva tâlharilor. E plină de poezie orientală, dulce și puternică tot de o dată.

Dar sunt și alt-fel de caravane, compuse din negustori asociați pentru a-și împotrivi forțele lor unite, atâtor primejdii, păstrate pentru îndrăzneții ce-și pun viața în joc călătorind printre ororile grandioase ale pustiurilor: «simunul», vântul de foc, ce acoperă drumurile, usucă gâtlejurile și îngroapă oamenii și dobitoacele sub lăptolul de nisip; setea, setea oribilă când burdufele au plesnit sub puterea evaporării, și mai cu seamă aceea a piraiilor pustiului.

Dintre aceștia, cei mai teribili sunt *Tuangii*, piraii nisipurilor, investmanți sinistru în negru și înzăbreniți, *Tuangii* cruzi și cavaleresti, cari străbat Sahara cu o iuțeală ne-mai pomenită pe

animalele lor, *mehari*, — cămilele cele mai superioare—furând și gătind caravanele. Dar pe măsură ce te apropii de Algeria, primejdia nu se micșorează; din potrivă, se mărește, doar că și-a schimbat numele. Cum credeți: e mai bine să aveți de-a face cu *Tuangii* decât cu Arabii cari zic bucuroși că: «Noaptea e comoara săracului când e îndrăzneț?»

Sunt caravane cari duc spre nordul Africei mărfurile destinate hranei trimise din Tombuctu. Caravanele trebuie să

parcursă mai mult de două mii de kilometri și, natural, sunt amenințate de primejdiile despre cari am vorbit mai sus. Și singura unealtă a acestei munci nu e de cât disgrațioasa cămilă pe care străbunii noștri o numeau „Corabia deșertului”.

Cămila are o fire foarte urăcioasă, câte odată foarte răutăcioasă chiar: e bună ca servitorii bătrâni, cari ți fac cele mai mari servicii, dar cari bombănesc într'una. E aproape neobosită și rabdă de sete zile întregi. Este totdeauna animalul cel mai blând și totuși cel mai năruș. Mai maniac decât un... biurocrat, nu admite să i se schimbe nimic din obiceiurile sale.

Când caravana e gata de plecare, se împart poverile pe spinările animalelor. Ele stau culcate în nisip, rumegând și ră-

sucindu-și buzele cu o strâmbătură amară și desgustată, dar cât se poate de caraghioasă. Își înalță gâturile lungi într'o atitudine pretențioasă, pe care o au de obicei... imbecilii, întorcând încet capul la dreapta și la stânga, clipind din ochii stupizi și totdeauna gânditori.

† Dacă sunt rău dispuse, să nu vă apropiați de ele; muscătura lor e teribilă. Or, trebuie să ai grije să nu o împovărezi mai mult decât e obicinuită. Pentru câteva chilograme mai mult, animalul începe să țipe și nu s'ar scula de jos pentru o... împărăție—voiam să zic pentru un coș cu erburii proaspete. Poți s'o bați, s'o exciți cu vocea, e zadarnic. Ar muri mai bine, dar de jos nu s'ar scula. Imediat însă ce ți simte spinarea ușurată—căci alt mijloc nu poți întrebuința—cămila recalcitrantă se scoală, cu destulă neplăcere, dar se scoală. Și pe când conducătorul său îi strânge curelele cari susțin povara, animalul cocoșat mugește înainte. Cămilarii cari știu, pretind că în limba... «cămilărească» aceasta însemnează:

— Vezi de orânduiește toate cum se cade, pentru a nu mi face rău.

‡ Din aceasta se vede cât de mult ține cămila la... persoana sa.

Când cămilele sunt gata, caravana se pune în mișcare sub conducerea unei călăuze care cunoaște deșerturile ca un amator trandafirilor grădiniței sale. Toată ziua, caravana merge cu acelaș pas, egal și neîntrerupt.

Către amiază se opresc. În mers, oamenii cântă fie care pentru el, vre un cântec monoton și mereu acelaș. Pentru câte-va clipe se sue pe spetele vre unei cămile libere și apoi își urmează drumul iarăși pe jos, neobosiți. Dacă le e foame, scotocesc prin desagi scot vre o două trei curmale și un cocoloș de făină, și masa-i gata. Când seara se apropie, ei au străbătut cale lungă de șazeci de kilometri, poate și mai mult, atunci se opresc, își prepară cina și apoi rugăciunea de seară, impresionanta rugăciune a musulmanilor. În crepuscul, îngenunchează, cu fața întoarsă spre Răsărit. Cu mare solemnitate, cu o credință adevărată și adâncă, strigă: „Allah! Allah! La illa Allah! Mohamed rassul Allah!” (Dumnezeu! Dumnezeu! Nu-î de cât Dumnezeu! Mohamed e profetul său!) Se scoală ca în extaz, întind brațele deasupra capului și apoi plecându-se se lasă la pământ, prosternați, cu fruntea în praf. Se roagă o clipă.

Când se ridică au pe față o așa expresie de siguranță, de triumf și de forță, în cât toți acei cari i-au văzut au rămas foarte impresionați.

În vasta singurătate și în tăcerea solemnă a deșertului, în umbra senină a crepusculului, priveliștea acestei credințe adevărate, își ia o înfățișare de mirare dramatică.

După atâtea zile de umblet, sub razele unui soare care face lucrurile să ardă și să-ți fiarbă creierii în cap, iată că într'o

seară, când apune soarele, se zărește departe o pată verde, care, cu cât înaintezi, se zărește. Este In-Sala, cea dintâi casă a Extremului-Sud algerian, unde se despart două drumuri: unul merge către El-Golêa și Algeria, Uargla, Tugurt și Tunisia, și cel-alt către Gadamis și Tripol tania. Mulți din cei cari

mierilor se întrevăd locuințele cubice ale orașului, minaretele și moscheele albe nuanțate de ultimele raze ale zilei, în trandafiriu. Și în curând, caravana își face intrarea triumfală în oraș: locuitorii cu toată aparența lor de impasibilitate, vin întru întâmpinarea ei. O! ce bun «pilaf» de berbec și ce delicios «cuscus»,

doresc să facă negustorii, vor lua pe cel dintâi, cei cari au adus cu bățul, negri săraci din Sudan, destinați robiei, vor lua pe al doilea, la capătul căruia vor găsi turci cari le vor cumpăra marfa.

— Pata de verdeață se mărește văzând cu ochii. Ce hodinitor e verdele acesta după contemplarea continuă și silită a oceanului de nisip! Printre frunzele pal-

executate după toate regulile... artei culinare, vor mânca în astă-seară! Apoi în vre-o cafenea maură, vor merge să soarbă moka parfumată sau să asiste în mijlocul unei grave tăceri, la pitoreștile dansuri executate de Uled-Vail-i, să asculte muzica ce-ți străpunge urechile, să povestească aventuri de călătorie, câte-o dată... împodobite, căci călătorii arabi nu sunt mai la adăpostul minciunilor de

cât confrății lor din Europa... și mai cu seamă din America.

A doua zi, după un somn reparator, se vor împrăstia prin stradele strâmte din cartierul prăvăliilor — unde se vor sili să strecoare alimentele aduse așa de departe și vor fi tocmeți fără sfârșit, în mijlocul țipetelor, ocărilor, a marilor jurăminte, va fi o desfășurare neînchipuită de mărfuri, dar mai cu seamă de șiretenie pe lângă care, aceea a țaranilor noștri, ar părea jucărie de copil.

După câte-va zile de odihnă, caravana oare-cum mai ușurată, va eși din oraș prin extremitatea opusă celei prin care a intrat, și va începe un drum nou, și mai lung ca cel dintâi, pe care picioarele miilor de caravane au făcut trei drumuri. Cel din mijloc e cel mai adânc: pe acolo merge cea mai mare parte a trupeii. Paralel, conducătorii cămیلelor, și călăreții de escortă merg în cele-lalte două. Și ast-fel s'au format, de veacuri, drumurile comerciale ale lumii africane. Ele duc drept către țintă, fie cea mai apropiată oază, dar dacă vor întâlni vre-o tufă de iarbă, nimeni nu va călca-o. O vor înconjura! iarba trebuie lăsată să crească. Când te gândești că peste vre-o câțiva ani, regiunile acestea vor fi de sigur străbătute de trenuri cu mare viteză, și că o nouă civilizație se va întinde asupra lor, încercăm un nou simțământ de mândrie.

Dar un nou gând, ne va readuce repede la acel al umilinței; altele și mai puternice civilizații împărățiră odinioară: și acum ce-a mai rămas? Câte-va ruini, cari pe zi ce trece se îngroapă și mai mult, sub vântul arzător, în nisipul deșerturilor.

A. M.

Cu Trans-siberianul

— Din «însemnările unui drumeț» —

10 Mai. — Două zile și-o noapte s'au scurs, ca un curent în color și năbădăios, de-o clipă, dela debarcarea mea în portul Odessa. Acum, într-un cupeu de cl. II-a, pe un drum pe care nu visasem și nu dorisem nici când să-l străbat, călătoresc cu Trans-siberianul, spre o lume nouă, plină de lucruri vechi, fermecătoare, originală, crudă, nepăsătoare și banală, spre o lume — frumoasă totuși, spre care, deși nu credeam că voi purcede vreodată, gândurile mele zburau neconștient de mulți ani, și în care voi fi peste cât va timp, cu prețul unor ne cazuri pe cari abia mă încumet să le văd în gerul cumplit al Siberiei...

Poate nu le voi vedea niciodată. Cu toată indoiala însă, am convingerea că năzuința și râvna mea de-a ajunge la ținta dorită, stăruința sălbatecă aproape și încăpățânată, cu care mă aventurez pe un asemenea

drum primejdios, îmi voi mulțumi deajuns sufletul și astfel, chiar de nu voi ajunge acolo, în ultima clipă a vieții mele voi zămbi împăcat și fericit de împlinirea măcar pe jumătate a unei dorințe a întregii mele ființe, care devenise o trebuință vitală, scopul chiar al existenței mele.

Dar să las perorările șopenhaueriene.

În compartimentul în care stau și îmi însemn aceste note, se mai află doar un călător, care, după toate aparențele, pare (!) a fi prototipul parvenitului nemurit de genialul Maxim Gorki.

Cu aerul lui de mujik, pretentios «nevoe mare» — și la îmbrăcăminte și la uitătură, mă îndispune grozav. Ca să nu deviu melancolic, sau — ceva foarte primejdios pe pământul «sfintei Rusii» (vai!), nihilist, ies pe coridor și... continuu la geam.

Ce priveliște neuitată, ce fermecătoare priveliște! În zare, ca într-o păclă, stepa așternută de veacuri, pustie și albă, o, atât de albă — cât vezi cu ochii, — ce poate fi mai seducător, mai nou, mai plăcut, decât această întindere imaculată de zăpadă, sub un cer senin, într-o vastă împărăție de pace și de război?..

În compartiment e mai cald. To-varășul meu de drum aromește, iar eu, alivănit în colțul dinspre geam al canapelei, încep să deșir un ghem de amintiri depărtate, din altă viață par'că...

... Era cald, atât de cald cum numai în puține zile din Iulie, când și când, se întâmplă să fie. Și din pricina acestei călduri soporifice și-a aerului încărcat de *spleen* din salonul vilei în care locuiam de câte-va zile în Sinaia, la tanti Elen, eșii în grădină — împreună cu veria Margo, căci cealaltă d'on'șoară, surioara ei, era melancolică, avea trebuință de liniște și asculta cu plăcere partiția pe care o descifra Lia la piano...

În grădina parfumată de grămezile de garoafe, de leandrii și de cei două tiparoși piperniciți și învăluiți de-o poezie caldă, diafană și tăcută, în cadrul tăcut de verdeată, ne privirăm în ochi cu un zâmbet reciproc, plin de ironie și de întrebare. Margo venise pentru ceva și eu de asemenea nu coborâsem desigur scara în grădină fără nici un scop... Rămănea să ne cunoaștem ambiți scopul venirii, depărțării de cei de sus, din salon.

La întrebarea mea alambicată, Proteul (cum o botezasem) îmi spuse că ar vrea să se joace cu mine, dar nu știa ce joc îmi place mai mult. Văzuse că «diavolo» mă plictisește, că mîngia mă indispuie, etc., și era ambarasată neștiind cam ce joc putea ea să-mi propue fără să fie refuzată. În fine îl venii eu în ajutor, scăpând-o de încurcătura ce o chinuia. O invitai pe banca de lângă chioșc și acolo în umbră și parfum, îi povestii vre-o jumătate de oră pare-mi-se, întâmplarea fericită a unui pui de rîndunică pierdut într-o pașiste cu flori albe.

Pe când descriam—în termeni potrivii și foarte literari, tristețea ce cuprinsese pe rătăcitorul pui de rîndunică la gândul că nu-și va mai revedea mama lui iubită, cuiușorul în care își crescuseră aripioarele, ochii micii Margo se umeziră de o înduioșare nemărginită și cu glasul plin de emoțiune și încredere în bună-tatea mea, îmi puse întrebarea:

— Și tu, Nicol, i-ai arătat drumul spre cuiușorul ei! — nu e așa?

Convingerea ce-i strălucea în umezeala ochilor că eu am dus sărmanul puișor rătăcit la casa, la mama sa, îmi umplu sufletul de bucurie și mîngăere. Înăbușit de plăcerea spirituală, nu putui să-i răspund imediat, dar îi luaî cășorul în mîini, plin de cucernicie înaintea acestei divine purități și îi săruta gurița, ochii, obrăjorii rozi și mătăsoși, zulușii negri și moi și—câte-va minute, o privii în extas.

Revenindu-mi apoi, observai că ea nu e de loc surprinsă de felul răspunsului meu, ca și când acesta l-ar fi găsit cel mai mulțumitor, și mă privea cu aerul plin de mulțumire.

La urmă o întreai dacă ar mai vrea, în ziua următoare, să mai asculte istorisirea pătaniei unui fluture frumos...

Primii, înfiorată de plăcerea unei nădejdi într'un alt *noii*, care din lumea lui viitoare, necunoscută, îi surâdea îngerește, atrăgând-o către el, cu o putere nebiruită.

În acea clipă, de-odată cu cele din urmă raze ale soarelui și note ale unei Sonate de Beethoven, zării printre copaci din curtea vecinului, si-

lueta unei fetei de țară, cu o scrisoare în mână, strâns lipită de piept, strecurându-se către grilajul de fier, care despărțea grădina în care eram de acea curte. Margó n-o văzuse. Ajungând lângă grilaj, servitoarea, tânăra și cu niște ochi expresivi, se uită cu grijă în toate părțile și apoi îmi făcu semn să mă duc spre ea.

Nu bănuiam adevărul, ci credeam că vre-o scrisoare pentru noi a fost, din greșeală, dată la vecini și servitoarea mi-o dă. Fără nici o precauțiune deci, neținând seamă sau nedând cuvenita importanță aerului misterios al fetei, mă îndreptai și luaî scrisoarea ce-mi fu oferită—«dela domnișoara...!»—de către servitoare. Auzind că e «dela domnișoara», pentru mine, după întâia clipă de perplexitate îmi apărui dinaintea ochilor chipul frumos, visător și plin de dorință al unei tinere domnișoare pe care o vedeam aproape zilnic dela sosirea mea în Sinaia, printre arborii grădinei vecinilor vilei în care locuim.

Domnișoara Margó văzuse și venise repede lângă mine să vadă ce am primit. Îi arătai scrisoarea, spunându-i ceea ce crezusem că era în primul moment și apoi o rugai să se ducă sus, spre a putea-o citi în liniște. Ea plecă resemnată. Deschise scrisoarea și citii — oh! — citii o.. declarație de amor.. sau cam așa ceva, în stilul cel mai adorabil... — ... A urmat un mic și drăgălaș roman. —

...— Aerul cald al trecutului mort, încărcat de parfum greu și înecăcios, era într-o antimonie care nu putea să dureze, cu gerul cumplit ce începea să pătrundă în vagon din imensa câmpie de zăpadă ale cărei margini se înfiripau cu cerul departe, în zarea de nea și de ceață. Măine dimineată, după afirmațiunea unui savant din Odessa, voi admira una din cele mai splendide aurore boreale. Sunt nerăbdător și însetoșat de necunoscutul frumos.

Printr-o tranziție cam bruscă și o dispartată asociație de idei, mi-aduc aminte că construcția liniei ferate pe care alerg în acest cupeu al Transsiberianului, a fost începută pe la finele anului 1891 și după zece ani, adică 1901, ajunsese la frontiera ruso-chineză. Acesta a fost recordul rapidității în construcția liniilor ferate. S'au făcut cam 600 kilometri anual. Lungimea acestei linii e de 6.533, de la Tșeliabinsk la Vladivostok. În curând vom face de la Vladivostok la Paris, sau vice-versa, adică 11.700 kilometri în 17 zile și 18 ore. Această drum pe mare, e străbătut în 45 zile. Avantagiile — comerciale de sigur, pe care le prezintă această linie, sunt incomensurabile. Ceaiul chinez, etc., parvine piețelor euro-

pene cu mult înaintea celui indic și ceylanez; de asemenea mărfurile europene în Extremul-Orient. Costul transportului, ceea ce-i iarăși important, e mult mai redus. Condițiile de călătorie sunt de sigur anevoioase, dar nu te primejduești ca pe Oceanul Indian de pildă..

...—Uf! Adineauri pătrundea un ger strașnic în compartiment și din această cauză tovarășul meu de drum se deșteptase din piroteala-i suportabilă; acum e o căldură de nesuferit. În atmosfera asta muieșnică se destern alte priveliști mai vii și mai prețioase, fiind mai apropiate, pe dinaintea ochilor mei lăuntrici. Spre a le vedea mai bine să închid ochii... — M'a cuprins o toropeală dulce... Transsiberianul fuge-fuge, răzând, plângând și povestind șinelor grijile, suferințele și bucuriile sale... Iar eu încep să... adorm. A.

DIN MUNȚII CAUCAZULUI

Triburi necunoscute

Munții Caucaz formează o puternică barieră între Europa și Asia. La poalele munților superbi și pe coastele sale, locuiesc și se înmulțesc popoare de rase diferite, cari vorbesc limbile cele mai variate.

Mai de mult, aceste popoare trăiau într-o veșnică neînțelegere, și se dedeau lupte sângeroase între ele; însă după cucerirea rușilor se stabili o pace profundă între dănsii. Această țară minunată rezervă în tot-d'auna surprize călătorului care o vizitează; și turiștii cari se duc să exploateze regiunile înalte se pot întâlni pe negândite cu un trib de evrei despre care n'au auzit vorbindu-ne nici o dată.

După tradițiune, aceștia ar fi scoborătorii direcți din evreii aceia pe cari i-au izgonit din Palestina regiile Assyriei și Babiloniei, înainte de distrugerea primului templu.

Nu există nici un document istoric care să ne permită a hotărâ timpul în care evreii au pătruns în regiunea caucasiană, însă e probabil că din primele secole ale evei creștine, dănsii se aflau destul de numeroși acolo. Astăzi ei locuiesc pe înalte dealuri din Daghestan, unde și-au stabilit locuința în guvernămintele din Baku și Elisabethopol.

Oamenii aceștia formează o populație de aproape trei-zece mii suflete, împărțite în cinci-zece de localități.

În 1883 un trimis imperial a făcut acestor locuitori ai munților privilegiu cari le constitui o autonomie reală și le dete voe să se administreze și să se judece după obiceiurile lor vechi. Limba lor care a păstrat câte-va elemente din cea ebrească cu aceea a Assétilor, aparține grupei limbilor inaniene.

Ei sunt agricultori inteligenți și silitori, cari își cultivă admirabil pământul pe care îl iubesc cu pasiune.

Dânșii cultivă orezul, tutunul, vița, arborii fructiferi și plante colorante. Vinurile lor sunt căutate și vopseaua din plante este cea mai bună din lume pentru vopsitorii persani.

Față de acești agricultori robuști se poate recunoaște cât sunt de nedrepti eropenii de a-i crede pe evreii din statul lor neputincioși la munca câmpului.

Acestor munteni le sunt de o potrivă necunoscute atât mizeria cât și bogăția; cea mai mare avere la dânșii nu depășește jifra de două-zeci mii ruble; cel mai sărac dintre dânșii își are casa sa și o bucată de pământ.

Evreii munteni au ochii vii, fruntea lată, nasul lung și drept. Bine făcuți și de statură înaltă, dânșii au înfățișarea mărețată.

Femeile au mijlocul subțire fin, mlădios, părul negru, gura mică, nasul drept și fin. Pielea lor este albă, palidă și ovalul feței încântător; aceste femei sunt foarte frumoase.

Viața casnică și religioasă a acestui popor este bazată pe *adati*, adică obiceiurile strămoșești și tradițiunea orală. Și aceste obiceiuri recomandă să iubească pe vecinul său și pe copiii acestuia ca și pe rudele sale; să-i ajute și să-i protejeze în primejdie.

Și pentru dânșii aceasta nu era numai o recomandare de formă, faptele lor dovedesc.

Iată vre o câte-va din ele, alese la întâmplare:

În toate satele după serviciul divin, tinerii, băieții și fetele, străbat străzile mergând din casă în casă și se întorc la biserică încărcăți de daruri. Toate darurile acelor sunt destinate săracilor sau mai bine zis bolnavilor, căci la dânșii nu există sărăcie. Dar nu numai către aproapele lor se arată primitorii, umanitari și generosi: în ochii lor ospitalitatea este o datorie sfântă; și dânșii o practică cu o dezinteresare fără seamăn. Străinul care vine să bată la ușa lor, ori care ar fi calitatea, naționalitatea și religia sa, este primit cu dragoste și, lucru rar de altfel, îndată ce individul a trecut pragul casei ospitaliere, tot ce aceasta are mai bun i-se pune la dispoziție. Evreii aceștia au fost văzuți nu numai servind, îngrijind și reconfortând pe oaspele lor, dar chiar împărțind cu el modesta lor avere și sacrificându-și viața pentru a o scăpa pe a sa.

Și totuși sunt răzbuunători. La dânșii legea talionului și vendeta sunt în cinste.

Când unul dintrânsii a fost asasinat, locuitorii satului se reped spre casa mortului; bărbații și femeile plâng, scoțând strigăte disperate.

Din timp în timp tac, și în mijlocul tăcerii răsună o voce care pronunță blesteme îngrozitoare. E mortul, cere răz-

bunare. Obligațiunea de a-l răzbuna se transmite întregii familii ca o moștenire imprescriptibilă.

Și nu numai pe omorător trebuie să-l omoare, ci și pe rudele acestuia și mai cu seamă pe cel dintâi om care se va întâlni după moartea victimei. Dacă în cele dintâi trei zile după omor, părinții mortului n-au reușit să-l răzbune, cei mai vechi din trib se adună pentru a împăca pe inamici.

Răscumpărarea sângelui vărsat variază între o sută și șase sute ruble. Dacă răscumpărarea este admisă, toate rudele asasinului se duc împreună în casa victimei pentru a-și cere îngenunchii iertare. Părinții victimei îi ridică și îi sărută în semn de reconciliare: din momentul acela toți se consideră ca rude, născute din același sânge. Totuși, ucigașul nu este primit așa de repede; îl trimit mai întâi în exil în vre-un sat îndepărtat, unde stă închis timp de un an. După aceea se întoarce în satul lui natal pentru a se împăca la rândul său cu familia victimei. De astădată este primit, iertat și, lucru ciudat, ia în sânul familiei locul pe care îl ocupa defunctul. Tatăl și mama, fratele și sora victimei îl numesc fiul lor, fratele lor; copiii pe cari i-a lăsat orfanii îi dau dulcele nume de tată.

Casele, zidite din piatră, cu acoperișul în formă de terasă, sunt așezate toate în același fel: un singur etaj cu trei apartamente. Partea cea mai mare și care nici odată nu rămâne neocupată, este aceea destinată amicului, adică străinului.

Și aici, în sanctuarul acesta cu pereții ornați de incrustațiuni ingenioase, ei pun tot ce au mai elegant: dulap din lemn de cedru, înalt și sculptat peste tot, arme vechi, vase frumoase de porțelan, pline totdeauna cu flori. A doua parte aparține stăpânului casei; deși mai puțin somptuoasă decât cealaltă, este totuși destul de bine decorată. Dar cel de al treilea apartament, al femeilor, este rău îngrijit și plin totdeauna de tot felul de ustensile.

Și muntenii aceștia nu sunt de loc contra poligamiei. De obicei au câte trei sau patru femei, toate deopotrivă legitime. Când li se vorbește despre aceasta, amintindu-le că coreligionarii lor ori unde ar fi ei, sunt monogami, dânșii răspund că aceia au călcat obiceiurile strămoșești și fac observația că regele Solomon, cel mai înțelept dintre oameni, nu era monogam.

Cât despre femeile lor, ele nu au viața liniștită și monotonă a femeilor musulmane. Ele nu cunosc lenea; se scoală dimineața în zori, reînsuflețesc focul sfânt din cămin, care nu trebuie să se stingă nici odată, aduc apă, mulg vacile și muncesc la câmp; gătesc mâncare, curăță casa, cresc copiii, le fac haine lor și soțului.

Cineva le-ar lua drept sclave, nu soții. Și în realitate bărbatul e stăpânul lor absolut.

Când vre-una din femei nu-i mai place, o izgonește. La drept vorbind nu o alungă dela dînsul, ci pune de i se zidește o locuință departe de aceea în care locuiește el.

Și de aci înainte nu mai e soțul ei; însă ea continuă să muncească pentru dînsul. Mai mult decât ori când e servitoare și sclavă.

Cât despre el, stăpânul, nu-i place să muncească neconținut.

Am spus că își cultivă cu multă îngrijire pământul. Asta e drept, însă e de adăugat că îl muncește fără să se muncească prea mult și fără să prelungească prea mult ziua de muncă. Îl întâlnești ori când prin țarină, armat din cap până în picioare. Călăreț excelent, el se repede cu calul pe care l'a crescut și dressat singur, pe panta cea mai dreaptă. Robust și oarecum fanfaron, îi place să-și încerce forța, dibăcia și îndrăzneala.

Are vocea sonoră și îi place foarte mult vinul produs de via sa. Trăiește în bună înțelegere nu numai cu coreligionarii săi, ci și cu triburile vecine.

În alte părți evreii și mahomedanii se urăsc și fug unii de alții; dar acolo, în regiunea înaltă a Caucazului, se înțeleg și se caută. De multe ori chiar se întâmplă ca cei doi munteni, evreul și musulmanul, schimbă armele și își dau sărutarea frățească.

Din acel moment prietenia lor este inviolabilă; sunt legați unul de altul pentru toată viața; dușmanul evreului este și al musulmanului și sunt gata ori când să moară unul pentru altul. Dar toate astea nu împiedică pe musulman de a numi pe amicul său *kepti*, adică frate rătăcit. De asemenea când se întâmplă ca un *kepti* să îmbrățișeze islamismul, triburile musulmane din vecinătate celebrează acest eveniment. I se dă convertitului titlul de *șeic* și se prostornează în fața lui. Un trib îi trimete ca frumosi, un altul cea mai frumoasă fată din țară; toți îl copleșesc cu daruri.

Sinagoge evreilor munteni sunt construite toate după același plan. Au săli foarte spațioase, cu ferestre înalte și largi. Într-unul din ziduri este ascuns dulapul, sculptat cu finețe, unde este închisă sfânta scriptură; lângă acest dulap este altarul și în mijlocul sălei catedra de unde rabinul predică.

Femeilor le este interzis să asiste la ceremoniile religioase; dar în zilele de sărbători mari dinsele pot sta în picioare pe pragul templului și să asiste de departe la serviciul divin. De altfel ele nu sunt tocmai evlavioase, de oare-ce li se spune că femeia fiind o ființă inferioară, ea nu poate să îndeplinească către Dumnezeu aceleași datorii ca bărbatul.

Acești munteni sunt monoteiști pentru că sunt evrei; și cu toate acestea au un

cult arzător pentru o mulțime de semize și de genii pe cari îi cred că exercită o influență profundă asupra destinelor omenești. Dumnezeu suprem, adevăratul Dumnezeu al lui Israel, al cărui nume este oprit de a se pronunța, contemplă pe aceste genii cu o privire îngăduitoare și ia parte la întreprinderile lor. Câte una din aceste ființe supranaturale se arată oamenilor și vine să-i pedepsească sau să-i răsplătească; dar cea mai mare parte rămân nevăzute și se mărginesc să aștepte fenomene extra-ordinare prin cari își manifestă mulțumirea sau necazul lor.

Printre cele mai venerate figurează geniile cari protejează pe cei slabi, pe cei umili și pe călători. Cum este *Nim Negu* care ia de mână pe călător și îl conduce până la locuința ospitalieră a israelitului. De asemenea este *Heh Novo* care, în mintea evreului muntean nu este altul decât profetul Ilie.

Acesta nu se arată de cât în noaptea de Sâmbătă spre Duminică, noapte care poartă numele său și în timpul căreia sunt pregătiți în toate satele și în toate casele, să primească zeul. El vine îmbrăcat cu costumul și sub forma unui călător, sfârșit de oboseală. Intră și se așează lângă cămin. Fericit omul care îl primește, îi toarnă vin și îl roagă să rămână! Hambarele lui vor fi pline de grâu, familia sa se va înmulți și va trăi mulți ani pe pământ.

S'a pretins adese-ori că, credința într-o viață viitoare n'a existat nici odată la poporul lui Israel.

Dacă este așa, apoi evreii din partea de sus a Caucazului se deosebesc de ceilalți israeliți, din punctul acesta de vedere. Aceștia cred cu fermitate într-o viață viitoare și viața aceasta pe care o întrevăd dincolo de mormânt, are o mare înrăurire asupra vieții pământești. Dar credința aceasta a învăluit-o într-o pânză curioasă de legende.

Imediat după moarte, sufletul, nemuritor, incoruptibil, se ridică la cer. Cerul este împărțit în șapte etaje cari servesc de locuință soarelui, stelelor, îngerilor, harhanghelilor, serafimilor și sufletelor purificate.

Ajuns pe pragul cerului al șaptelea, care este paradisul, sufletul așteaptă sentința care trebuie să decidă de soarta sa. La sfârșitul zilei a șaptea, este introdus într-o colibă, unde Dumnezeu ascuns în dosul unei perdele de foc, va prezida la judecata sa.

În colibă, împrejurul unei mese de aur, sunt așezați cei drepți, strămoșii, și câte-va rude apropiate ale mortului, cari vin să pledeze în favoarea sa. Dumnezeu îi ascultă în tot-d'auna cu bună-tate. La dreapta lui Dumnezeu, invizibil, stă un înger care ține în mână un cântar. La chemarea acestui înger, bunele și relele genii ale defunctului, aleargă să se așeze pe talerele balanței: cele

bune de o parte, iar cele rele de alta, și după rezultatul acestei încercări își primește pedeapsa sau recompensa.

Însă nimeni nu ajunge în Paradis, fără să treacă prin purgatoriu, care în mintea acestor evrei se confundă cu infernul, pe care și-l incipuesc așezat în adâncimea pământului. Cei drepți abia trec pe acolo și sfârșesc prin a se purifica într-un foc ușor. Dar sufletul îngreuia de păcate nu pătrunde în infern de cât după ce a rătăcit mii de ani dela un capăt la altul al universului.

La sosire, demonii îl apucă.

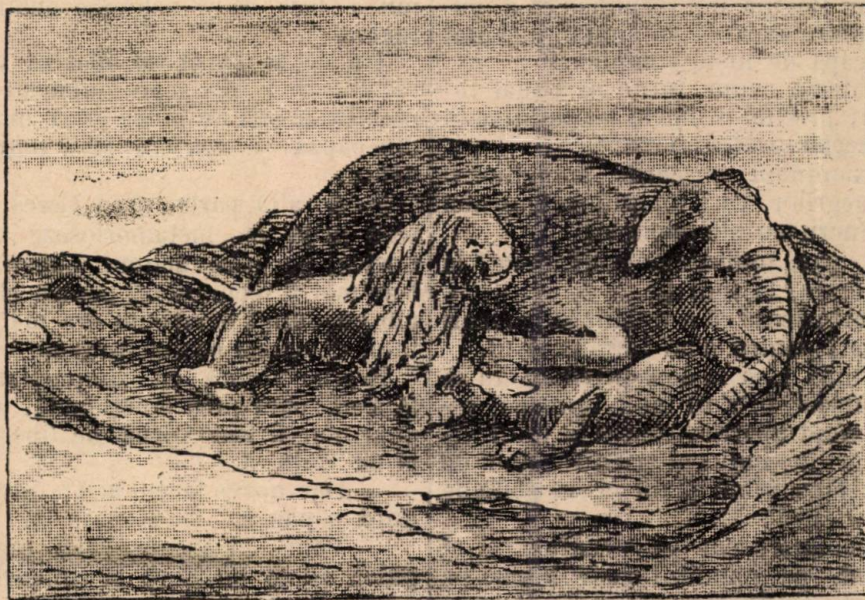
Ei îl trec printr'un foc din ce în ce

mai arzător, până când se purifică. Atunci geniile negre, după ce au lucrat cu zel și după placul lor la scăparea eternă a acestui suflet, sunt silite să libereze prada.

Dar singura cărare care conduce dela infern la paradis, e foarte cu greu de străbătut. E un fir de aramă incandescent, și se poate înâmpla ca, târât de vre-o greutate secretă, sufletul să cadă în iad, unde va trebui să sufere din nou încercările cari îi vor șterge ultima pată pentru a putea în sfârșit să intre regenerat și imaculat, în paradis.

C. Arg.

UN BASSO-RELIEF ANTIC

Din această ilustrație se poate vedea pînă la ce grad de perfecțiune ajunseseră străbunii noștri, romani, în sculptură. Basso-relieful *ci-că* re-

prezintă lupta dintre un leu și un... elefant.

Orî cum, azi suntem departe... — și în sculptură!

CELE TREI AVENTURIERE

— Mare roman de aventuri senzaționale —

— Urmare —

Viitorul? Nu-l mai vedeam fără Regina. Oare cuvintele d-nei Ceres nu erau o înștiințare?

Astăzi, când îmi aduc aminte de gândurile mele de atunci, îmi fac severe muștrări.

Timp de patru zile viața mea trecu ca un vis.

Tot palatul părea cuprins de friguri. Servitorii, soldații, ofițerii, funcționarii, alergau în toate părțile, făcând bine înțeles mai multă gălăgie de cât treabă.

Se lustruiau parchetele, se așezau pretutindenți flori și candelabre.

Regina nu mă lăsase să iau parte la pregătirea acestei serbări, al căreia scop principal era furtul.

Cei cari voiau să mă întrebuințeze la ceva, fură opriți de Regina, care căpătase în această privință ordinul guvernatorului.

— Șeful nostru, îi spuse dînsa, prepară izbânda loviturii. Prin urmare nu trebuie să-l necăjim.

D-na Ceres, manifestându-și dorința de a fi eu însărcinat să scriu invitațiile pentru serbare, Regina merse pînă acolo cu delicateța, încât declară că nu știu să scriu.

Regina conducea pregătirile, dând ordine în toate părțile; toți o ascultau, fără obiecțiuni.

Din când în când trecea pe lângă mine și, strângându-mi mâna, îmi șoptea:

— Ce vină poți avea d-ta, dacă eu nu vreau să fii ucis?

Și n'aveam nici o vină nici pentru faptul că din zi în zi o iubeam tot mai mult.

... Era spre sfârșitul zilei a patra. După douăzeci și patru de ore serbarea era să înceapă. Și după aceea puteam pleca din nou, liber, spre largul oceanului.

Îmi exprimasem față de Regina teama ca nu cumva Epaminonda să nu se ție de cuvântul ce ne dăduse de a ne lăsa să plecăm.

Dar Regina îmi răspunse că d. guvernator avea să se simtă încântat că scapă de niște complici.

Stăteam acum într-o sală mai retrasă, privind ultimele preparative ce se făceau pentru serbare.

Examinam mișcările caraghioase ale negrilor, cari nu știu să facă nici un lucru cu simplitate.

Ei par totdeauna condamnați la exagerare, la imitație.

Mărturisesc că a trebuit să fac mari eforturi pentru a-mi înfrâna risul.

Ultima mea zi de captivitate era să o sfârșesc într'un mod aproape vesel, când apariția bruscă a unui vizitator în mijlocul curții pline de flori, făcu să-mi piară ori-ce poftă de răs.

Recunoscusem pe teribilul șef al Mafiei, pe banditul care lăsase pe Estrela pradă jaguarilor, pe Orsoni, persecutorul meu etern.

Și cum eu făcui câțiva pași îndărăt, căutând să observ, fără să fiu observat, Satina se apropie repede de mine și mi zise:

— Vino repede!

— Pentru ce?

— Așa mi-a spus Regina.

Era un motiv destul de puternic pentru Satina și chiar pentru mine.

Am străbătut în fugă mai multe încăperi; înțeleg că Satina avea grijă să nu trecem prin nici una din sălile exterioare, pentru ca să nu putem fi zăriți de afară.

Însfârșit ne oprirăm în salonul de joc, care comunica cu sala de primire a guvernatorului.

Am recunoscut încăperea aceasta după culorile deschise ale tapiseriei.

Regina și Fureta ne așteptau acolo. Blondina mea prietenă îmi făcu semn să mă apropiu și-mi șopti:

— Orsoni și-a anunțat sosirea.

— Știu. L'am zărit adineaori în curtea palatului.

— Partea proastă a situației este că guvernatorul este foarte înspăimântat. Se pare că unul dintre prie-

tenii săi a avut vre o dată daraveri cu Mafia, și a învățat s'o cunoască.

— Așa dar, dânsul ar fi dispus să ne predea?

— Ar fi făcut-o fără să stea mult la îndoială. Mi a declarat-o fără înconjur: Mafia plătește regește acelor cari o servesc, și suprimă pe aceea cari i se împotrivesc.

— Așa dar suntem pierduți!...

— Nu, căci cochetăria d-nei Ceres ne-a venit în ajutor. Eu am făcut observația că dacă Mafia putea să-i ofere mult aur, în nici un caz n'avea să-i poată da toate bijuteriile femeilor elegante din Bonis.

Și observația aceasta a prins. D-na Ceres a devenit eroică.

Fără să ție seamă de spusele soțului ei, a declarat că nimica nu o va putea face să-și schimbe hotărârea luată.

Tot de la dânsa am aflat că vaporul cu care venise reprezentantul dușmanilor noștri nu putea intra în port, din cauză că apa era prea puțin adâncă.

Pe de altă parte, d-na Ceres avusesse grija să metamorfozeze vasul nostru, pe care acuma nimeni nu l-ar mai fi recunoscut, pentru că din alb cu dungă verză cum era mai înainte, devenise acuma negru.

Regina vorbea cu simplitate și fără să pară prea emoționată, ca și cum n'ar fi fost vorba de libertatea și de viața ei.

— Dar noi ce facem aici? întrebai, după o pauză.

— Vom sta ascunși aici, și vom putea asista nevăzuți la convorbirea dintre Orsoni și guvernator.

— Dar dacă ne va surprinde, guvernatorul nu se va supăra?

— Nu, pentru că așa m'am înțeles cu dânsii. D-na Ceres a fost chiar veselă de propunerea aceasta, mărturisindu-mi că soțul ei, știindu-se ascultat, avea să fie mai puțin laș.

... În camera alăturată, d. Epaminonda și d-na Ceres așteptau pe divanul lor algerian sosirea înaltului oaspe.

Sărmanul guvernator tremura de teamă.

Dar d-na Ceres îi șoptea mereu cuvinte de încurajare. În cele din urmă Epaminonda declară hotărât:

— Voi jura că mă evadat... Nu pot să-ți refuz nimic, frumoasa mea Ceres. Numai că, dacă se va întâmpla să nu fiu crezut...

— Dacă vei afirma într'un mod serios, te va crede... Ce interes ai putea avea să minți?

— Cu toate acestea, presupune că viața mea ar fi în pericol; atunci ai voi să renunți la bijuteriile tale?

D-na Ceres răspunse, plină de dragoste:

— O femeie iubitoare nu poate ad-

mite să aibă de tovarăș un om mort. Tu ești pentru mine bijuteria cea mai scumpă.

Epaminonda fu încântat.

— Sigur de dragostea ta, hurubița mea dragă, aș avea curajul să înfrunt ori ce primejdie. Voi fi neclintit ca o stâncă.

Apoi, guvernatorul sună, și dădu ordin lacheului ca înaltul oaspe să fie introdus.

CAP. V

Inima îmi bătea cu putere.

Fureta și Satina stăteau pe covor, ca și cum nici nu le păsa de ceea ce se petrecea alături.

Aceste două fete aveau o încredere oarbă în Regina; erau sclavele ei devotate.

Regina însă privea cu interes printr-o spărtură a tapiseriei. Fără să-i mai pun vre-o întrebare am imitat-o.

Orsoni intrase.

Era îmbrăcat într'un elegant costum mexican.

Nimic nu te vor fi putut face să ghicești într'ansul pe șeful sinistru al unei înspăimântătoare asociații de bandiți.

Salută curtenitor, și luând loc pe un scaun, începu ast-fel:

«Sunt încântat că pot mulțumi ilustrului guvernator Epaminonda, apărătorul justiției, pentru graba pe care a pus-o de a da ascultare cererilor autorităților mexicane.

Guvernatorul se înclină fără să răspundă.

Privindu-l, am priceput îndată cauza tăcerii sale.

Tremura de teamă.

Dacă ar fi fost singur cu Orsoni, omul acesta ar fi fugit.

D-na Ceres răspunse pentru dânsul, și o făcu cu un ton destul de convins.

— Vai! seniore, mulțumirile d-tale ne sfâșie inima.

Dușmanul meu fu uimit de această declarație.

Totuși întrebă cu cea mai mare liniște:

— Ce înseamnă aceste cuvinte? Aș fi dezolat dacă frumoasa Ceres ar suferi din pricina mea vre-o neplăcere.

— Ah! răspunse Ceres, nu distinsul senor mexican este pricina suferinții mele, ci tocmai tâlharii pe cari îi urmărește.

— Atunci îi voi pedepsi pentru această crimă împotriva frumuseții.

— După ce îi vom prinde din nou, sfârși Ceres, cu vocea peste măsură de întristată.

De astă dată Orsoni își pierdu răbdarea.

(Va urma).

TOȚI ABONAȚII LA
«**ZIARUL CALĂTORIILOR**»

PARTICIPĂ,

cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii:

1) O sobă «**Godin**» No. 3, cumpărată de la cunoscuta casă : Industria Metalică «**Marcu**», B-dul Elisabeta, No. 5.

2) Una pușcă fină de vânătoare, cu 2 țevi, cal. 12, din vechea și renumita fabrică **Pieper-Bayard**.

3) Un pistol automat de buzunar, **Pieper-Bayard**, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.

4) Una carabină de mare precizie, cal. 22, **Pieper-Bayard**, semi-automată.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman**, 44, calea Victoriei, furnizorul Curții Regale.

5) Una oglindă mare venețiană de cristal ;

6) Una măsuță de toaletă, cu oglinzi de cristal ;

7) Una mașină de cusut de mână ;

8) Două frumoase tablouri.

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile **Marco Dattelkremer**, str. Carol, No. 62.

9) Una pendulă de birou ;

10) Una chisea de argint de China, foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere **Schmith & Stratulat**, calea Victoriei, 53.

11) Un gramofon perfecționat ;

12) Una mandolină, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victoriei, 54.

13) Una fructieră, argintată și aurită, cu 12 cuțite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) Una toaletă de bambu veritabil, cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie și bambu, **D. Littmann**, strada Lipșcani, No. 3.

15) O duzină crema «**Flora**».

16) O » săpun «**Flora**».

17) O » pudră «**Flora**».

18) 2 ceasornice de argint, pentru bărbat.

19) 5 abonamente pe 6 luni la ziarul umoristic «**Veselia**».

20) 5 abonamente pe 3 luni la ziarul «**Universul literar**».

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților «**Ziarului Călătoriilor**».

Prețul abonamentului lei 5 p. un an, 2.60 p. 6 luni.

NOUILE PREMII

ALE ZIARULUI

„UNIVERSUL”

Cu începere de astăzi, ziarul „Universul” oferă abonaților săi următoarele mari și de valoare premii:

OVILA LA SINAIA

construită anume anul acesta pentru abonații noștri, în pozițiunea cea mai încântătoare a Sinaei, pe str. Furnica

Un dormitor de bronz

foarte elegant, de mare valoare, cumpărat de la „INDUSTRIA METALICĂ MARCU”, Bulevardul Elisabeta, No. 5

UN DIVAN-PAT

Un salon modern

cumpărate de la marele magazin de mobile „La Centrala”, Marcu Dettelkremer, str. Carol, No. 62

Un mare pedestal de marmoră sculptat pentru flori

Un ceasornic de aur pentru bărbat și O pereche cercei cu 6 pietre de diamant

cumpărate de la cunoscutul magazin „Ceasornicăria Colței”

Una pendulă de perete artistică lucrată bătând orele

O elegantă pendulă de birou și

Două fructiere

cumpărate de la marele magazin de horologerie și bijuterie Theodor Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 9

Cu toate că acordă aceste mari premii, „Universul” menține aceleași prețuri de abonament, adică:

Lei 18 pentru un an; lei 9.15 pentru 6 luni; lei 4.63 pentru trei luni.

Abonații mai primesc gratuit „Universul Literar”, iar cei ce se abonează cu începere de azi mai primesc un volum din:

MEMORIILE REGELUI CAROL I

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 30 bonuri: pe 6 luni 14 bonuri; pe 3 luni 5 bonuri

Una bicicletă, o pușcă de vânătoare

și Un pistol automat,

cumpărate dela marele magazin de arme B. D. Zisman, calea Victoriei, 44

Un gramofon

perfecționat

și

Una vioară

sistem Stradivarius

cumpărate dela marele magazin Jean Feder, calea Victoriei, No. 54

Un flaut ornat cu fildeș

cumpărat dela magazinul La Harpa, calea Victoriei 5.

Un inel de damă cu piatră antică de valoare

10 tablouri aquarele

Șase ceasornice pentru bărbați

Șase ceasornice „Réveil”

20 abonamente pentru 6 luni la ziarul „Veselia”

10 „ „ 6 „ la „Ziarul Călătorilor.”

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara
« 2.60 « 1/2 « « « «

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚEA —

În căutarea smaragdelor cu aur nativ. — (Vezi pag. 4632).

ABONAMENT

LA

„ZIARUL CALATORIILOR”

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

**IN CĂUTAREA SMARAGDELOR
CU AUR NATIV**

Pe linia drumului de fier care străbate fostele moșii ale Apașilor, între Noul-Mexic și Republica mexicană, conversațiile nu s'au prea variate. Calătorii, fie că sunt slujbași, ingineri sau simpli mineri, se gândesc la timpul când albi nu puteau umbla prin locurile acestea decât cu singura condiție de a nu-și parasi arma din mână, altfel...

Pielele-Roșii, depose date, persecutate și prin urmare veșnic razvratite, au pus stăpânire pe toate imaginațiile; nu se mai vorbește decât de ei în compartimentul luxos care duce către Rio-Grande pe yankeul aventuros și pe indolentul mexican.

Doctorul Peterson, pe care trenul de lux îl aducea la El Paso, reședința o-bicinuită, făcea excepție de la această regulă.

Atașat serviciului companiei de drum de fier, avusese dese-ori prilejul de a se găsi în relații cu indienii regiunii. În locuința sa dela El Paso găzduise și îngrijise adesea indienii Navajos, coborâți din munți pentru a-și vinde rarile produse ale grădinilor lor și cazuți victime ale vre-unor altercații provocate mai totdeauna de mușterii lor albi-americieni.

Și, foarte curajos, el luase apărarea indigenilor în timpul călătoriei, spunându-le că indienii erau cel puțin tot atât de umaniți ca albi și că dacă inapoiau răul pentru rău, știa de asemenea să recunoască și binefacerile.

„Cum fac șacalii!” — adăogase foarte ironic inginerul Marwell.

El Paso, un oraș nou, este ceeace americanii numesc o *junction* adică o gară unde se încrucișează două linii de drum de fier.

Exclusiv industrial, el nu e locuit de cât de împiegați și lucrători ai companiei. Și mai mult seamănă cu un lagăr de cât cu un oraș, așa de grăbiți sunt locuitorii săi să plece spre o regiune mai puțin sălbatică, de cum li se isprăvesc angajamentele.

Doctorului Peterson îi plăcea însă El Paso, impresurat de munți, și nu se gândesc de cât la vremea când înflorirea orașului îi va permite să se stabilească acolo cu soția și fetița lui rămasă la Saint-Louis, orașul lor natal.

Foarte bucuros, doctorul voi să le facă onorurile orașelului, tovarășilor săi de drum care calcau pentru prima oară pământul nisipos al strazilor lui, prea largi. Două indieni, un bărbat și o femeie, tineri amândoi cu fața sălbatecă și temătoare în același timp, cari se odihneau pe peronul gării, îl dete prilejul să-și reinceapă conversația favorită.

„Priviți ce înfațișare superbă au! Ce mândrie în privire! Ce grație în cea mai neînsemnată mișcare!”

— *By Jo!* râse un yankeu.

Auziți, câtă literatură pentru a ne arăta o pereche de cerșetori!

— Nu știți ce zici, protestă doctorul. Dacă ai fi cunoscut elementele numai, ale etnografiei, ai recunoaște în omul acesta, scoborătorul vechilor regi ai provinciei.

Privește pana ce poartă la frunte, ținută de banda ce-i înconjoară fruntea; n'ar avea dreptul să se împodobească cu ea dacă n'ar fi de vița regească.

Strămoșii lui, împărăteau aci pe când ai dumitale, acolo, curăteau cartofi pentru porcii stăpânilor lor!

Cei doi Indieni înțeleseseră oare că inimosul doctor, luase apărarea rasei lor? căci un surâs le lumină fața când veni în spre ei, urmat de tovarășii sai de drum, afara de cel pe care 'l apostrofase, și care, foarte precaut, batea în retragere, pretextând că-și uitase geamantanul în gară.

„Cerșetori! cerșetori! Dar i-a priviți, giuvaerul ce are la mână femeia!”

Oferind o monedă de argint Indienei, pentru a o îmbânzi, îi lua mână și i-o ridică la înălțimea feței sale.

„Priviți! un smaragd incrustat într-o bucată de piele de șarpe cu clopoței! Un smaragd superb, cu reflexe verzi! Dar ia priviți! firisoarele acestea de aur nativ care țese o așa de tainică rețea, chiar în mijlocul pietrei!”

— Dacă'ar vrea s'o vândă! Sugeră un privitor.

După părerea Indianului, amatorul de pietre scumpe, atingea prea de aproape mână tinerei femei, căci avu un gest spre cuțitul petrecut în cingătoarea sa, și în ochi, se ivi o flăcăre ostilă.

„Vrei s'o vinzi? îl întrebă și doctorul.

— *No sell*, făcu laconic Navajo. Nu 'l de vânzare.

Și, reluându-și sacii, bărbatul și femeia, se depărtară în spre munți.

Ciudat, murmură Peterson, privindu-i cum se depărtau. Sunt mai bine de zece ani printre Navajos, și e pentru prima oară când văd eu o așa de frumoasă piatră prețioasă în mâinile lor.

Și cum un inginer spunea că piatra aceasta trebuie să provină dintr'un loc din munți, — cunoscut de Indian, Peterson își aminti numai de cât de o legendă pe care o auzise mai de mult, când sosise în țara aceasta. Un munte locuit de spirite, de genii ai căror ochi erau tot de odată, ca soarele și ca marea, aveau stră-

lucirea smaragdului și galbenul aprins al vinelor de aur.

Au trecut de atunci șase luni, în timpul cărora, tânărul medic a avut prilejul să revadă pe cei doi Indieni și să le facă mai multe îndatoriri. Într'o zi i-a apărut împotriva unor pungași ce le căutau pricină, când veniseră să vândă fan.

Altă dată fusese să caute pe fetița lor care era bolnavă de pojar, și după ce petrecuse o săptămână încheiată, la căpătâiul miciei bolnave, avu fericirea s'o scoată din ghiarele unei morți sigure.

Și așa, iată că într'o seară, pe când doctorul reincepea o partidă de poker cu trei camarazi, se aud lovituri grabite în ușa camerei.

Este Chola, indiana cu smaragul cu aur.

— Pacho fermo, Pacho veré fermo, — zise ea.

— Cum, Pacho e bolnav? Ce are, friguri, vărsat?

În ochii indiane se vedea o groază teribilă. Doctorul Peterson, aruncându-și cărțile pe masă, își puse flacoanele cu medicamente în trusa de călătorie, lămurindu-și prietenii:

— Știu foarte bine! E absurd să pleci în puterea nopții pentru a merge cine știe unde să îngrijești un nenorocit de indian, care nici nu m'î va mulțumi dacă îl voi pune pe picioare. Dar eu îi iubesc pe acești navajos. Ce să fac?

După cum ghicise doctorul, Pacho era apucat de friguri. Nu era greu să ghicești boala: vărsatul negru îl culcase la pământ în câteva ceasuri pe acest voinic indian. Medicul însă nu sosise prea târziu.

După lămuririle primelor remedii, lăsă Cholei instrucțiile trebuincioase și se duse în oraș pentru a-și orândui afacerile, apoi veni și se instală în locuința indianului, de unde nu se mai mișcă timp de opt zile; casa indianului era o colibă foarte spațioasă, sprijinită de o stâncă ascuțită și dominată de una din acele locuințe vechi, zidite la intrarea peșterilor adânci ce se întâlneste foarte des prin munții Noului-Mexic.

După vre-o cincisprezece zile Pacho era complet restabilit. La rugămintele doctorului, se lăsă în fine să fie transportat în antica „Cliff-dwelling” cu odaile mari, pline de soare.

Coliba, împreună cu coloniile-i pline de microbi, fu dată pradă focului.

Peterson își reluase ocupațiile dar își făcuse obicei să vină în fie-care Duminică la prietenii săi indieni.

Într'o după amiază sta visător pe terasa locuinței, la soare, privind la zborul unui condur. Pacho, care îl observase cât-va timp în tăcere, se apropie de el și atingându-l ușor pe umăr, îi zise:

— Condor singur. Tu singur. Tu, bolnav aici.

Punându-și mână pe inimă, urmă în jargonul lui enigmatic:

«Squaw gone. Papoose gone. You sik».

Ceea-ce vrea să spună că :

«Nevasta și copilul tău sunt departe, și te gândești așa de mult la ei, că te vei îmbolnăvi».

Și cum, tânărul doctor, încerca zadarnic de a-și ascunde emoția, ochii lui Pacho străluciră, și ridicându-se, zise :

«You go. Go su papoose. You come».

Adică :

«Vreau să te duci să vezi pe nevasta și copilul tău. Vino după mine !»

Intrară în casă, într-o odaie zidită în stâncă, Indianul ridică o cuvertură întinsă pe zid și ast-fel descoperi o stâncă enormă care numai prin simpla apăsare a umărului său, se învârti împrejurul ei însăși, lăsând să se vadă o galerie îngustă.

După ce merșeră pe ea vre-o douăzeci de pași, cei doi oameni ajunseră la marginea unei crăpături care tăia inima muntelui. Cei doi pereți perpendiculari erau despărțiți de un abis larg de cinci sau șase metri, al cărui fund nu se zărea ; de sus cădea o lumină cenușie care nu împrăstia de cât foarte puțin întunericul.

Ridicând capul, Peterson zări o bucată de cer de un albastru mohorât. Dar orificiul crăpăturii trebuie să fi fost foarte ridicat de-asupra capului său, căci constată că colțul acesta de cer era presărat cu stele — stele vizibile în plină zi, — ca din fundul unui puț !

«Mergem», zise Pacho.

Apucară pe o platformă care ducea de-alungul zidului de piatră, dar așa de îngustă în cât nu putea să pună picior lângă picior. Doctorul sta la indoială, dacă trebuia sau nu să-l urmeze. Dar Indianul repetă :

«We go».

Și se lăsă să fie condus pe poteca impracticabilă, fără să îndrăznească a-și ridica sau pleca privirea, de frica ametelei

I se părea că zidul l-ar atrage mai puțin, dacă vederea sa n'ar fi fost turburată de adâncimea abisului.

Cu toată precauțiunea aceasta, la un moment dat, picioarele îi tremurară sub el.

Dar la tipătul lui, Pacho întinse mâinile la spate și îl menținu cu fața lipită de stâncă, lăsându-i timpul să-și vie în fire.

Cât timp dură unibletul primejdios, pe cornișa îngustă de-asupra abisului ? O jumătate de oră ? O oră ? Doctorul când povesti mai târziu extraordinara-i aventură, nu putu să precizeze amănuntul acesta.

Iși aminti numai că pietrele cari formau poteca aceasta aeriană, erau netede și lucioase ca și cum ar fi fost călcate de numeroase generațiuni de excursioniști.

În câte-va minute va avea însă cheia enigmei...

Cu o exclamație guturală, Pacho se opri pe marginea cornișei, în fața unei stânci eșite în afară pe zidul opus.

Dintr-o săritură, străbătea prăpastia largă de mai puțin de trei metri în dreptul acesta și cădea drept în picioare pe platforma din față a cărei suprafață e puțin mai mare de cât aceea a unui scaun.

«You come ?» pronunță Indianul scoțându-și cuțitul lat de vânătoare. Vii ?

Istovit cum era Americanul, săritura aceasta de trei metri, i se părea imposibilă. Șovăia.

O slăbiciune a picioarelor, o clipă de zăpăceală, și ar fi dispărut în adâncime. (Vezi ilustrația).

Dar vocea prietenoasă îi zicea :

«You come ?»

Și, scuturând amorțea ciudată care îl năpădea, se aruncă cu un efort puternic, și ajunse pe platforma din față, mirat de a fi dus la capăt o încercare grea, așa de ușor.

Pacho, în vârful picioarelor, vărse cuțitul între două bucăți de stâncă și folosindu-se de mâner ca de un reazâm, se suise până în interiorul crăpăturii.

Peterson nu întârzie să-l imite. Îl văzu aplecat d'asupra unor fragmente de quartz pe cari le dete la o parte ; băgă mâna într-o gaură și scoase vre-o douăzeci de bucăți dreptunghiulare de lemn tare pe care le așeză după lungimea lor.

Crăpătura în care se desfășura scena aceasta mută, era ceea ce alpiști numesc un «horn». Ea se lărgea în sus ; la bază de abia putea cuprinde un om.

Băgând extremitatea fie-cărui lemnisor, în găuri făcute în stâncă, Pacho se ridica încet, adăogând pe măsură ce se înălța, una după alta treptele improvizate. Ajuns la o înălțime de vre-o zece metri, dispăru de odată din ochii tovarășului său aruncându-i de sus chemarea lui obișnuită :

«You come».

Și, escaladând la rândul-i scara ciudată, Peterson pătrundea într-o cameră foarte vastă, scobită în stâncă. În fund, se ridica o statuă a Dumnezeuului mexican cu fruntea împodobită cu pene de *quetzal*. Și în semi-întunericul ce cuprindea odaia cu pereții formați dintr'un fel de stâncă neagră, fulgere verzi ieșau din pământ.

Privind cu atenție, Peterson observă că pământul era acoperit cu smaragde, la fel cu acela pe care Chola îl purta la mână. Călca pe o bogăție nesfârșită !...

Iată cum d. Peterson, devenit cel mai bogat cetățean din Saint-Louis, povestește sfârșitul aventurii sale : Se duse să vândă chiar el la New-York smaragdele aduse din templul acela de Pacho și el, cu prețul primejdiilor ce povara prețioasei lor mărți le făceau și mai mari și se întoarse în munți cu o sumă, a cărei

importanță refuză în tot-deauna a o spune, Pacho o împărți în două.

Sili pe doctor să primească o parte, iar pe cea laltă o împărți între Indianii tribului său. Partea doctorului Peterson se sui la un milion ? la două ? Nimeni n'o știe.

Dar servitorii săi spun, că are câte-odată coșmaruri când visează că umblă pe cornișa îngustă sau că sare peste prăpastie.

Unul dintre prietenii lui îi spunea într-o zi să se întoarcă la templu pentru a aduce încă o încărcătură de smaragde. Atunci doctorul i-a răspuns :

«Chiar de aș fi ruinat, chiar de n'as mai avea ce să mănânc, și tot nu m'aș mai întoarce la templul cu smaragde. Să mai încerc încă odată drumul acesta infernal, ar însemna să mă omor singur !...»

Aug. Mig.

FENOMENE ELECTRICE

UN VAPOR MAGNETIZAT

Vaporul englez «Trafalgar» a fost în ultimul timp victima unui rar și curios fenomen electric. Plecat din portul Talbot, vaporul se îndrepta spre Bastia ; în timpul drumului fu asaltat de o spaimântătoare furtună de zăpadă.

Viteza fu încetinită, pentru că altminteri, din cauza ceții ce se răspândise, lesne s'ar fi putut produce vre-o ciocnire cu vre-un alt vas.

Tot luptând mereu contra elementelor, vasul ajunse până la înălțimile dela Wolf-Rock. Deodată o detunătură puternică acoperi zgomotul furtunii. «Trafalgarul» fu învăluit într-o flacără albastră orbitoare. O trombă de apă se ridică, năvălind pe puntea vaporului.

Din fericire numai un singur om dispăru ; mai mulți marinari scăpară ca prin urechile acului de o moarte sigură.

Căpitanul Davis declară că văzuse în momentul exploziei o bombă de foc roștogolindu-se pe valuri și dispărând în mare, după ce dăduse naștere trombei.

Toate accesoriile de fier și de oțel ale vaporului începură să licărească, ca și cum ar fi fost acoperite de fosfor. Un ofițer, care în momentul exploziei stătea cu mâinile pe o bară de fier, fu aruncat la o mare distanță cu mâinile pârлите.

În camera mașinelor licăriră miile de scântei cu o flacără ciudată.

Mecanicii fură orbiți de zgomot și de lumină ; din fericire panica nu dură decât un singur moment, mulțumită sângelui rece al ofițerului de serviciu.

Toate busolele de pe bord erau deteriorate și vaporul trebui să se îndrepte la întâmplare spre Falmouth. Acolo se constată că vaporul fusese în întregime magnetizat.

Trebuia să se mărească mult presiunea

pentru ca diferitele piese ale mașinelor să poată fi puse din nou în circulație. Ceasornicele și cuțitele oamenilor din echipaj fuseseră de asemenea electrificate: cele dintâi nu mai mergeau, iar cuțitele deveniseră niște simple magnete.

Inginerii au declarat că numai două mijloace există pentru dezmetizarea vaporului. Sau toate piesele metalice să fie demontate și supuse unei bai de oleu ferbinte sau prin odihnă mai îndelun-

gată vaporul să-și peardă magnetizarea.

Proprietarul «Tratagarului» alege acest de-al doilea mijloc, ca fiind cel mai puțin costisitor.

Vaporul va trebui să se odihnească cel puțin un an.

Cât despre fenomenul care a produs această curioasă magnetizare, nici până azi n'a putut fi explicat într'un mod științific.

R. Bon.

Așezămintele frigorifice din Londra

S'a auzit că de curand, la un bănchet, mai mulți paleontologiști, au avut plăcerea să manânce fripturi preparate din carnea unui mastodont dezgropat din pământul înghețat al Siberiei, și care, după atâtea mii de ani de la moartea lui era încă... bun de mâncat.

Înghețarea artificială n'ar pretinde asemenea rezultat. Fără îndoială, că, în principiu, ea păstrează materia organică, la infinit. Dar numai în principiu! Experiențe foarte convingătoare au probat că carnea își pierde însușirile hrănitoare după ce a stat mai mult de două luni în gheață.

Francis Bacon fu cel dintâi învățat care a recunoscut proprietățile prezervatorice ale apei înghețate. Fu chiar victima descoperirii sale, care nu trebuia să intre în domeniul practic de cât după două veacuri și jumătate.

cu care socotea să se folosească pentru a-și conserva un vânat.

Păci însă și după câte-va zile muri.

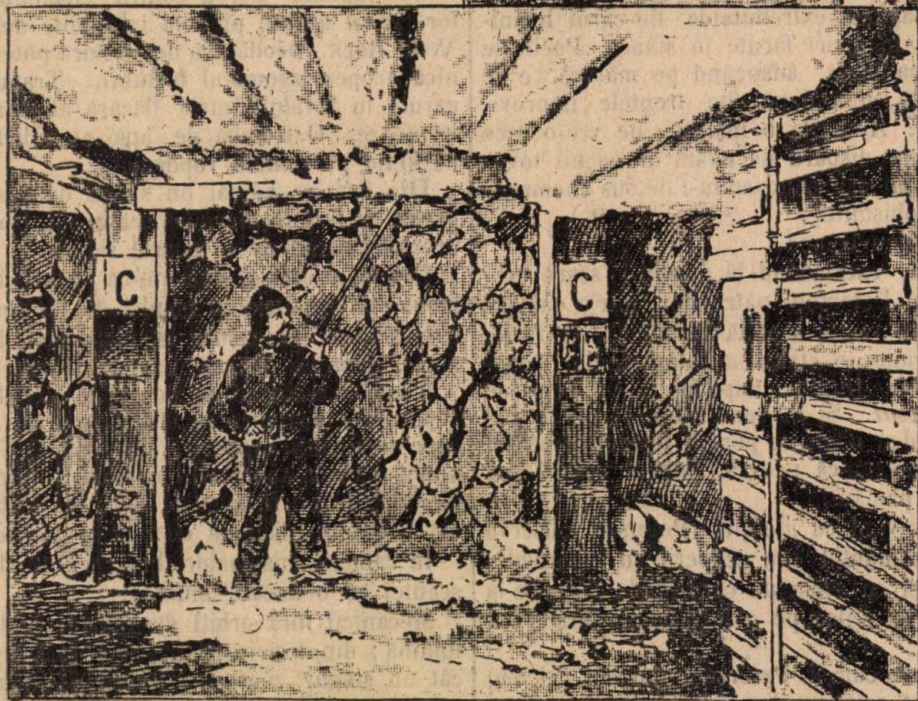
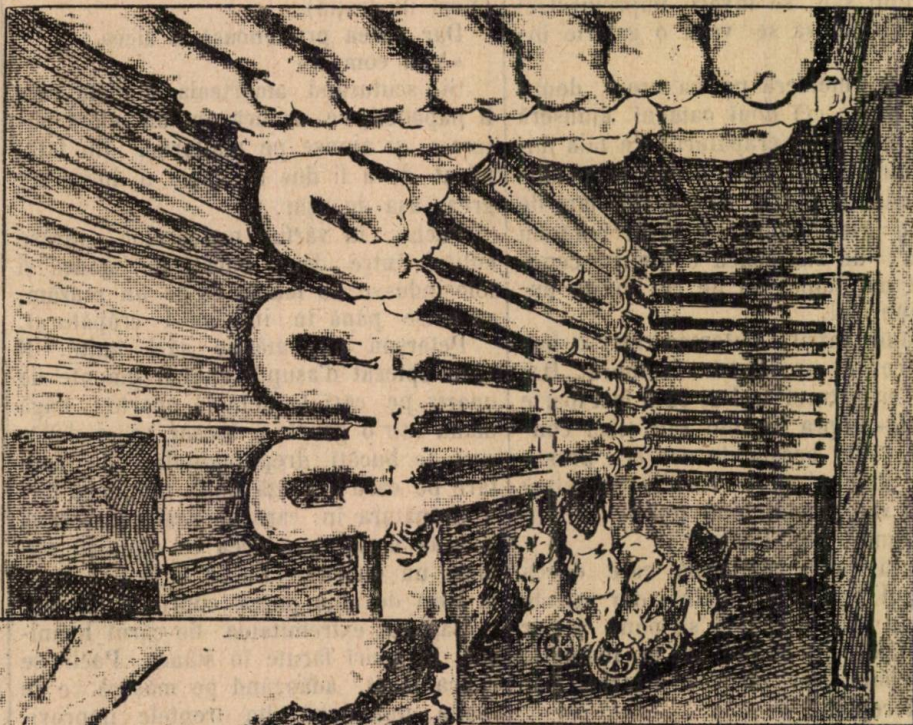
Acum trebuie să ne scoborâm până la anul 1880, pentru a găsi o aplica-

diile de igienă ale plutirii îndelungate și scăpa echipagiile și pasagerii de teribila amenințare a scorbutului, boală provenită din mâncarea rea.

După câți va ani, principiul era aplicat pe o scară întinsă pentru conservarea cărnei.

Acum vre-o două-zeci de ani, se încercă a se introduce în Paris mieii din Noua Zeelandă aduși de vapoare frigorifice. Dar crescătorii francezi începură o campanie împotriva încercării acestei—care în cele din urmă trebui să cadă.

Cele mai mari așezăminte frigorifice sunt la Londra. S'ar putea cita Charterhouse-Store, ale cărui pivnițe sunt astfel echipate pentru a con-

Ilustrul Francis Bacon fu într-adevăr cel dintâi bărbat de știință care studiă proprietățile acestea. În 1626, la vârsta de 66 de ani, eși din casă, pe un ger teribil, să adune zăpadă

ție practică a înghețării, când pașeboturile începuse să încarce ghețării pentru păstrarea alimentelor. Data aceasta trebuie reținută căci îmbunătăți într'un mod simțitor, con-

serva 1.700 de tone de produse alimentare (carne de măcelărie, păsări, vânaturi, unt, ouă, etc.) Scheletele de berbeci și sferturile de boi, expediate din Australia, din Noua-Zeelandă, Argentina, Rusia, Franța, sunt orânduite în camere sub-pământene pe cari litere sau numere permit să fie descoperite mai repede.

În momentul când se pune în vânzare această carne o transport în alte camere în cari e expusă simultan la curenți de aer rece și cald, care o dezgheață încetul cu încetul.

Mlg.

CELE TREI AVENTURIERE

— Mare roman de aventuri senzaționale —

— Urmare —

— Așa dar, dacă înțeleg bine, tâlharii nu mai sunt în mâinile d-tră?

— Vai!...

— I-ați pus în libertate?

Ceres își împreună mâinile:

— Cum puteți crede una ca asta, seniore? Să punem noi în libertate pe niște oameni urmăriți de d-tră?...

— Atunci?

— Tâlharii au evadat, acesta este adevărul.

— Au evadat!

Orsoni se ridicase în picioare, cu ochii roșii de mânie.

Acuma redevenise din nou mizerabilul în privirea căruia gheaiă îndată gândul crimei. Era aceeași groază față contractată a omului care o condamnase pe Estrela la cea mai crudă dintre morți.

Epaminonda tremura de spaimă; dinții îi clănțneau în gură.

Dar d-na Ceres era mereu plină de curaj.

— Nu bănuiam nici noi nimica, continuă dânsa. Când seniorul și-a anunțat sosirea, am trimis după vinovați. Eram fericiți că puteam arăta în modul acesta toată bunăvoința noastră pentru marea republică confederată a Mexicului...

— Și?...

— Soldații au găsit închisoarea goală; păsările sburaseră.

Apoi, cu vocea din ce în ce mai convingătoare, frumoasa Ceres adăugă:

— Dar puteți fi sigur că-i vom prinde din nou. Am trimis soldați să-i urmărească, făgăduindu-le o răsplată.

Cred că nu va trece mult până când vor fi aduși din nou aici, și atunci îi vom da o puternică escortă, pentru a-i conduce până la vaporul d-tale.

Urmă un moment de tăcere; una din acele tăceri amenințătoare care precedează marile furtuni.

În luptele omenestii, atmosfera se încălzește de multe ori de electricitate, ca și în convulsiunile naturii.

În sfârșit Orsoni rupse tăcerea:

— Voi aștepta! zise dânsul. Apoi inspirat de un gând fericit, adăugă:

— Bine înțeles că toate cheltuielile făcute de d-tră vă vor fi înapoiate.

Și zicând acestea, scoase din buzunar o pungă de mătăasă, cum poartă toți eleganții din regiunea Puebla.

Punga aceasta trebuia să conțină fără îndoială vre-o două sute de ludovic.

Orsoni o întinse lui Epaminonda:

— Iată prima jumătate din ceea ce

cred că vă datorez. Când tâlharii își vor fi predați, veți avea și cealaltă jumătate.

În momentele acelea viața mea era în joc. Cu toate acestea, mă cuprinsese o poftă nebună de râs. Era o splendoare să privești fața guvernatorului.

Sărmanul, cântărise punga cu o singură privire și-și dăduse îndată seamă de importanța sumei ce conținea.

În același timp însă, îndoiala îl chinuia.

— Nu pot primi suma până când fugarii nu vor fi din nou prinși.

— Ei!... doar aceasta nu poate fi de cât o chestie de câte-va ore.

— Nu zic nici eu altfel. Ori cum însă, trebuie să admitem și ipoteza că tâlharii nu vor fi prinși.

Și cum figura lui Orsoni deveni dintr-o dată teribilă, Epaminonda se grăbi să adauge:

— E drept că m'aș mira foarte mult dacă nu vor fi prinși, pentru că soldații mei cunosc foarte bine toate împrejurimile, pe când fugarii sunt niște străini. Dar cinstea mea bine cunoscută, încă împiedecă să primesc o sumă pe care n'am câștigat-o încă.

Și cu mâna tremurătoare întinse punga lui Orsoni.

Dar șeful Mafiei răspunse cu sinceritate:

— Te rog să păstrezi banii aceștia.

— Oh! suspină guvernatorul, aș muri de supărare, dacă ar trebui să mă despart de asemenea bogăție, după ce am avut-o în mâinile mele.

Orsoni răspunse, cu o ironie mușcătoare:

— Liniștește-te, d-le guvernator, în nici un caz nu vei mai înapoia banii aceștia.

— Cum asta? Ce voești să spui?

— Am siguranța că veți face totul pentru prinderea tâlharilor, cari sunt așteptați cu nerăbdare de justiția din Vera-Cruz.

«De altfel poți anunța soldaților d-tale că sunt hotărîți, în caz de izbândă, să dublez răsplata pe care le-ai făgăduit-o.

— Oh, exclamă Ceres, vă asigur că soldații noștri vor face tot ce le va sta în putință: și dacă nu vor reuși, nu va putea să le impute nimeni lipsa de ardoare.

Orsoni o întrerupse însă și zise cu hotărîre:

— Eu nu sunt de părerea d-stră.

Și cum cei doi soți îl priveau întrebător, dînsul continuă:

— Mă servesc de propriile expresii ale d-lui guvernator... Soldații cunosc foarte bine terenul și niște străini cari nu-l cunosc de loc, n'ar putea lupta cu dinșii...

— Oh, asta este perfect adevărat!

— Atunci trebuie să ajungă și d-ta la aceeași concluzie ca și mine: dacă soldații nu vor reuși, asta va însemna că e la mijloc trădare.

Urmă un moment de tăcere; Epaminonda nu mai știa ce să răspundă.

— De altfel, continuă Orsoni, despre asta să nu te neliniștești. Mă însărcinez să pedepsesc eu însumi pe aceia cari mă vor trăda!

— D-ta? murmură negrul înspăimântat.

— Eă, stăpânul fulgerului.

Nu mi-am putut stăpâni o tresărire. Îndată mi-am adus aminte de cadavrul din Brasset, pe care l'zărisem cu craniul găurit de o formidabilă scântee electrică.

Stăpânul fulgerului?.. Așa dar Orsoni era autorul catastrofei pe care nimeni din Havre nu si-o putea explica?

Zadarnic îl devoram cu privirea, căutând să prind soluția problemei.

Trăiam unul din acele momente când simțurile omenestii agitate, par a-si fi îndoit puterea de percepere.

L'am văzut pe Orsoni băgând mâna în buzunar și apoi scoțând-o repede.

Pentru ori care altul, acesta ar fi fost un gest mașinal lipsit cu desăvârșire de ori ce importanță.

Eă însă, avui impresia că zăresc în mâna închisă a teribilului meu dușman, un mic obiect de formă cilindrică.

Orsoni vorbi din nou:

— Da, eu, stăpânul Fulgerului, voi lovi fără milă pe ori cine va încerca să se opună voinței mele. Ceea ce voreș eu trebuie să se întâmple. Nenorocire acelor cari m'î vor sta în cale!

Îl văzui apoi căutând cu atenție în jurul său. Apoi privirea i-se opri într'un punct. Fără îndoială găsisese ceea ce căuta.

Banditul întinse mâna, mâna în care ascundea micul obiect cilindric și zise:

— La chemarea mea fulgerul răspunde fără întârziere. Trădătorii arătați de indexul meu răzbunător vor fi străbătuți de fulger întocmai ca această panoplie.

Pe zid erau niște arme aranjate în formă de evantai. Dedesubtul lor era o mașină de cusut de fabricație americană, pe care fără îndoială d. Epaminonda o cumpărase de la vre-unul din acei negustori ambulanți cari năvălesc în fie care an în Haiti, în tocmă ca un nor de lăcuste.

Peste măsură de uimit, având impresia că eram victima unei halucinații, am fost orbit de o scântee fulgerătoare, urmată de pocnituri sinistre.

Între panoplia din perete și mașina de cusut se încrucișau fulgere albe, umplând întreaga încăpere de o lumină bizară.

După aceea Orsoni băgă din nou mâna în buzunar, și cu o voce aproape amicală, continuă:

— Dar eu nu voesc să vă ameninț. Știu prea bine că aici fie-care își va face datoria. Sunt într-o casă prietenă, și cred că nu voi avea nevoie să-mi exercit puterea mea magică.

„Voi fi oaspele d-tră până în ziua când imi veți elibera pe criminalii cari au evadat. Arătați-mi apartamentul pe care va trebui să-l locuiesc până atunci.

Cu un gest aproape mecanic, Epaminonda întinse mâna spre sonerie.

Și când apără un servitor, guvernatorul ordonă cu voce solemnă:

— Conduceți pe domnul în apartamentele rezervate domnului președinte al republicii Haiti.

Orsoni mulțami cu un gest, și eși pe urma lacheului.

Abia se închise ușa în urma lui, și Regina fu lângă doamna Ceres.

Aceasta murmură cu vocea plângătoare:

— Ai auzit, copilo?

— Da, regină a frumuseții, am auzit, dar nu m'am neliniștit.

— Ah! știu că ai nevoie de mult curaj pentru ca să nu te neliniștești în asemenea împrejurări.

Blonda copilă clătină capul în semn de negare și zise:

— Nu e curaj, ci e încrederea în făgăduiala ta.

— Ai dreptate. Ori-ce s'ar întâmpla, mă voi ține de făgăduiala pe care ți-am dat-o; dar și tu să îndeplinești ceea ce ai făgăduit.

— Toate bijuteriile europenilor vor fi în mâinele tale, mâine seară.

— Foarte bine. Până atunci să stați închiși, pentru ca nu cumva dușmanul vostru să vă întâlnească.

— Așa vom face.

— După serbare — continuă frumoasa Ceres cu glas încet — îți voi da un pașaport. Veți ajunge astfel în port, te veți imbarca și veți pleca liberă la larg, împreună cu tovarășii tăi. Speram că te voi putea reține mai multă vreme în palatul meu. Dar sosirea neașteptată a mexicanului și puterea magică pe care o exercită asupra fulgerului, m'au silit să-mi schimb planurile.

— Recunoștința mea nu va fi mai puțin mică, răspunse Regina. La plecare voi lăsa câteva cuvinte pentru dușmanul nostru în așa chip formulate, ca dînsul să nu bănuiască nici

odată ce rol a avut în această afacere bunătatea frumoasei Ceres. Până atunci, arată-ne unde trebuie să ne ascundem pentru a fi în siguranță până când va suna momentul acțiunii.

«Să dai ordin să ni se aducă acolo și obiectele de care vom avea nevoie pentru a ne transforma.

Un sfert de oră după aceea Regina, Satina, Fureta, împreună cu mine, eram închiși într-o cameră din catul de sus. Fereastră, care se afla la o distanță de vre-o treizeci de picioare de pământ, era și ea mascată de frunzele arborilor giganti ai parcului.

Nimeni n'ar fi putut să ghicească prezența noastră în acel loc.

Atunci Regina se apropie de mine:

— Măine va trebui să fur invitațiilor pietrele lor prețioase. Asta însă nu înseamnă nimic. Interesant ar fi să răpesc d-lui Orsoni obiectul pe care l'a ascuns adineori în buzunar.

— Cum?... Așa dar crezi?

— D. Orsoni fabrică fulgerile după voința sa. Sunt foarte curioasă și aș dori să aflu în ce mod procedează.

CAP. VI

Concepția de guvernământ la negri este asemănătoare cu aceea care apăsă asupra popoarelor europene în veacul de mijloc.

Reflecția aceasta mi-a stârnit-o modul ciudat în care am fost silit să iau parte la serbarea d-lui Epaminonda.

Fără îndoială, nici un moment n'ar fi putut fi vorba să iau și eu parte în mod oficial, de oare-ce Orsoni fusese invitat și dînsul, — aceasta după stăruința Reginei.

Și cum scumpa mea prietenă blondă declarase d-nei Ceres că eu trebuia să le supraveghez în tot timpul operației, mi s'a dat un post de observație de unde puteam vedea fără să fiu văzut.

Deveni locatarul podului, adică al acelei părți din pod care se afla de-a supra saloanelor.

Trebuie să știți însă că podul acesta era de o construcție specială, anume făcut pentru spionaj.

Eram un captiv, care știa că jos, sub picioarele sale, se juca o partidă al cărei preț era libertatea, dar care n'avea încă habar în ce mod avea să se joace partida aceasta.

Căci Regina, mereu doritoare de a nu mă amesteca în micile ei afaceri de furt, nu-mi dăduse nici un amănunt.

Și cu toate că eu eram foarte curios, nu îndrăznisem să-i pun vre-o întrebare.

Tot ce știam era că prietenele mele vor fi deghizate.

Și-acum, din locul meu de observație, le căutam în mulțime.

În saloane era un adevărat potop de lume. În lumina orbitoare a numeroaselor candelambre oameni de toate colorile se încrucișau, îmbrăcați în niște toalete, despre cari întrunirile noastre moderne nu ne pot da nici o idee.

Alături de îmbrăcămintea europeană pe care o poartă colonia străină, femeile negre apar în niște costume strigătoare la cer; colorile cele mai disparate sunt împreunate cu o lipsă de bun gust nemaipomenită.

Bărbații purtau de asemenea niște costume cât se poate de «curioase».

De-abia acum înțelegeam bine descrierea pe care un talentat scriitor francez o făcuse despre societatea haitiană.

Dar realitatea, situația mea critică, mă făcu să părăsesc repede asemenea gânduri.

În zadar căutam cu privirea în toate părțile: prietenele mele nu se vedeau nicăieri.

Și cu toate acestea, serbarea era acum în plinul ei.

Epaminonda și Ceres însă apăreau ca niște stăpâni de casă perfecți.

De unde dracu găsiră dânsii într'un timp așa de scurt toți artiștii cari defilau acum pe scenă, încântând auditoriul?

Mai curios era faptul că eu însu-mi eram interesat de unele numere.

Succesul era mare și publicul aplauda zgomotos. Mai cu seamă trei clovni muzicali avură un succes nebun; după ce se coborîră de pe scenă, aceștia fură luați pe sus de spectatori, și conduși la bufet.

Dar prietenele mele tot nu se arătau.

Cei trei artiști despre care v'am vorbit, mă făcură ce e drept să mă gândesc un moment că ar fi vorba despre vre-o transformare a Reginei. Dar erau trei bărbați, și nimic la ei nu-mi arăta că presupunerea mea era întemeiată.

Oricât de bine s'ar travesti cine-va, nu se poate transforma așa de complet, în cât nici chiar un prieten să nu-l mai recunoască.

O iubesc prea mult pe Regina, pentru ca privirea mea să poată fi înșelată.

Reprezentăția se apropie de sfârșit. Iată, toată lumea se ridică. Dansul începe din nou, zgomotos.

Oare unde sunt prietenele mele?... Neliniștea începe să mă cuprindă din nou! o sudoare rece imi acoperă fruntea.

Dar iată că din salon porniră strigăte de veselie.

Ce se întâmplase?

Toți invitații părăsiră saloanele, și străbătând curtea, se îndreptară spre partea de sus a grădinii. Și cu toate acestea nu plecau încă.

Femeile eșiseră cu umerii goi, și noaptea era rece.

Din ascunzătoarea mea le admiram, gândindu-mă la cuvîntul legendei:

«Fie-care femei își are în ceruri steaua sa. Și steaua aceasta scîntee pentru a arăta fericirea, și se stinge odată cu viața. Așa a voit-o domnul din momentul ce a îngăduit diavolului să ducă în imperiul său, sufletul nobilei Iolanda de Harlabar.»

În momentul acela legenda avea pentru mine ceva mistic, și mă întrebam în care parte a cerului licăria stelelor care prezida destinele mele și ale prietenelor?

Eram așa de nervos, în cât mărturisesc că aș fi plâns dacă aș fi zărit dunga de foc a unei stele căzătoare.

Cu toate bogatele mele cunoștințe astronomice, spiritul meu turburat ar fi recunoscut în acea cădere o prevestire rea.

Din fericire nici o stea nu căzu.

Acuma grămada invitațiilor era în grădină. De-o dată, o detunătură, urmată de o ploaie de aur răspândită printre copaci, mă făcu să tresar.

Era focul de artificii. Îl uitasem cu totul, de și Regina îmi spusese că în Haiti nu se putea serbare reușită fără această parte a programului.

Mulțimea era foarte veselă și aplauda cu frenezie. Eu însumi îmi uitasem un moment neliiniștea, și priveam cu interes spectacolul.

Dar iată că acum invitații se întorceau în salon.

Abia îmi reluasem din nou locul meu de observație deasupra salonului, când o voce clară și oare cum urioasă, ajunsese până la mine:

— Mi s'a furat colierul de opale!

Cine scosese strigătul acesta?

N'am putut afla, dar strigătul fu urmat de o furtună întreagă de reclamații.

— Lanțul meu de perle a dispărut!

— Mi s'a furat diadema de safire!

— Unde este brațeleta mea de rubine?

Invitații se agitați acum în toate părțile: fie-care descoperea lipsa bijuteriilor.

Era o spaimă generală. În adevăr, abilitatea prietenelor mele, pe cari nici chiar eu însumi, care știam ce avea să se întâmple, nu reușisem să le surprind, operând,—avea în ea ceva magic.

Dar iată că niște strigăte mai puternice se ridicară, acoperindu-le pe celelalte.

Nobili soți Epaminonda și Ceres se văicăreau, trăgându-se cu mâinile de păr.

Dacă n'aș fi știut înțelegerea cu Regina, aș fi crezut și eu că în adevăr

Ceres fusese victima furtului, atât de bine se prefăcea tălăhăroaică.

Dezastrul era complet, general. Toți erau furați, și nimeni n'avea nici cea mai mică bănuială asupra persoanei hoților.

Epaminonda sună adunarea trupei de gardă a palatului. După aceea ținu un discurs inflăcărat soldaților, căutând să le stimuleze zelul.

Probabil că bandiții operaseră în timpul focului de artificii. Soldații trebuiau să pornească în urmărirea hoților, și să-l aducă, vii sau morți.

Valoroșii soldați haitieni se puseră îndată pe lucru.

Așa dar, Regina reușise. În ce mod? Nu știu și nici nu-mi pasă.

Dar odată cu toate bijuteriile de aur și cu toate pietrele prețioase, odată cu însuși frumosul topaz al lui Orsoni, mica pungășoică, blondă mea Regina, furase și libertatea mea.

CAP. VII

Săream în sus de entuziasm. Din fericire, zgomotul general era așa de mare, în cât mișcările mele dezordonate nu puteau fi luate în seamă.

Constatasem un furt de care Orsoni se văita cu voce tare, din cale afară furios.

Prietenele mele nu-l cruțaseră de loc. Îl contemplam cum își întorcea toate buzunarele pe dos, și nu mai puteam de bucurie când vedeam că toate erau goale.

Orsoni își prăpădise toate obiectele pe cari le avea în buzunar, dar făcea gălăgie mai ales după un talisman.

Era fără îndoială obiectul cu care produsese fulgere în camera lui Epaminonda.

Sărmana mea Regină, dacă cineva ar mai îndrăzni vre-o dată să-ți facă imputări pentru furturile tale, îi vei putea răspunde privindu-l drept în față:

«Mi-am răscumpărat furturile printr'un act de eroism. Am furat arma aceluia care dorește moartea noastră.»

Probabil că d. Epaminonda și dolcea sa soție aveau aceleași păreri, de și n'aveau aceleași motive de ură împotriva șefului Mafiei. Îi vedeam cum priveau vaețele lui Orsoni cu surisuri ironice.

Guvernatorul se simțea mai asigurat acum când se vedea tovarășul unor oameni cari nu se sfiau să-și bată joc de mexicanul care venise la ei să-și dea aere de stăpân.

După primele momente de uimire, invitații se grăbiră să părăsească locurile acelea, unde siguranța personală nu mai era decât un moft, de vreme ce fie-care era în drept acum să-și bănuiască vecinul.

Servitorii stinseră lumânările, după

ce avuseseră grijă mai întâi să devoreze resturile rămase la bufet.

Orsoni, neștiind pe cine trebuia să-și verse mânia, se întorsese în camera sa.

Eu așteptam numărându-mi bătăile inimii. Mă gândeam că momentul plecării se apropia, de vreme ce Regina se ținuse de aagajamentul luat.

În adevăr, în curând un zgomot ușor mă făcu să mă întorc.

Era Fureta.

— Ești așteptat, îmi șopti dînsa. Dar să nu faci zgomot.

Ne-am strecurat binișor pînă la etajul de jos. Eram acum în buduarul negrilor, uniți atât de bine prin dragostea bijuteriilor altora.

Pe covor era o grămadă de bijuterii.

D-na Ceres, în genunchi, își plimba mâinile printre ele, admirându-le strălucirea.

În ochii sărmanei femei era o licărire de nebunie. Și cum n'ar fi fost astfel, când își vedea realizat visul ei cel mai frumos?

Mai practic decât soția sa, Epaminonda adusese o lădiță. Acum trebuia să-și convingă tovarășa că trebuia să ascundă cât mai repede prada.

(Va urma).

ÎN ȚARA VENDETELOR.

OBICEIURI SARDE

Sardinia este o provincie care și-a păstrat obiceiurile, costumele și caracteristica rasei care o populează. Locuitorii ei sunt din firea lor foarte buni călăreți și pot fi asemănați cu arabii sau conducătorii abisinieni așa că se explică foarte bine că în țara aceasta, rău făcătorii pot scăpa foarte ușor justiției, invocând un alibi.

În Sardinia se găsesc câmpii, în cari pasc stăvi întregi de cai. Vre-un vinovat care se teme de rigorile legii, incalcă primul cal ce vede și zboară ca vântul pe câmpii, prin șanțuri, prin răpe. Când calul său începe să dea semne de oboseală, călărețul îl schimbă fără să ceară voe proprietarului turmelor ce întâlnește. Astfel, în câteva ceasuri, a străbătut sute de kilometri, alibiul lui e atunci indiscutabil.

Nevoia aceasta de a invoca alibiuri este în Sardinia mai des, de cât se crede, de oarece «vendetele» nu sunt rare acolo. Cu toate acestea, prefectul său prelatul intervin adesea pentru a face pace între familiile vrăjmașe. Potrivnicii schimbă sărutarea de împăcare și se reunesc la un banchet somptuos, prezidat de către mijlocitor. Dar «pacea aceasta nu poate avea loc cât timp numărul uci-gașilor și răniților unei părți, nu atinge numărul celei-lalte. De aceea o

împăcare nu se săvârșește de cât după ani mulți, plini de peripeții sângeroase.

În timpuri obicinuite, Sardul e foarte cavaleresc și generos, în deosebire față de femeii.

Călătorii cari se opresc în Sardinia, fac constatări foarte interesante. Ast-fel, în zilele de sărbătoare, lumea se adună pe piața orașului în cea mai mare rânduială. Pietonii formează două coloane, mergând una lângă alta, în sens contrariu. Fie-care își păstrează mereu locul său. Când vre-unul se oprește fie pentru a-și aprinde țigara, fie pentru a vorbi cu un prieten care merge în cealaltă coloană, toată lumea se oprește, părând că ascultă de o poruncă. Circulația reîncepe îndată ce se mișcă cei cari au întrerupt-o.

La Cagliari, în deosebire, am fost martor a unui obicei foarte curios și în care firea galantă și romantică a Sardului se arată în toată mărirea ei.

Logodnicul n'are voie să pătrundă în casa în care locuiește logodnica lui de cât cu câte-va zile înaintea cununiei.

Înaintea acestei epoci, dacă tânărul voeste să vorbească cu fata, trebuie s'o facă pe fereastră. Aceasta se întâmplă nu numai în străzile mărginașe, dar și pe străzile principale, unde locuiește aristocrația.

E o priveliște ciudată pentru călător, de a umbla pe străzi când a înserat, și ast-fel a fi de față la conversațiile aceastea originale, întovărășite de romanțe, și de muzica mandolinelor și chitarelor.

M.

DIN CAMBODGE

Dăm aci imaginea celei mai bizare și mai minunate pagode din câte există în întregul regat Cambodge din Asia.

Construită de aproape două secole și renovată la finele veacului trecut, această pagodă atrage, prin ciudătenia ei arhitectonică și oarecum artistică, pe toți drumeții albi mai de seamă, hălăduiți prin meleagurile Extremului-Orient.

Automobilul, care se vede dinaintea intrării în această pagodă, e al unor americani bogați cari fac înconjurul lumii în el și cari, trecând prin aceste locuri, n'au putut rezista dorinței de-a vizita această pagodă minunată, al cărei interior e ca'n «o mie și una de nopți».

fi.

Note de drum

Cale lungă și obositoare. Să urci mai multe ceasuri tot povârnișuri drepte și netede, agățându-te ba ici de o iarbă târătoare, ba dincoace de câte un colț de stâncă vântată și grispată, e ceva. Dar și bucuria mea nu fu mică când mă văzu în sfârșit sus, sus de tot pierdut

prin clăbucii uriași de nori negri și roșii în bătaia soarelui ce sta să apue. Se desfășura o priveliște interesantă și rară: în spate printr-o păclă de umbră verzuie vedeam păduri, dealuri, stânci ascuțite cu chipuri sperioase, sate ascunse prin văgăuni strimte sau văi largi, presărate cu ape șerpuitoare și repezi, iar în fund prin culmile albastre ce se resfărau în nesfârșita zare, uimind vederea cu mă-

reția naturii nespuse de impunătoare, o câmpie netedă și neagră, înconjurată la orizontul din ce în ce mai închis cu Siretul sclipitor în umbră. În față se petreceau altele. O mare de aburi greoi cu forme bizare se năpustea în rostogoliri furioase izbinou-se de munte, pe care soarele îl învăluia încă o clipă în văpaia ce pălea cu încetul.

Dela o vreme însă și ochiul — obosit de atâtea farmec — se pleacă în jos și, coperind în mrejele sale lucrurile mai de aproape, găsește cu groază numai la vre-o doi pași de cărare, o prăpastie năpraznică, ce se deschide sub piciorul drumețului. În fundul ei se vede numai grohoriș negru, deasupra căruia se înalță o stâncă țuguată, soră cu piscul Iordanului. Această stîrbitură de pământ așezată la răsărit, o cheamă oamenii «Trăz-nae». De aci în jos însă, doară numai cu aripi de vultur poți să te avânți ca să măsoară ponoara adâncă ce se ascunde colo jos sub verzișul întunecat de unde se odrăslesc uriașii pereți ai Scăricele! Ochiul nu vede de cât o pânză verde a cetinișului și brădetului tânăr ce acoperă cu un freamăt tainic și duios mormanul de fărâmaturi de stâncă ce zac acolo de veacuri. Cu frigul care se simți deodată suruituri săgalnice se auzeau eșite ca din pământ. În câte-va minute norii destrămați în pânze mototolite și plutitoare dispărură ca prin farmec. O abureală și un miros de ploaie mă izbi în față. Mă scoboram: o cale tot atât de grea și obositoare ca și sușul; geaba nu e sfântă vorba românului: greu la deal dar și la vale.

Ostenit cum eram, peste puțină de a face o săritură mai sveltă, eram silit să mă târăi pe piept ținându-mă de bolovanii adânci înșiși în pământ sau de vre-un brad tânăr ce se mlădia sub povara mea. Dar am ajuns la țintă: stâna Vișoarei !...

De pe poteca ce se îndrepta spre vatră în întunericul care încrămeni natura tăcută, turma se apropia legănându-se agale.

Talanga suna atât de dulce în misterioasa sfîntenie ce domnea; lătratul câinilor se pierdea în ecouri în văi adânci și multe.

Un strigăt stingher și dureros al unui miel ce-și căuta muma dedea naturii fermecate o nuanță tristă. Am ajuns în urma lor și eu:

— Cu voce bună dragilor !

— Noroc ! boerule și bine ai venit, așa imi răspunse baciul Ion—moșul cu plete albe și răslețe.

— Ai fost pe sus !... zău că multe măreții-și și pe acolo ! Să luați masa cu noi !

— Ei ! Sandule, băiatule, ia adu mesciarele de pe «chiler» !

Și flăcăul chipes cu mustața mică și dreaptă le și întinse pe tăpșanul verde.

— Boierule, d-voastră stați colo și noi